

חי"ב"ר

מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית

לב השרון

נתוני הרשות המקומית בשנת הלימודים תשע"ז

סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

אדר תשע"ח, מרץ 2018

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת להגיש לך דוח ובו ריכוז נתונים ממבחני ההישגים וסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית של תלמידים ומורים בבתי-ספר **ברשויות המקומיות שהשתתפו במיצ"ב** בשנה"ל תשע"ז. נתוני המיצ"ב המדווחים כוללים ממצאים ממבחני הישגים ומשאלוני אקלים וסביבה פדגוגית. המיצ"ב – "מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית" – מספק למנהל בית-הספר ולאנשי צוותו מערכת מדדים המסייעים לקבוע יעדים בית-ספריים לשם בקרה וניטור של התהליך הלימודי ולשם הקצאה יעילה של משאבים. בה בעת, המיצ"ב מספק גם תמונת מצב מערכתית ברמות שונות (ארצית, מחוזית ורשותית).

מטרת דוח זה היא לתת תמונה מקיפה ושיטתית של מערכת החינוך הרשמית ברשות המקומית בשנה זו. הדוח מורכב מארבעה חלקים. שני חלקים עוסקים במבחני ההישגים בבתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים: חלק א. תמונה מורחבת של ההישגים בשנה"ל תשע"ז, חלק ב. תמונה רב-שנתית של ההישגים בשנים תשס"ח-תשע"ז. שני חלקים נוספים עוסקים בנושאי **האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית**: חלק ג. תמונה מורחבת בשנה"ל תשע"ז ותמונה רב-שנתית בשנים תשס"ח-תשע"ז בבתי ספר היסודיים וחיטבות הביניים, חלק ד. תמונה מורחבת בשנה"ל תשע"ז ותמונה רב-שנתית בשנים תשע"ד-תשע"ז בחטיבות העליונות.

על פי מתכונת המיצ"ב המעודכנת חולקו בתי-הספר היסודיים, חטיבות הביניים והחטיבות העליונות לשלוש קבוצות ארציות (1, 2, 3). כל קבוצה מבין שלוש הקבוצות היא מדגם מייצג של כלל בתי-הספר בארץ. בתי-ספר המשתייכים לכל קבוצה משתתפים במיצ"ב החיצוני אחת לשלוש שנים. בתשע"ז השתתפו במיצ"ב בתי-הספר שנכללו בקבוצה 3. פרטים נוספים על מתכונת המיצ"ב המעודכנת מפורסמים באתר ראמ"ה <http://rama.education.gov.il>. חלוקת בתי-הספר לקבוצות המיצ"ב התחשבה בפיזורם על פני הרשויות המקומיות. ברשות מקומית **קטנה** נכללו כל בתי-הספר ברשות בקבוצה, כך שכל בתי-הספר ברשות משתתפים במיצ"ב אחת לשלוש שנים; ברשות מקומית **בינונית** חולקו בתי-הספר ברשות לשתי קבוצות (מחצית מבתי"ס ברשות בכל אחת מהקבוצות), כך שהרשות משתתפת בשנתיים מתוך שלוש השנים הנכללות במחזור המיצ"ב; ברשות מקומית **גדולה** חולקו בתי-הספר לשלוש קבוצות מיצ"ב, כך שמדי שנה משתתף במיצ"ב שלישי אחר של בתי-הספר ברשות. דוח זה נוגע לרשות קטנה.

דוחות המיצ"ב כוללים נתונים רבים ומגוונים על מבחני המיצ"ב החיצוני ועל שאלוני האקלים והסביבה הפדגוגית שהועברו בבתי-הספר. **ממצאי מבחני ההישגים** במיצ"ב נועדו לבחון באיזו מידה עומדים תלמידי בתי-הספר היסודיים ותלמידי חטיבות הביניים ברמת הדרישות המצופה על פי תכנית הלימודים בארבעת מקצועות הליבה: שפת אם (עברית/ערבית), מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה. המבחנים בשפת אם, באנגלית ובמתמטיקה הועברו בכיתות ה' ו-ח'. במקצוע מדע וטכנולוגיה נערך מבחן בכיתות ח' בלבד. בשנים שבהן לא נערך מבחן חיצוני בבית-הספר המבחנים בכל המקצועות נשלחים לבית-הספר להעברה במתכונת פנימית (מיצ"ב פנימי). כדי להעניק פשר לנתונים הרשותיים מוצגים נתונים ארציים מקבילים של קבוצות השוואה (בהתאם להרכב בתי-הספר ברשות): כלל בתי-הספר בארץ, בתי-ספר דוברי השפה (עברית/ערבית) וסוג הפיקוח (ממלכתי/ממ"ד) בבתי-ספר דוברי עברית. כמו כן, דיווח נתוני המיצ"ב כולל ניתוח הממצאים לפי מאפייני רקע חברתי-כלכלי.

ממצאי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב נועדו לספק תמונת מצב רשותית כפי שהיא עולה מהשאלונים שהועברו לתלמידים ומהראיונות שנערכו עם המורים בבתי-הספר ברשות. נתונים אלה מוצגים בליווי נתונים ארציים רלוונטיים (כמפורט לעיל) וכוללים אף הם השוואות רב-שנתיות. לאורך השנים עודכנה מתכונת הדיווח בדוח זה ונכללים בו גם נושאים שלא דווחו עד כה. בתשע"ה עודכנו הסקרים והורחבו להיבטים נוספים ומגוונים של התהליכים

החינוכיים כמו הטמעת פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה (הל"ה). בתשע"ז נוספו שאלות חדשות הבוחנות היבטים של קישור הלמידה לנושאים חברתיים ולפעילות חברתית של תלמידים.

הדוח המוגש לכם הוא פרי עבודה של צוות ראמ"ה ועמו שותפים רבים: שלוש החברות הזכייניות – מטח (פיתוח המבחנים), טלדור (תפעול המבחנים), המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (עיבוד הנתונים); ועדות ההיגוי בכל תחום דעת (שכללו את המפמ"ר או את נציגו, וכן אנשי אקדמיה, נציגים ממטה המשרד ומדריכים ומורים ממגזרים שונים); נציגי מטה משרד החינוך בתחום האקלים הבית-ספרי (האגף לחינוך יסודי, האגף לחינוך על-יסודי, שפ"י ומינהל חברה ונוער) ויועצים ממאגר המומחים של ראמ"ה. תודתנו נתונה לכולם.

אנו מקווים שהתובנות שעולות מדוח זה יסייעו ליישם טוב יותר עקרונות של תרבות בית-ספרית התומכת בתהליכי הוראה ולמידה איכותיים ומעמיקים, לקדם את מערכת החינוך ובכך לאפשר לכל ילדה וילד בישראל למצות את מיטב יכולתם.

ב ב ר כ ה ,

ח. גליקמן

ד"ר חגית גליקמן

מנכ"לית ראמ"ה

תוכן העניינים

8	הקדמה כללית לדיווח נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות
11	קבוצות האוכלוסייה שנתונין מדווחים
12	הנתונים המדווחים בפרקי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב
14	נתוני תלמידים ומורים ברשות המקומית לפי שאלוני המיצ"ב תשע"ז
14	שיעור ההשתתפות בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית
15	ריכוז הממצאים
20	פרק 1. אקלים בית-ספרי לפי דיווחי תלמידים
21	1.1 שביעות רצון
21	1.1.1 תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בקרב התלמידים
24	1.2 יחסים בין-אישיים בין באי בית-הספר
24	1.2.1 יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
27	1.2.2 יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
31	1.3 תחושת מוגנות וביטחון
31	1.3.1 היעדר תחושת מוגנות של התלמידים
34	1.3.2 מעורבות באירועי אלימות
39	1.3.3 אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט
43	1.3.4 מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות
46	1.4 משמעת והתנהגות
46	1.4.1 התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה
50	פרק 2. אקלים בית-ספרי לפי דיווחי מורים
51	2.1 שביעות רצון
51	2.1.1 שביעות הרצון של המורים מבית-הספר
55	2.2 יחסים בין בית-הספר לבין ההורים
55	2.2.1 שותפות הורים בבית-הספר
58	פרק 3. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים
60	3.1 היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה
60	3.1.1 מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
64	3.1.2 מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים
67	3.2 דרכי הוראה-למידה-הערכה
67	3.2.1 תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
71	3.2.2 פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות
75	3.2.3 אסטרטגיות ללמידה עצמית
79	3.2.4 קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
83	3.3 חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר
83	3.3.1 מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
87	3.3.2 מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה
91	3.3.3 פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט
93	3.3.4 פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
95	פרק 4. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי מורים
97	4.1 דרכי הוראה-למידה-הערכה

97	4.1.1 הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר
100	4.2 תרבות בית-ספרית תומכת למידה
101	4.2.1 ניהול פיתוח הצוות החינוכי
104	4.2.2 תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר
107	4.2.3 תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה
111	4.2.4 עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר
115	4.2.5 קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר
118	4.3 חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר
118	4.3.1 מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

רשימת הלוחות

- לוח 1: מספר המשיבים ברשות בשאלונים ובראיונות ושיעורם (באחוזים) – לפי שכבות.....14
- לוח 2: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית-ספרי לפי דיווחי תלמידים ברשות.....16
- לוח 3: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית-ספרי לפי דיווחי מורים ברשות.....17
- לוח 4: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים ברשות.....18
- לוח 5: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי מורים ברשות.....19

רשימת התרשימים

- 22..... תרשים 1: דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר
- 23..... תרשים 2: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 23..... תרשים 3: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 25..... תרשים 4: דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
- 26..... תרשים 5: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות
- 26..... תרשים 6: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות
- 28..... תרשים 7: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
- 30..... תרשים 8: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 30..... תרשים 9: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 32..... תרשים 10: דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר
- 33..... תרשים 11: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 33..... תרשים 12: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 35..... תרשים 13: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות
- 38..... תרשים 14: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מעורבות באירועי אלימות בתשע"ז ובשנים קודמות
- 38..... תרשים 15: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מעורבות באירועי אלימות בתשע"ז ובשנים קודמות
- 40..... תרשים 16: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט
- 42..... תרשים 17: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט בתשע"ז ובשנים קודמות
- 42..... תרשים 18: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט בתשע"ז ובשנים קודמות
- 44..... תרשים 19: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות
- 45..... תרשים 20: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות בתשע"ז ובשנים קודמות
- 45..... תרשים 21: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות בתשע"ז ובשנים קודמות
- 47..... תרשים 22: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה
- 49..... תרשים 23: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 49..... תרשים 24: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 52..... תרשים 25: דיווחי המורים על שביעות הרצון מבית-הספר
- 54..... תרשים 26: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על שביעות הרצון מבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 54..... תרשים 27: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על שביעות הרצון מבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 56..... תרשים 28: דיווחי המורים על שותפות הורים בבית-הספר
- 57..... תרשים 29: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על שותפות הורים בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 57..... תרשים 30: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על שותפות הורים בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
- 61..... תרשים 31: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
- 63..... תרשים 32: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 63..... תרשים 33: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתשע"ז ובשנים קודמות
- 65..... תרשים 34: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים
- 66..... תרשים 35: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות
- 66..... תרשים 36: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות

68	תרשים 37: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
70	תרשים 38: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתשע"ז ובשנים קודמות
70	תרשים 39: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתשע"ז ובשנים קודמות
72	תרשים 40: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות
74	תרשים 41: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתשע"ז ובשנים קודמות
74	תרשים 42: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתשע"ז ובשנים קודמות
76	תרשים 43: דיווחי התלמידים על אסטרטגיות ללמידה עצמית
78	תרשים 44: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על אסטרטגיות ללמידה עצמית בתשע"ז ובשנים קודמות
78	תרשים 45: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על אסטרטגיות ללמידה עצמית בתשע"ז ובשנים קודמות
80	תרשים 46: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
82	תרשים 47: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתשע"ז ובשנים קודמות
82	תרשים 48: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתשע"ז ובשנים קודמות
84	תרשים 49: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
86	תרשים 50: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות
86	תרשים 51: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות
88	תרשים 52: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה
90	תרשים 53: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה בתשע"ז ובשנים קודמות
90	תרשים 54: דיווחי התלמידים בשכבות ז'-ט' על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה בתשע"ז ובשנים קודמות
92	תרשים 55: דיווחי התלמידים על פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט
94	תרשים 56: דיווחי התלמידים על פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
98	תרשים 57: דיווחי המורים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר
99	תרשים 58: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
99	תרשים 59: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות
102	תרשים 60: דיווחי המורים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי
103	תרשים 61: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי בתשע"ז ובשנים קודמות
103	תרשים 62: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי בתשע"ז ובשנים קודמות
105	תרשים 63: דיווחי המורים על תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר
109	תרשים 64: דיווחי המורים על תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה
112	תרשים 65: דיווחי המורים על עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר
116	תרשים 66: דיווחי המורים על קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר
119	תרשים 67: דיווחי המורים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
120	תרשים 68: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות
120	תרשים 69: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות

הקדמה כללית לדיווח נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות

דוח המיצ"ב הרשותי עוסק באקלים ובסביבה הפדגוגית בבתי-הספר ברשות המקומית, כפי שתלמידים ומורים תופסים אותם ומדווחים עליהם בסקרי המיצ"ב. נתוני התלמידים והמורים מתייחסים למגוון נושאים הקשורים לאקלים ולסביבה הפדגוגית בבית-הספר. כל נושא נבדק באמצעות כמה היגדים הבוחנים היבטים שונים שלו. איסוף נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית במסגרת המיצ"ב נועד לסייע בהצבת יעדים, בתכנון ובמעקב בכמה תחומים: האווירה הבין-אישית בבית-הספר, האינטראקציה הלימודית ותחושות המוטיבציה והמסוגלות הלימודית בקרב התלמידים. בלי להמעיט מחשיבותם ומערכם של הנתונים שיוצגו להלן, חשוב לזכור כי הם מציירים תמונת מצב כללית בלבד. חיי בית-הספר עשירים, מורכבים ורבי-פנים, והנתונים המוצגים כאן אינם יכולים לספק תמונה מעמיקה של כלל התרבות הבית-ספרית ברשות המקומית. כדי להבין את המצב לעומק ולזהות את הסיבות להיווצרותו יש צורך בבדיקות נוספות ובנתונים נוספים ממגוון מקורות. עם זאת, נתוני המיצ"ב עשויים להתוות כיוונים לחשיבה, לדיון ולבחינה נוספת.

על פי מתכונת המיצ"ב המעודכנת בתי-הספר היסודיים וחיטבות הביניים חולקו לשלוש קבוצות ארציות (1, 2, 3). כל קבוצה מבין שלוש הקבוצות היא מדגם מייצג של כלל בתי-הספר בארץ. בתי-ספר המשתייכים לכל קבוצה משתתפים במיצ"ב החיצוני ובסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית אחת לשלוש שנים ונבחנו בשנה זו בכל מבחני המיצ"ב החיצוני. בתשע"ז השתתפו במבחני המיצ"ב החיצוני בתי-הספר שנכללו בקבוצה 3. פרטים נוספים על מתכונת המיצ"ב המעודכנת מפורסמים באתר ראמ"ה <http://rama.education.gov.il>.

המידע המוצג בדוח הרשותי מתבסס על שאלונים שהועברו במהלך החודשים ינואר-מרץ 2017. במסגרת זו הועברו שאלונים לתלמידי כיתות ה'-ט' ונערכו ראיונות טלפוניים עם מחנכים ועם מורים המלמדים את המקצועות הנבדקים במיצ"ב (שפת-אם, מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה) בכיתות א'-ט' (להלן "מורים"). השאלונים הועברו לתלמידים ללא זיהוי ברמת התלמיד אלא אך ורק ברמת הכיתה וברמת בית-הספר שהתלמיד משתייך אליהם.

סקרים דומים בנושאי האקלים והסביבה הפדגוגית נערכו גם בקרב תלמידים בשכבות י'-יא"א ובקרב מורים בחטיבה העליונה. נתונים רשתיים מסקרים אלה מועברים לידיכם בדוח נפרד.

בבתי-הספר היסודיים ובחיטבות הביניים (חט"ב) הועברו השאלונים למורים ולתלמידים בשני נוסחים. הנוסחים חופפים בעיקרם, למעט כמה נושאים נבחרים הייחודיים לכל נוסח. מבנה זה מאפשר לקבל מידע במגוון רחב יותר של נושאים לאורך זמן, מבלי להכביד על התלמידים והמורים. בדוח זה מדווחים להלן הנושאים המשותפים לשני הנוסחים. הנושאים הייחודיים לכל נוסח, נוסף על הנושאים המשותפים, מדווחים בדוח הארצי המסכם את נתוני המיצ"ב ברמה הארצית.

בסקרי המיצ"ב בתשע"ז נוספו שאלות חדשות הבוחנות היבטים של קישור הלמידה לנושאים חברתיים ולפעילות חברתית של תלמידים, וכן היבטים של קליטת מורים מיטבית. נתונים רשתיים בנושאים נוספים שנכללו בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית מפורטים בקובץ אקסל נפרד שהועבר לרשות המקומית. בדוח זה מוצגת גם השוואה רב-שנתית של נתוני האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות בשנים תשס"ח-תשע"ז.

הדיווח על הנושאים השונים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית שהועברו לתלמידים ולמורים כולל את נתוני המדד המסכם ואת נתוני ההיגדים בעבור כלל בתי-הספר ברשות וכן חלוקה לבתי-ספר דוברי עברית ודוברי ערבית (כאשר הדבר רלוונטי מבחינת הרכב בתיה"ס ברשות). כמו כן, הנתונים בבתי-ספר דוברי עברית מוצגים בחלוקה לפי סוג

אקלים וסביבה פדגוגית

פיקוח: ממלכתי וממלכתי-דתי. בתוך כל אחת מקבוצות הדיווח הללו נעשית חלוקה נוספת של הנתונים לשכבות גיל/שלב חינוך: דיווחי התלמידים בקבוצות הדיווח השונות ברשות מוצגים בעבור כלל השכבות וכן בחלוקה לפי שכבות גיל: ה'ו'ז'ט' בנפרד. גם דיווחי המורים מוצגים באופן דומה, בעבור כלל המורים בבתי-הספר שבקבוצת הדיווח ברשות המקומית ובחלוקה לפי שלב חינוך: מורים בבתי"ס יסודיים ומורים בחט"ב.

בנושאים שבהם עוסקים השאלונים הוצגו למשיבים כמה **היגדים** המתארים היבטים שונים של אותו נושא. בעבור מרבית הנושאים חושב **מדד מסכם** המתאר את התמונה הכללית בנושא הנדון מעבר להיבטיו השונים. חשוב לזכור כי המדד המסכם מציג תמונה כללית וראשונית של הנושא, ואילו ההיגדים מפרטים את היבטיו השונים. קריאה המשלבת הן את המבט הכללי והן את המרכיבים השונים עשויה לסייע להבנה טובה ומעמיקה יותר.

נוסף על כך, מוצגים לצד הנתונים הרשתיים ממוצעים מקבילים בבתי-ספר מרשויות בעלות **רקע חברתי-כלכלי דומה** (על פי סיווג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) המשתייכות לאותו מגזר שפה (ר' הסבר בעמ' הבא).

בפרקים 1 ו-2 של הדוח הנוכחי מוצגים להלן נתוני האקלים הבית-ספרי ברשות המקומית לפי דיווחי תלמידים ומורים בהתאמה, ובפרקים 3 ו-4 מוצגים נתוני הסביבה הפדגוגית: בפרק 3 מוצגים נתוני התלמידים ובפרק 4 – נתוני המורים.

בעבור כל אחד מהנושאים מוצגת תחילה תמונת הרשות בשנת הלימודים תשע"ז, בהשוואה לתמונה הארצית ובחלוקה לקבוצות האוכלוסייה שונות (מגזר שפה ופיקוח, כאשר הדבר רלוונטי). כמו כן, מוצגת השוואה רב-שנתית של המדדים המסכמים ברשות בשנים תשס"ח-תשע"ז. גם נתונים אלו מוצגים לצד נתונים ארציים מקבילים.

הניתוח של פי הרקע החברתי-כלכלי של תושבי הרשות ואופן חישוב

בכל בתי-הספר יש שונות בקרב התלמידים מבחינת מאפייניהם החברתיים-כלכליים, העשויים להשפיע על רמת הישגיהם בלימודים ועל תפישותיהם את בית-הספר. יש לשאוף לכך שבתי-הספר יתייחסו לשונות זו שבין התלמידים, ישקיעו בכל תלמיד בהתאם לצרכיו ויפעלו לצמצום פערים, כך שכל התלמידים יוכלו למצות את כישוריהם ללא קשר למאפייני הרקע החברתי-כלכלי שלהם. חשוב, אפוא, לבחון את נתוני המשיבים ברשות המקומית גם לאור הרקע החברתי-כלכלי המאפיין את תושבי הרשות ואת תלמידיה. לשם כך, בדוח הנוכחי מדווחים לצד הממוצעים הרשתיים גם ממוצעי קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית, הכוללת רשויות מקומיות מאותו מגזר שפה הדומות לרשות זו ברקע החברתי-כלכלי של תושביהן (להלן, "דוברי עברית/ערבית ברשויות מרקע דומה").

החל משנת תשע"ו סיווג הרשויות בדוח מבוסס על הסיווג העדכני של הרשויות המקומיות לאשכולות חברתיים-כלכליים, כפי שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2016. לפירוט נוסף על שיך הרשויות לעשרה אשכולות חברתיים-כלכליים ר' הודעה: "אפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2013" באתר הלמ"ס בקישור: http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201624330

בשנים תשע"ג-תשע"ה היה תקף סיווג הרשויות המקומיות לאשכולות חברתיים-כלכליים שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2013 ועליו מבוססים הדוחות בשנים אלו. ר' הודעה: "אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2008" בלשונית "הודעות לעיתונות" באתר הלמ"ס:

http://cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201324087

בשנים תשס"ז-תשע"ב היה תקף הסיווג שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2009 ועליו מבוססים הדוחות בשנים אלו. ראה הודעה "אפיון הרשויות המקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2006" בקישור: http://www.cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=200

לשם ניתוח נתוני המיצ"ב קובצו עשרת האשכולות החברתיים-כלכליים לשלוש קבוצות רקע חברתי-כלכלי: נמוך, בינוני וגבוה, וכל רשות שויכה לאחת משלוש קבוצות אלו.

יש לציין כי במקצת הרשויות חל שינוי בסיווג האשכול החברתי-כלכלי בפרסום האחרון של הלמ"ס, ובעקבות זאת השתנתה קבוצת הרשויות הדומות מבחינה חברתית-כלכלית שאליהן הן מושוות. לדוגמה, רשות שסווגה בעבר בשנים תשע"ג-תשע"ה באשכול למ"ס הנכלל בקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי בינוני נכללת בסיווג החדש בקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי גבוה. במקרה זה, נתוני הרשות בשנים תשע"ג-תשע"ה מושווים לקבוצת הרשויות הדומות דוברות השפה שהן מרקע חברתי-כלכלי בינוני, בעוד נתוני תשע"ו-תשע"ז מושווים לנתוני קבוצת הרשויות הדומות שכוללת כעת את הרשויות מרקע חברתי-כלכלי גבוה.

קבוצות האוכלוסייה שנתונין מדווחים

בדוח זה מפורטים נתוני הרשות ולצדן מוצגים נתונים ארציים מקבילים. הנתונים המוצגים בחלק זה כוללים חלוקה לסוג פיקוח בבתי-ספר דוברי עברית (ממלכתי/ממ"ד) ומדווחים בהתייחס לקבוצות הבאות ברשות המקומית:

1. **בתי-ספר דוברי עברית**

2. **בתי-ספר דוברי עברית בפיקוח ממלכתי**

3. **בתי-ספר דוברי עברית בפיקוח ממלכתי-דתי**

הערה: כל בתי-הספר ברשות הנם דוברי עברית, ועל כן קבוצת בתי-הספר דוברי העברית מהווה גם את קבוצת כלל בתי"ס ברשות המקומית.

בכל אחת מקבוצות הדיווח שפורטו לעיל נכללו שלוש תתי קבוצות המתייחסות לשכבות הגיל בבתי-הספר:

א. **כלל השכבות (נתוני תלמידים)/כלל המורים (נתוני מורים)**

ב. **שכבות ה'ו' (נתוני תלמידים)/מורים בבתי"ס יסודיים (נתוני מורים)**

ג. **שכבות ז'ט' (נתוני תלמידים)/מורים בחט"ב (נתוני מורים)**

ראוי לזכור כי גם כאשר נתוניה של רשות מקומית מושווים לנתונים ארציים מקבילים, ייתכן שההרכב של אוכלוסיית התלמידים ושל בתי-הספר ברשות המקומית שונה במידה ניכרת מהרכבם בכלל הארץ. על כן, במקרים אלו תקפות ההשוואה לנתון הארצי מוגבלת.

הערות

- נתונים רשתיים אינם מדווחים במסגרת הדוח הנוכחי כאשר מספר המשיבים בקבוצת הדיווח קטן מ-25. במקרים אלה לא מדווחים הנתונים הרשתיים בתרשימים ובמקומם מוצג הסימון "-".
- במקרים בהם לא מדווחים נתוני תשע"ז של קבוצת דיווח נתונה (כגון דוברי עברית/ערבית ברשות) – לא מדווחים בעבורה גם נתוני העבר.

הנתונים המדווחים בפרקי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב

נתוני ההיגדים והמדד המסכם

בנושאים שבהם עוסקים השאלונים הוצגו למשיבים כמה היגדים המתארים היבטים שונים של אותו נושא. במרבית המקרים התבקשו המשיבים לציין באיזו מידה הם מסכימים עם הנאמר בהיגד, וזאת על סולם בן חמש דרגות – מ"מסכים מאוד" (5) ועד "מאוד לא מסכים" (1). לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (4 או 5) כמסכימים עם ההיגד, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המסכימים") מוצג בתרשימים בהמשך.

בעבור מרבית הנושאים חושב מדד מסכם המתאר את התמונה הכללית בנושא הנדון מעבר להיבטיו השונים. המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים בקרב תלמידים או מורים בקבוצה המדווחת (כגון תלמידים/מורים ברשות, תלמידים/מורים בכלל בתי-הספר בארץ, תלמידים/מורים בבתי-ספר דוברי עברית וכד'). בהתאם לכך, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100. בחלק מהנושאים (כגון מעורבות באירועי אלימות) נעשה שימוש בסולם תשובות שונה מזה המתואר לעיל. פירוט לגבי סולם התשובות ואופן חישוב המדד המסכם של נושאים אלה מופיע בהמשך הדוח בתתי-פרקים הרלוונטיים.

נתוני ההיגדים והמדד המסכם מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית וכן בחלוקה לבתי-ספר דוברי עברית ודוברי ערבית, כאשר הדבר רלוונטי. כמו כן, בבתי-ספר דוברי עברית מוצגים הנתונים בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי וממלכתי-דתי. בתוך כל אחת מקבוצות הדיווח הללו מבוצעת חלוקה נוספת של הנתונים בהתייחס לשכבות גיל/שלבי חינוך. דיווחי **התלמידים** מוצגים בחלוקה לפי שכבות גיל: ה'ו' / ז'ט' **בנפרד**. דיווחי **המורים** מוצגים בחלוקה לפי שלבי חינוך: מורים בבתי-ספר **יסודיים** ו**חט"ב** בנפרד.

נושאים שנוספו לדוחות הרשתיים באה"ק השנים

נושאים שהתווספו לדיווח בדוחות הרשתיים בשנים תשע"ה-תשע"ו:

דיווחי תלמידים (מדדים שהתווספו בתשע"ו):

- פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט
- פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות

דיווחי תלמידים (מדדים שהתווספו בתשע"ה):

- אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט
- מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
- מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים
- פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות
- אסטרטגיות ללמידה עצמית
- מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
- מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה (כולל היגדים שנוספו בתשע"ה)

דיווחי מורים (מדדים שהתווספו בתשע"ו):

- תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר
- תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה*
- עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר (כולל היגדים חדשים שנוספו בתשע"ו)
- קליטה ולייווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר*

דיווחי מורים (מדדים שהתווספו בתשע"ה):

- ניהול פיתוח הצוות החינוכי
- מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

* הנושא כלל היגדים שנגרעו או נוספו לדיווח בתשע"ז.

נתוני תלמידים ומורים ברשות המקומית לפי שאלוני המיצ"ב תשע"ז

שיעור ההשתתפות בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

בלוח הבא מוצגים נתוני המשיבים לסקרי המיצ"ב בנושאי האקלים והסביבה הפדגוגית ברשות המקומית. הנתונים כוללים פירוט של מספר התלמידים/המורים שהשתתפו בסקרי המיצ"ב ושיעורם (באחוזים) מתוך כלל התלמידים/המורים שהיו אמורים להשתתף בהם. כן מפורטים מספר בתי-הספר שתלמידיהם ומוריהם השתתפו בפועל בסקרים. הנתונים מוצגים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית.

הערה: במידה ושיעור המשיבים בקטגוריה כלשהי קטן מ-80% נתוניהם מוצגים בהמשך הדוח, אך יש להתייחס לנתונים אלו במשנה זהירות כיוון שהם אינם בהכרח מייצגים נאמנה את תמונת המצב ברשות.

לוח 1: מספר המשיבים ברשות בשאלונים ובראיונות ושיעורם (באחוזים) – לפי שכבות

בתי-ספר*	תלמידים/מורים		כלל בתי-הספר לב השרון	
	מספר	שיעור משיבים**	מספר	שכבת
7	131	80%	מורים	
6	374	93%	שכבת ה'	
6	354	92%	שכבת ו'	
1	365	86%	שכבת ז'	
1	369	88%	שכבת ח'	
1	359	92%	שכבת ט'	
			תלמידים	

* בית-ספר נחשב משתתף בסקרים בפועל אם לפחות אחד ממוריו או מתלמידיו השיב לסקר.
** נתון זה מתבסס על מספר המורים והתלמידים הרלוונטיים לפי דיווח בתי"ס.

ריכוז הממצאים

בלוחות הבאים מפורטים נתוני המדדים המסכמים המדווחים בדוח הנוכחי בעבור מספר נושאים שנבדקו בסקרי האקלים הבית-ספרי והסביבה הפדגוגית בקרב מורים ותלמידים (לפירוט על אופן חישוב המדדים המסכמים ר' הסבר בפרק ההקדמה לעיל). בעבור כל נושא מוצגים נתוני התלמידים או המורים – בכלל בתי-הספר דוברי העברית **ברשות המקומית** ובחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' וז'ט' בנפרד. לצד הנתונים הרשתיים מוצגים נתונים ארציים מקבילים המדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

הערה: כאשר מספר המשיבים ברשות באחת מקבוצות השכבות (ה'ו'/'ז'ט') הנו קטן במיוחד, נתוני הרשות אינם מוצגים בעבור קבוצת שכבות זו.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

לוח 2: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית-ספרי לפי דיווחי תלמידים ברשות

כלל בתי"ס בארץ	דוברי עברית						שכבות	אקלים בית-ספרי לפי דיווחי תלמידים בלב השרון
	סך-הכול		ממלכתי-דתי		ממלכתי			
	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית		
דיווחי תלמידים								
73%	73%	71%	71%	77%	73%	71%	כלל השכבות	תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בקרב התלמידים
79%	78%	67%	79%	77%	78%	66%	ה'ו'	
68%	69%	74%	65%	-	70%	74%	ז'ט'	
56%	52%	42%	54%	65%	51%	41%	כלל השכבות	יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
69%	66%	53%	67%	65%	65%	52%	ה'ו'	
46%	42%	35%	44%	-	41%	35%	ז'ט'	
69%	66%	64%	73%	79%	64%	64%	כלל השכבות	יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
76%	73%	66%	79%	79%	71%	64%	ה'ו'	
64%	61%	63%	69%	-	58%	63%	ז'ט'	
6%	5%	8%	4%	6%	5%	8%	כלל השכבות	היעדר תחושת מוגנות של התלמידים*
6%	4%	6%	4%	6%	4%	6%	ה'ו'	
6%	5%	9%	3%	-	5%	9%	ז'ט'	
9%	9%	10%	9%	7%	9%	10%	כלל השכבות	מעורבות באירועי אלימות*
10%	10%	13%	10%	7%	10%	13%	ה'ו'	
9%	8%	7%	9%	-	8%	7%	ז'ט'	
4%	3%	3%	3%	0%	3%	3%	כלל השכבות	אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט*
3%	2%	3%	2%	0%	3%	3%	ה'ו'	
4%	3%	3%	3%	-	4%	3%	ז'ט'	
69%	67%	65%	63%	91%	68%	63%	כלל השכבות	מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות
82%	81%	71%	81%	91%	81%	69%	ה'ו'	
59%	56%	60%	49%	-	58%	60%	ז'ט'	
40%	36%	27%	43%	52%	34%	26%	כלל השכבות	התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה
49%	44%	27%	52%	52%	41%	24%	ה'ו'	
34%	31%	27%	36%	-	29%	27%	ז'ט'	

* בנושא זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על היקף רחב יותר של התופעה השלילית הנמדדת.

אקלים וסביבה פדגוגית

לוח 3: פירוט המדדים המסכמים בנושאי אקלים בית-ספרי לפי דיווחי מורים ברשות

כלל בתי"ס בארץ	דוברי עברית						שלב חינוך	אקלים בית-ספרי לפי דיווחי מורים בלב השרון
	סך-הכול		ממלכת-דתי		ממלכת			
	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ		
דיווחי מורים								
72%	73%	68%	74%	-	72%	69%	כלל המורים	שביעות הרצון של המורים מבית-הספר
74%	74%	68%	75%	-	74%	71%	יסודי	
69%	70%	67%	73%	-	68%	67%	חט"ב	
84%	86%	85%	88%	-	85%	85%	כלל המורים	שותפות הורים בבית-הספר
86%	88%	86%	90%	-	87%	87%	יסודי	
80%	82%	82%	84%	-	82%	82%	חט"ב	

אקלים וסביבה פדגוגית

לוח 4: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים ברשות

כלל בתי"ס בארץ	דוברי עברית						שכבות	סביבה פדגוגית לפי דיווחי תלמידים בלב השרון
	סך-הכול		ממלכת-דתי		ממלכתי			
	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית	בארץ	ברשות המקומית		
דיווחי תלמידים								
66%	61%	50%	63%	75%	60%	49%	כלל השכבות	מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה
78%	74%	60%	75%	75%	73%	58%	ה'ו'	
57%	51%	43%	54%	-	50%	43%	ז'ט'	מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים
71%	68%	60%	71%	81%	67%	59%	כלל השכבות	
82%	79%	67%	81%	81%	78%	66%	ה'ו'	תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה
64%	60%	55%	63%	-	59%	55%	ז'ט'	
63%	58%	46%	61%	76%	57%	45%	כלל השכבות	פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות
77%	73%	58%	75%	76%	72%	56%	ה'ו'	
52%	46%	39%	51%	-	45%	39%	ז'ט'	אסטרטגיות ללמידה עצמית
66%	63%	55%	63%	75%	63%	54%	כלל השכבות	
77%	74%	67%	74%	75%	74%	66%	ה'ו'	קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים
59%	55%	47%	55%	-	55%	47%	ז'ט'	
63%	58%	50%	59%	73%	58%	49%	כלל השכבות	מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
73%	68%	59%	68%	73%	68%	57%	ה'ו'	
56%	51%	44%	52%	-	50%	44%	ז'ט'	מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה
63%	59%	49%	61%	74%	59%	48%	כלל השכבות	
76%	72%	60%	74%	74%	72%	58%	ה'ו'	פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט
54%	49%	41%	52%	-	49%	41%	ז'ט'	
56%	53%	42%	54%	64%	52%	41%	כלל השכבות	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
65%	60%	51%	60%	64%	60%	49%	ה'ו'	
50%	47%	37%	49%	-	46%	37%	ז'ט'	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
77%	78%	75%	79%	87%	77%	74%	כלל השכבות	
84%	84%	77%	84%	87%	84%	76%	ה'ו'	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
72%	73%	73%	75%	-	72%	73%	ז'ט'	
75%	77%	85%	74%	76%	78%	85%	כלל השכבות	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
84%	85%	90%	81%	76%	86%	91%	ה'ו'	
68%	71%	82%	69%	-	72%	82%	ז'ט'	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
63%	65%	85%	77%	82%	61%	85%	כלל השכבות	
69%	71%	92%	79%	82%	68%	94%	ה'ו'	פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות
58%	60%	80%	75%	-	55%	80%	ז'ט'	

אקלים וסביבה פדגוגית

לוח 5: פירוט המדדים המסכמים בנושאי הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי מורים ברשות

כלל בתי"ס בארץ	דוברי עברית						שלב חינוך	סביבה פדגוגית לפי דיווחי מורים בלב השרון
	סך-הכול		ממלכת-דתי		ממלכתי			
	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ		
דיווחי מורים								
76%	74%	68%	72%	-	74%	66%	כלל המורים	הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר
81%	79%	76%	77%	-	80%	76%	יסודי	
66%	63%	51%	63%	-	64%	51%	חט"ב	
55%	52%	46%	51%	-	53%	44%	כלל המורים	ניהול פיתוח הצוות החינוכי
60%	58%	54%	54%	-	59%	52%	יסודי	
46%	42%	32%	44%	-	42%	32%	חט"ב	
68%	65%	61%	61%	-	67%	62%	כלל המורים	תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר
71%	69%	61%	64%	-	70%	63%	יסודי	
62%	59%	60%	56%	-	61%	60%	חט"ב	
74%	71%	65%	71%	-	71%	68%	כלל המורים	תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה
75%	73%	68%	74%	-	73%	72%	יסודי	
70%	67%	60%	66%	-	68%	60%	חט"ב	
78%	76%	70%	74%	-	77%	71%	כלל המורים	עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר
79%	76%	66%	75%	-	76%	68%	יסודי	
77%	75%	76%	71%	-	77%	76%	חט"ב	
74%	74%	73%	67%	-	76%	75%	כלל המורים	קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר
76%	76%	67%	69%	-	78%	68%	יסודי	
70%	70%	83%	63%	-	73%	83%	חט"ב	
71%	72%	65%	67%	-	74%	68%	כלל המורים	מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
72%	73%	69%	66%	-	76%	74%	יסודי	
69%	70%	59%	70%	-	71%	59%	חט"ב	

פרק 1. אקלים בית-ספרי לפי דיווחי תלמידים

פרק זה, המתייחס לאקלים הבית-ספרי לפי דיווחי התלמידים ברשות, כולל מידע בנוגע לנושאים הבאים:

1.1. שביעות רצון:

1.1.1. תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בקרב התלמידים:

באיזו מידה השהייה בבית-הספר היא חוויה חיובית לתלמידים, חוויה של שייכות ושביעות רצון?

1.2. יחסים בין-אישיים בין באי בית-הספר:

1.2.1. יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים:

באיזו מידה היחסים בין המורים לתלמידים מתאפיינים בקרבה ואכפתיות?

1.2.2. יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה:

באיזו מידה היחסים בין התלמידים מתאפיינים בלכידות ובעזרה הדדית?

1.3. תחושת מוגנות וביטחון:

1.3.1. היעדר תחושת מוגנות של התלמידים:

באיזו מידה החוויה של התלמידים בבית-הספר מתאפיינת בתחושות של היעדר מוגנות, של חשש ופחד?

1.3.2. מעורבות באירועי אלימות:

האם ובאיזו תדירות התלמידים מדווחים כי נפלו קורבן לאירועי אלימות מסוגים שונים ובדרגות חומרה שונות בעת ששהו בבית-הספר?

1.3.3. אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט*:

האם ובאיזו תדירות התלמידים מדווחים על מקרים של אלימות ברשתות החברתיות ובאינטרנט?

1.3.4. מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות:

באיזו מידה התלמידים חשים שבית-הספר משקיע מאמצים ביצירת אווירה של מוגנות בקרב התלמידים?

1.4. משמעת והתנהגות:

1.4.1. התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה:

כיצד מתנהלים השיעורים שהתלמידים משתתפים בהם? האם שוררת בהם אווירה לימודית רצינית, נעימה ונינוחה?

* נושא זה נוסף לדוחות הבית-ספריים במהלך השנים. לפרטים נוספים ר' פרק ההקדמה.

1.1 שביעות רצון

1.1.1 תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בקרב התלמידים

פרק זה פותח בסוגיה הבסיסית של תחושת שביעות הרצון והשייכות של התלמידים למוסד שבו הם לומדים. בהתייחס לסוגיה זו, הנתונים שלהלן עוסקים בתחושתם הכללית החיובית של התלמידים כלפי בית-הספר, והם בוחנים באיזו מידה השהייה בבית-הספר באופן כללי היא חוויה חיובית ונעימה לפי תפיסת התלמידים.

לתשומת לבך

בהמשך הדוח יוצגו נתונים בדבר שביעות רצונם של המורים מבית-הספר. כדאי לבחון את ההלימה שבין התפיסות השונות של המורים והתלמידים כבסיס ראשוני בלבד לדיון וללמידה. יחד עם זאת חשוב להיזהר מפרשנויות מרחיקות לכת בהשוואות אלה, וזאת בשל הבדלים בהיבטים השונים של הנושא שנבדקו בקרב מורים ובקרב תלמידים ובשל דרך שונה של איסוף הנתונים (ראיונות טלפוניים לעומת שאלונים למילוי עצמי).

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 1: דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	ה-ט	71% 73%	77% 71%	71% 73% 73%
	ה-ו	66% 78%	77% 79%	67% 79% 78%
	ז-ט	74% 70%	65%	74% 68% 69% 70%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"אני אוהב להיות בבית-הספר."	ה-ט	58% 65%	69% 65%	59% 66% 65% 65%
	ה-ו	51% 70%	69% 72%	53% 73% 70% 70%
	ז-ט	62% 61%	60%	62% 61% 61% 61%
"גם אילו הייתי יכול, לא הייתי עובר לבית-ספר אחר".*	ה-ט	80% 79%	79% 72%	80% 77% 78%
	ה-ו	78% 84%	79% 82%	79% 83% 83% 84%
	ז-ט	81% 75%	65%	81% 72% 72% 74%
"טוב לי בבית-הספר."	ה-ט	75% 77%	82% 75%	75% 75% 77% 77%
	ה-ו	69% 80%	82% 82%	70% 81% 81% 80%
	ז-ט	78% 74%	71%	78% 71% 73% 74%

* ההיגד נוסח בשאלון על דרך השלילה ולצורך הדיווח נוסח מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגד זה משקף מצב רצוי יותר. נוסח ההיגד המקורי: "אילו הייתי יכול, הייתי עובר לבית-ספר אחר".

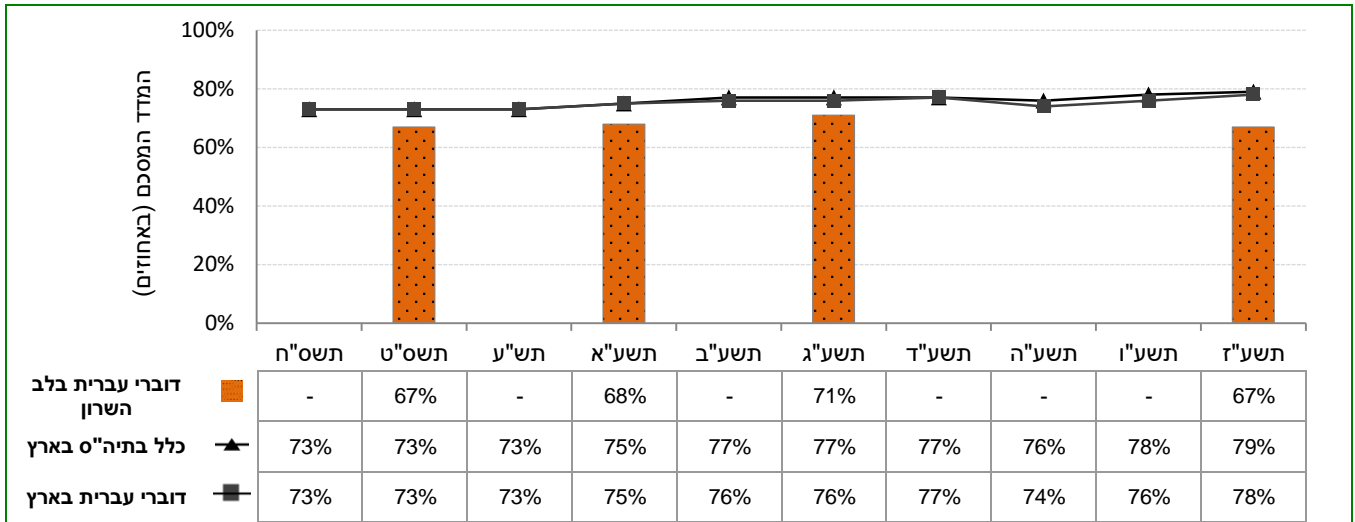

דיווחי התלמידים על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בקרב התלמידים" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

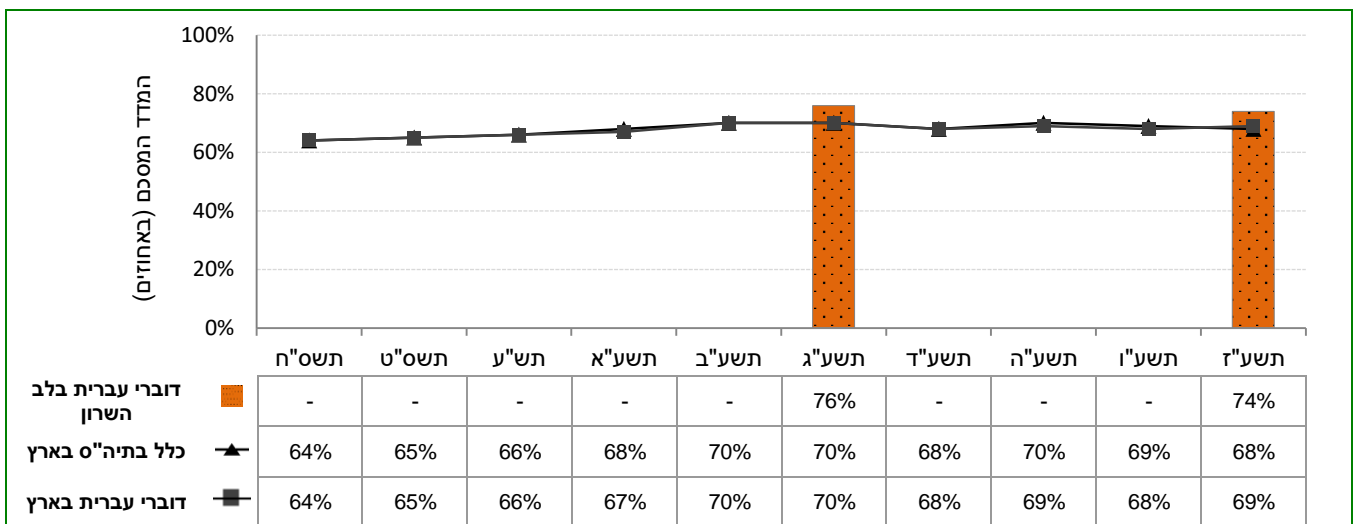
תרשים 2: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בתשע"ז ובשנים

קודמות

תרשים 3: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על תחושה כללית חיובית כלפי בית-הספר בתשע"ז ובשנים

קודמות

1.2 יחסים בין-אישיים בין באי בית-הספר

תת-פרק זה עוסק ביחסים הבין-אישיים בין באי בית-הספר: התלמידים והמורים (תת-פרק נוסף בהמשך הדוח עוסק גם במעורבות ההורים מנקודת מבטם של המורים). בעוד שתחושות של שביעות רצון הן חשובות אך לא בהכרח קשורות להצלחה במישור הפדגוגי ובמישור של הישגים לימודיים, הרי שיחסים בין-אישיים חיוביים במשולש שבין תלמידים, מורים והורים הם תנאי חשוב לתפקוד בית-ספרי מיטבי גם במישורים אלו.

בהקשר זה מדווחים הנושאים הבאים: יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים ויחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה.

1.2.1 יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

בתת-פרק זה מוצגים ממצאים מדיווחי תלמידים על מערכת היחסים ביניהם לבין צוות המורים, יחסים אשר מהווים את התשתית שעליה נבנים תהליכי ההוראה והלמידה, באופן היוצר אווירה בין-אישית חיובית ומעצימה.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 4: דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

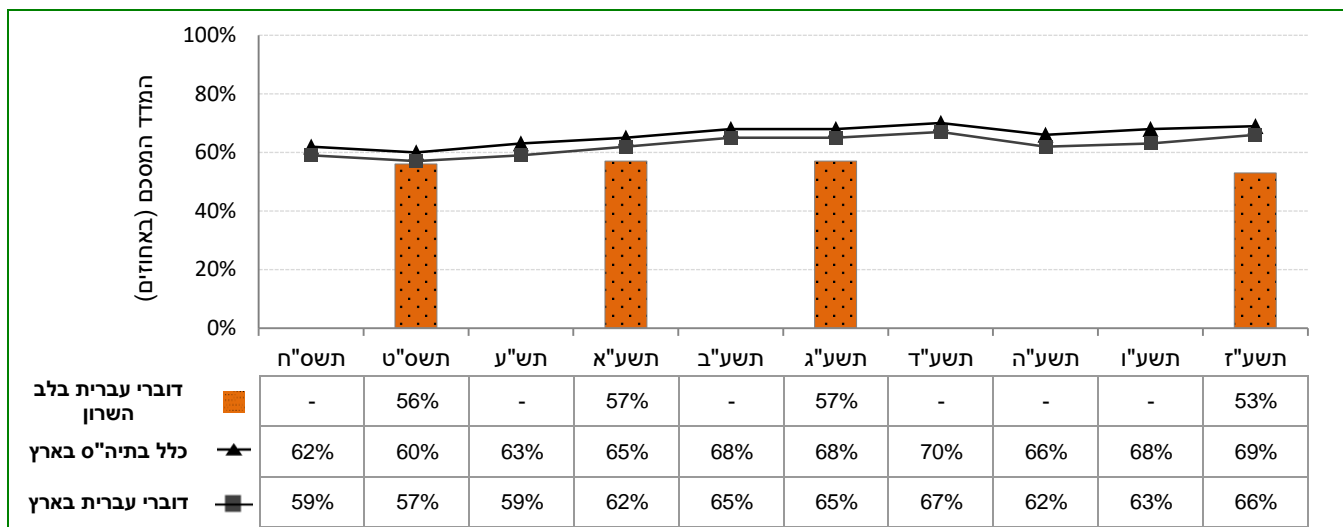
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	ה-ט	ברשות המקומית: 51%, בארץ: 41%	ברשות המקומית: 65%, בארץ: 54%	ברשות המקומית: 56%, בארץ: 42%, דוברי עברית בארץ: 52%, דוברי עברית ברשויות: 51%, מרקע דומה: 51%
	ה-ו	ברשות המקומית: 65%, בארץ: 52%	ברשות המקומית: 65%, בארץ: 67%	ברשות המקומית: 69%, בארץ: 53%, דוברי עברית בארץ: 66%, דוברי עברית ברשויות: 65%, מרקע דומה: 65%
	ז-ט	ברשות המקומית: 35%, בארץ: 41%	ברשות המקומית: 44%	ברשות המקומית: 35%, בארץ: 46%, דוברי עברית בארץ: 42%, דוברי עברית ברשויות: 40%, מרקע דומה: 40%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"יש לי יחסים קרובים וטובים עם רוב המורים שלי."	ה-ט	ברשות המקומית: 63%, בארץ: 57%	ברשות המקומית: 74%, בארץ: 65%	ברשות המקומית: 69%, בארץ: 58%, דוברי עברית בארץ: 64%, דוברי עברית ברשויות: 63%, מרקע דומה: 63%
	ה-ו	ברשות המקומית: 73%, בארץ: 65%	ברשות המקומית: 74%, בארץ: 75%	ברשות המקומית: 78%, בארץ: 66%, דוברי עברית בארץ: 74%, דוברי עברית ברשויות: 73%, מרקע דומה: 73%
	ז-ט	ברשות המקומית: 52%, בארץ: 55%	ברשות המקומית: 58%	ברשות המקומית: 52%, בארץ: 63%, דוברי עברית בארץ: 56%, דוברי עברית ברשויות: 55%, מרקע דומה: 55%
"כשעצוב לי או כשרע לי, אני מרגיש נוח לדבר על זה עם מישוה מהמורים שלי."	ה-ט	ברשות המקומית: 36%, בארץ: 24%	ברשות המקומית: 47%, בארץ: 37%	ברשות המקומית: 43%, בארץ: 25%, דוברי עברית בארץ: 36%, דוברי עברית ברשויות: 35%, מרקע דומה: 35%
	ה-ו	ברשות המקומית: 50%, בארץ: 36%	ברשות המקומית: 51%, בארץ: 47%	ברשות המקומית: 58%, בארץ: 37%, דוברי עברית בארץ: 50%, דוברי עברית ברשויות: 50%, מרקע דומה: 50%
	ז-ט	ברשות המקומית: 17%, בארץ: 24%	ברשות המקומית: 26%	ברשות המקומית: 17%, בארץ: 32%, דוברי עברית בארץ: 25%, דוברי עברית ברשויות: 24%, מרקע דומה: 24%
"לרוב המורים אכפת ממני וממה שקורה לי, ולא רק בקשר ללימודים."	ה-ט	ברשות המקומית: 54%, בארץ: 42%	ברשות המקומית: 66%, בארץ: 58%	ברשות המקומית: 56%, בארץ: 43%, דוברי עברית בארץ: 55%, דוברי עברית ברשויות: 54%, מרקע דומה: 54%
	ה-ו	ברשות המקומית: 70%, בארץ: 53%	ברשות המקומית: 71%, בארץ: 66%	ברשות המקומית: 70%, בארץ: 54%, דוברי עברית בארץ: 70%, דוברי עברית ברשויות: 69%, מרקע דומה: 69%
	ז-ט	ברשות המקומית: 36%, בארץ: 43%	ברשות המקומית: 48%	ברשות המקומית: 36%, בארץ: 45%, דוברי עברית בארץ: 44%, דוברי עברית ברשויות: 42%, מרקע דומה: 42%
"לרוב המורים חשוב מאוד לדעת איך אני מרגיש בבית-הספר ובכלל."	ה-ט	ברשות המקומית: 53%, בארץ: 40%	ברשות המקומית: 73%, בארץ: 56%	ברשות המקומית: 56%, בארץ: 42%, דוברי עברית בארץ: 54%, דוברי עברית ברשויות: 52%, מרקע דומה: 52%
	ה-ו	ברשות המקומית: 69%, בארץ: 53%	ברשות המקומית: 73%, בארץ: 71%	ברשות המקומית: 72%, בארץ: 55%, דוברי עברית בארץ: 69%, דוברי עברית ברשויות: 68%, מרקע דומה: 68%
	ז-ט	ברשות המקומית: 33%, בארץ: 41%	ברשות המקומית: 45%	ברשות המקומית: 33%, בארץ: 45%, דוברי עברית בארץ: 42%, דוברי עברית ברשויות: 40%, מרקע דומה: 40%

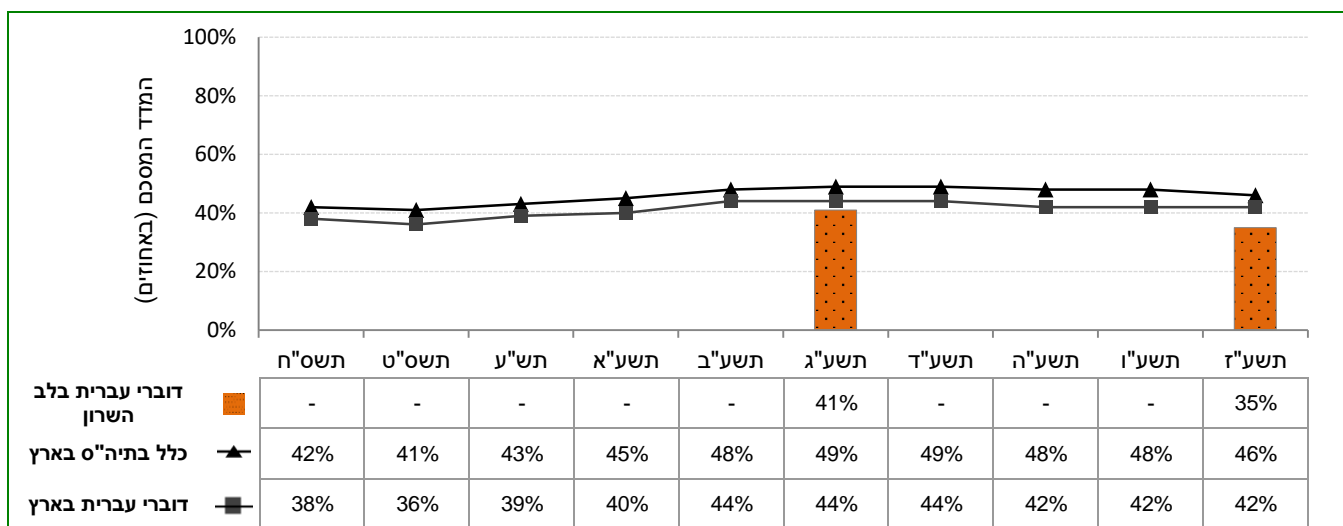
דיווחי התלמידים על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 5: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 6: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות

1.2.2 יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

בעוד שיחסים בין מורים לתלמידים הם נדבך חשוב ביצירת אווירה לימודית טובה ומקדמת, הרי שגם ליחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם נודעת חשיבות רבה ביצירת פניות בקרב התלמידים להתמקד בלימודיהם. המדד המסכם "יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה" מבקש לבחון את תפיסות התלמידים ברשות בדבר טיב היחסים ביניהם, ולברר באיזו מידה יחסים אלו מתאפיינים בלכידות, בעזרה הדדית ובאכפתיות.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' וז'ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 7: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

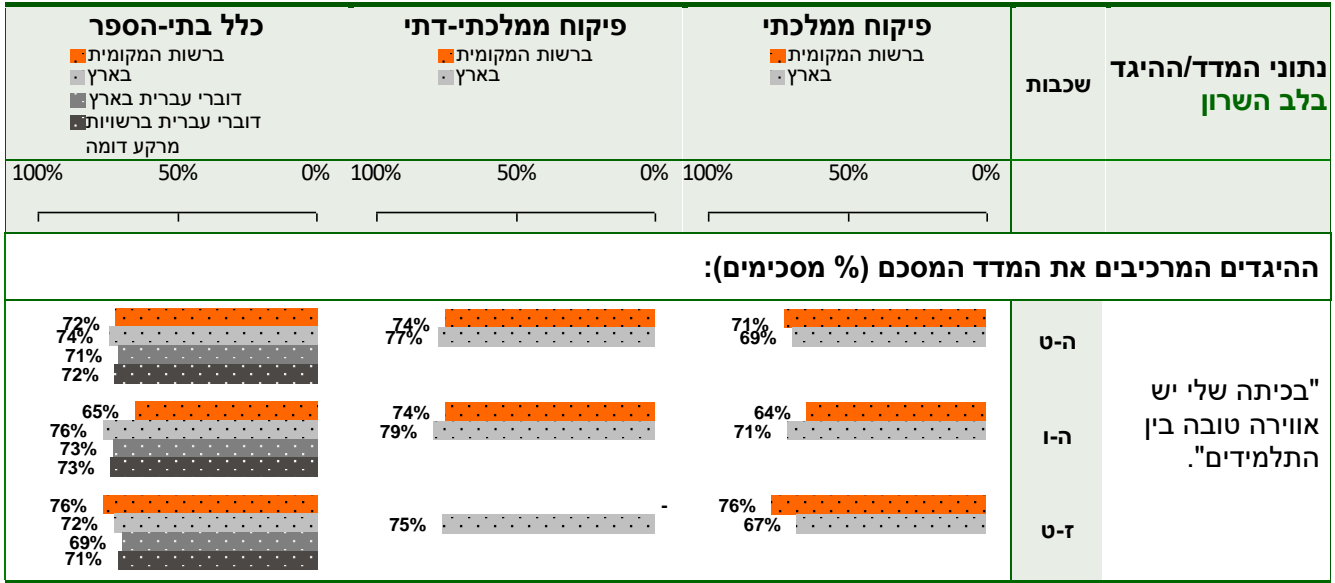
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה	ה-ט	64%	79%	64%
	ה-ו	64%	79%	66%
	ט-ז	63%	69%	61%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"הכיתה שלי מלוכדת ומגובשת".	ה-ט	57%	76%	58%
	ה-ו	54%	76%	57%
	ט-ז	48%	60%	51%
"לרוב התלמידים בכיתה שלי יש עם מי להיות בהפסקות".	ה-ט	84%	96%	84%
	ה-ו	86%	96%	88%
	ט-ז	84%	86%	81%
"לרוב התלמידים בכיתה שלי חשוב לעזור אחד לשני".	ה-ט	50%	74%	51%
	ה-ו	56%	74%	58%
	ט-ז	46%	61%	50%
"לתלמידים בכיתה אכפת זה מזה".	ה-ט	55%	76%	56%
	ה-ו	61%	76%	63%
	ט-ז	48%	64%	52%

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

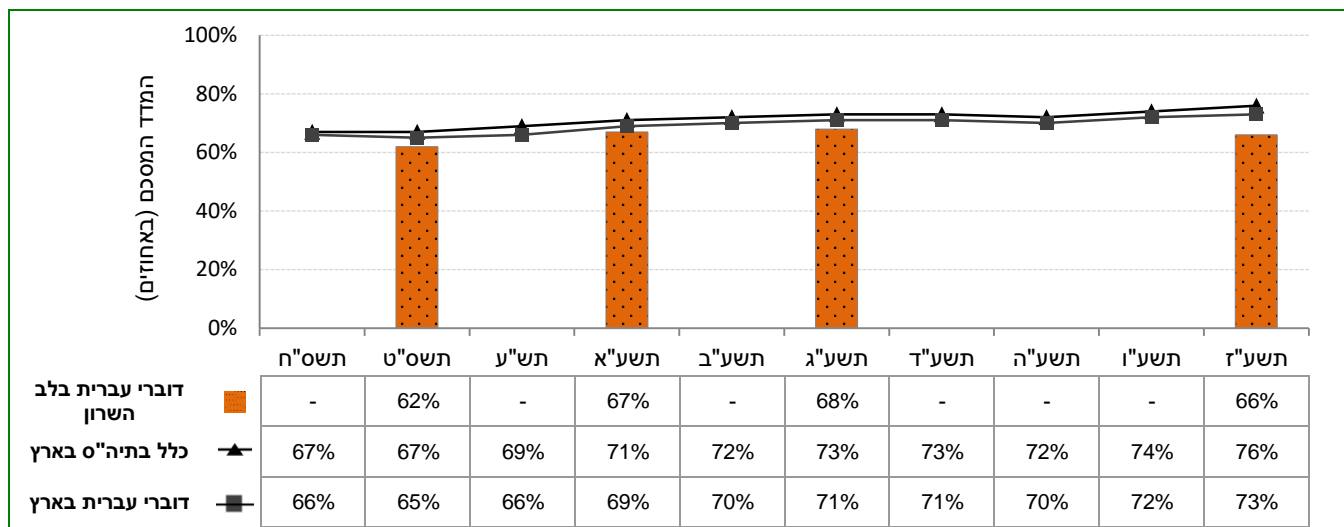

אקלים וסביבה פדגוגית

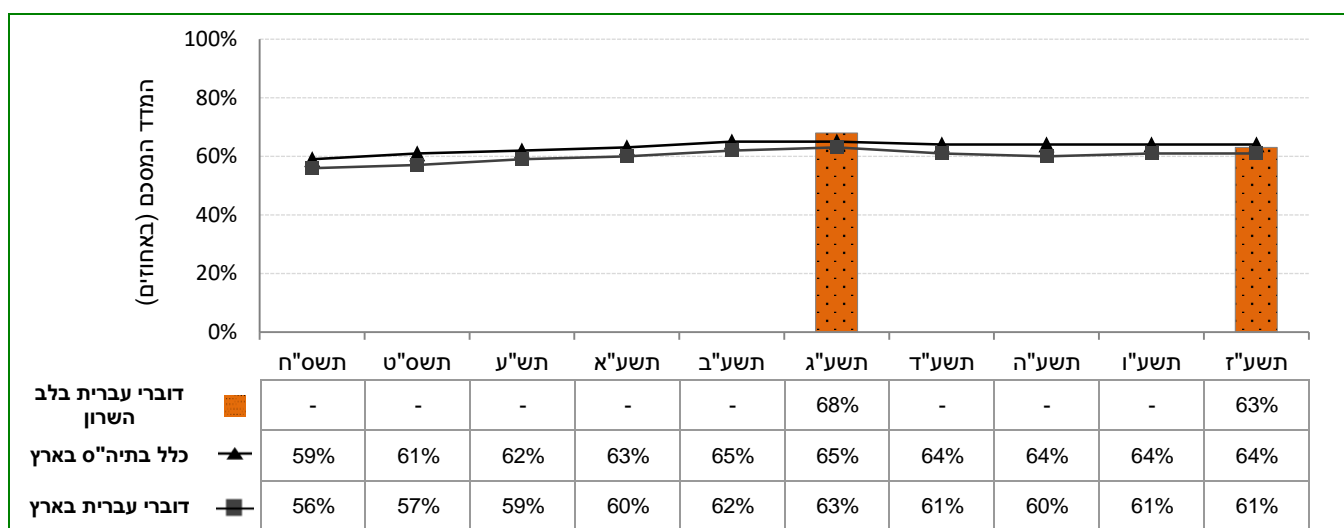
דיווחי התלמידים על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 8: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 9: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות

1.3 תחושת מוגנות וביטחון

לאחר סקירת המעגלים השונים של יחסים בין-אישיים בבית-הספר, תת-פרק זה מבקש לתת מקום מרכזי לבחינת נושאי האלימות והמוגנות בבית-הספר, כפי שהם מצטיירים מתפיסותיהם הסובייקטיביות של התלמידים. נושא האלימות הוא אחד הנושאים שעומדים בראש סדר יומה של מערכת החינוך ושעולים רבות בשיח הציבורי בישראל בשנים האחרונות. גם בית-ספר המצטיין במוטיבציה גבוהה של התלמידים ובהשקעה רבה של הצוות עלול להיכשל בהשגת יעדיו, אם באי בית-הספר סובלים מאלימות ופועלים באווירה של פחד והיעדר מוגנות.

בהקשר זה נתמקד במספר סוגיות עיקריות: היעדר תחושת מוגנות של התלמידים, מעורבות באירועי אלימות, אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט ומאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות.

1.3.1 היעדר תחושת מוגנות של התלמידים

הנתונים הבאים עוסקים בתחושות של היעדר מוגנות, פחד וחשש בקרב תלמידים בבית-הספר, ומשקפים את קיומה או את אי-קיומה של תחושת ביטחון אישי בקרב התלמידים בבית-הספר (חשש מהצקות מצד תלמידים אלימים, ממריבות, חשש לחפצים). זאת מתוך הבנה שאווירה של ביטחון אישי ומוגנות היא תנאי הכרחי ללמידה ולהיווצרות אקלים של צמיחה בבית-הספר.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' טרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 10: דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	ה-ט	8% 5%	6% 4%	8% 6% 5% 4%
	ה-ו	6% 4%	6% 4%	6% 6% 4%
	ט-ז	9% 5%	3%	9% 6% 5%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"לפעמים אני פוחד ללכת לבית-הספר, כי יש בו תלמידים שמתנהגים באלימות".	ה-ט	5% 4%	8% 3%	5% 5% 4% 4%
	ה-ו	7% 5%	8% 4%	7% 6% 5% 4%
	ט-ז	4% 3%	3%	4% 5% 3% 3%
"לפעמים אני מעדיף להישאר בהפסקות בכיתה, כי אני חושש שיפגעו בי".	ה-ט	3% 3%	3% 3%	3% 5% 3% 3%
	ה-ו	4% 3%	3% 3%	4% 4% 3% 3%
	ט-ז	2% 3%	2%	2% 5% 3% 3%
"יש בבית-הספר מקומות שאני פוחד להסתובב בהם".	ה-ט	15% 8%	6% 5%	15% 9% 7% 7%
	ה-ו	7% 5%	6% 5%	7% 7% 5% 5%
	ט-ז	20% 10%	5%	20% 10% 8% 9%

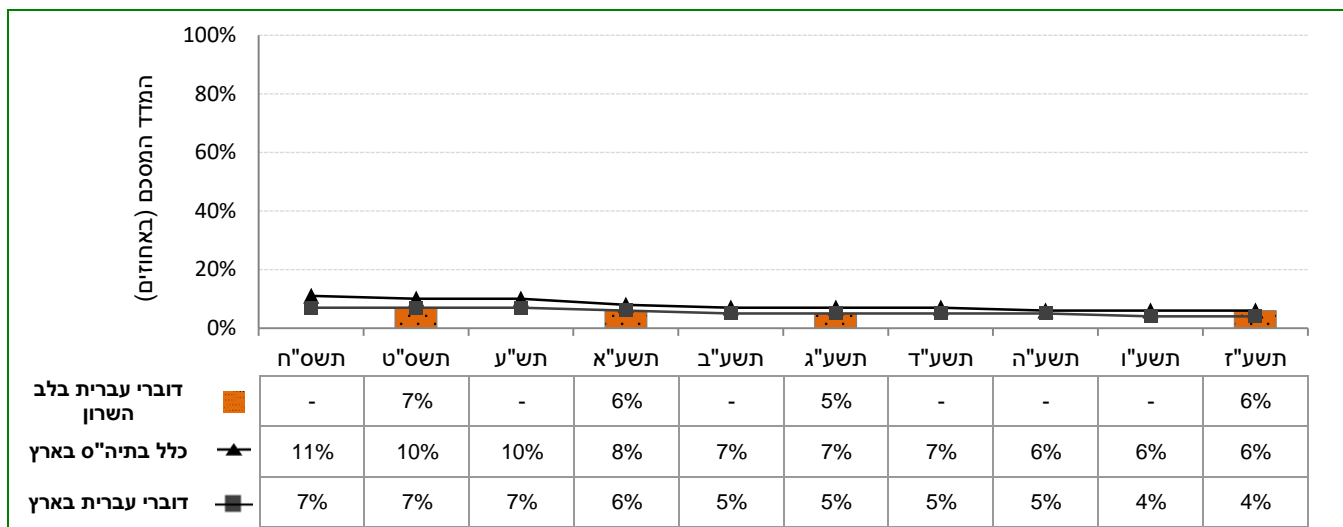
לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים.

דיווחי התלמידים על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר: השוואה רב-שנתית

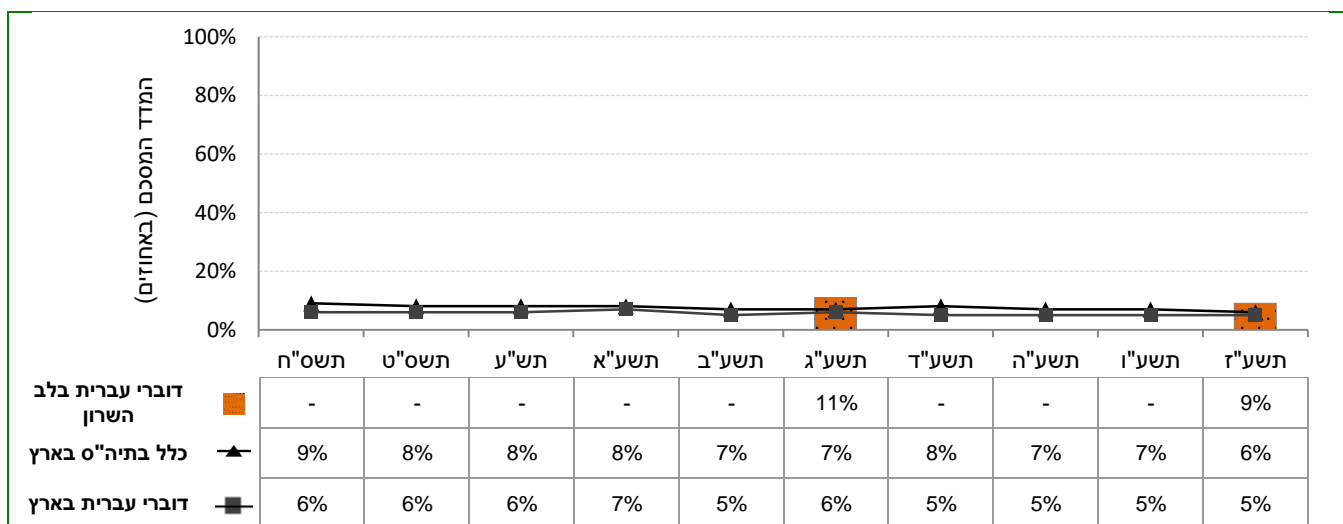
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "היעדר תחושת מוגנות של התלמידים" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 11: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים.

תרשים 12: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על היעדר תחושת מוגנות בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על תחושה חזקה יותר של היעדר מוגנות, לפי דיווחי התלמידים.

1.3.2 מעורבות באירועי אלימות

הנתונים הבאים משקפים את דיווחיהם של תלמידים על אירועי אלימות שחוו בבית-הספר במהלך החודש שקדם להעברת השאלונים.¹ התלמידים התבקשו לדווח על סוגים שונים של אלימות שהופנתה כלפיהם ובדרגות חומרה שונות, החל מדחיפות ואיומים דרך הפצת שמועות, חרמות ונידויים, וכלה בפגיעות שכללו שימוש בחפצים או באגרופים.

לתשומת לבך

המדד המסכם "מעורבות באירועי אלימות" כולל בתוכו דיווחי תלמידים על כך שנפלו קרבן לאלימות מסוגים שונים ובדרגות חומרה שונות. בהבנת הנושא חשוב לבחון לא רק את המדד המסכם, אלא גם איזה סוג אלימות מאפיין את בתי-הספר, אם בכלל, כפי שמפורט להלן.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **מעורבות באירועי אלימות** במהלך החודש האחרון – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' וז'ט' בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי המדדונים? *kei* זה?

בהיגדים המתייחסים למעורבות באירועי אלימות התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכיחות התרחשו בחודש שקדם למילוי השאלון גילויי אלימות שונים המתוארים בהיגדים. בנוגע לכל היגד התבקש התלמיד לבחור מתוך שלוש אפשרויות תשובה: 1- "אף פעם", 2- "פעם או פעמיים", 3- "שלוש פעמים או יותר". לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (2 או 3) כמדדונים על האירוע, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המדדונים") מוצג בתרשים שלהלן. המדד המסכם של מעורבות באירועי אלימות הוא הממוצע של שיעורי המדדונים על אירועי האלימות המתוארים בהיגדים השונים, והוא נע בין 0 ל-100.

¹ בנושא זה הסתייענו בליווי המקצועי של פרופ' רמי בנבנישתי ושימוש בכלי המחקר שלו, של פרופ' מונא חורי-כסאברי ושל פרופ' רון אסטור. לפירוט נוסף ר' בנבנישתי, ר', חורי-כסאברי, מ. ואסטור, ר. (2005). אלימות במערכת החינוך – דוח מחקר. בית-הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 13: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 		
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
			ה-ט	המדד המסכם: מעורבות באירועי אלימות
			ה-ו	
			ט-ז	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לאלימות (% מדווחים):				
			ה-ט	"בחודש האחרון משהו מהתלמידים דחף אותי".
			ה-ו	
			ט-ז	
			ה-ט	"בחודש האחרון קיבלתי מכה או בעיטה או אגרוף מאחד התלמידים שרצה לפגוע בי".
			ה-ו	
			ט-ז	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לאלימות חמורה (% מדווחים):				
			ה-ט	"בחודש האחרון אחד התלמידים השתמש במקל, באבן, בכיסא או בחפץ אחר כדי לפגוע בי".
			ה-ו	
			ט-ז	

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים.

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

כלל בתי-הספר <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	פיקוח ממלכתי-דתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	פיקוח ממלכתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שכבות	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לאלימות חמורה (% מדווחים):				
<ul style="list-style-type: none"> 7% 6% 6% 6% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 7% 	<ul style="list-style-type: none"> 7% 6% 	ה-ט	"בחודש האחרון מישוה מהתלמידים נתן לי מכות חזקות".
<ul style="list-style-type: none"> 9% 7% 7% 7% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 8% 	<ul style="list-style-type: none"> 9% 7% 	ה-ו	
<ul style="list-style-type: none"> 5% 5% 5% 5% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% 4% 	ז-ט	
<ul style="list-style-type: none"> 6% 7% 6% 5% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 	ה-ט	"בחודש האחרון אחד התלמידים איים שיפגע בי בבית-הספר או אחרי הלימודים".
<ul style="list-style-type: none"> 7% 7% 7% 6% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 7% 	<ul style="list-style-type: none"> 7% 6% 	ה-ו	
<ul style="list-style-type: none"> 5% 6% 5% 5% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% 5% 	ז-ט	
<ul style="list-style-type: none"> 2% 3% 2% 2% 	<ul style="list-style-type: none"> 0% 2% 	<ul style="list-style-type: none"> 2% 	ה-ט	"בחודש האחרון מישוה מהתלמידים סחט ממני באיומים כסף, אוכל או דברי ערך".
<ul style="list-style-type: none"> 2% 2% 1% 1% 	<ul style="list-style-type: none"> 0% 2% 	<ul style="list-style-type: none"> 2% 1% 	ה-ו	
<ul style="list-style-type: none"> 2% 3% 2% 2% 	<ul style="list-style-type: none"> 2% 	<ul style="list-style-type: none"> 2% 	ז-ט	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לאלימות עקיפה (% מדווחים):				
<ul style="list-style-type: none"> 9% 11% 9% 9% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% 9% 	<ul style="list-style-type: none"> 9% 9% 	ה-ט	"בחודש האחרון אחד התלמידים ניסה לשכנע תלמידים אחרים לא לדבר איתי או לא להיות חברים שלי".
<ul style="list-style-type: none"> 11% 12% 10% 10% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% 10% 	<ul style="list-style-type: none"> 12% 11% 	ה-ו	
<ul style="list-style-type: none"> 7% 10% 8% 8% 	<ul style="list-style-type: none"> 8% 	<ul style="list-style-type: none"> 7% 8% 	ז-ט	

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים.

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

כלל בתי-הספר <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	פיקוח ממלכתי-דתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	פיקוח ממלכתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לאלימות עקיפה (% מדווחים):				
<ul style="list-style-type: none"> 12% 11% 12% 12% 	<ul style="list-style-type: none"> 10% 6% 	<ul style="list-style-type: none"> 13% 12% 	"בחודש האחרון אחד התלמידים הפיץ עלי שמועות לא נכונות כדי לפגוע בי (למשל באינטרנט או ברכילות מאחורי הגב)".	ה-ט
<ul style="list-style-type: none"> 16% 11% 11% 12% 	<ul style="list-style-type: none"> 6% 9% 	<ul style="list-style-type: none"> 17% 12% 		ה-ו
<ul style="list-style-type: none"> 10% 12% 12% 12% 	<ul style="list-style-type: none"> 11% 	<ul style="list-style-type: none"> 10% 12% 		ז-ט
<ul style="list-style-type: none"> 3% 5% 3% 3% 	<ul style="list-style-type: none"> 4% 3% 	<ul style="list-style-type: none"> 3% 3% 	"בחודש האחרון הטילו עלי 'חרם': קבוצת תלמידים לא רצתה לדבר או לשחק איתי".	ה-ט
<ul style="list-style-type: none"> 4% 5% 3% 3% 	<ul style="list-style-type: none"> 4% 4% 	<ul style="list-style-type: none"> 4% 3% 		ה-ו
<ul style="list-style-type: none"> 2% 5% 3% 3% 	<ul style="list-style-type: none"> 3% 	<ul style="list-style-type: none"> 2% 3% 		ז-ט

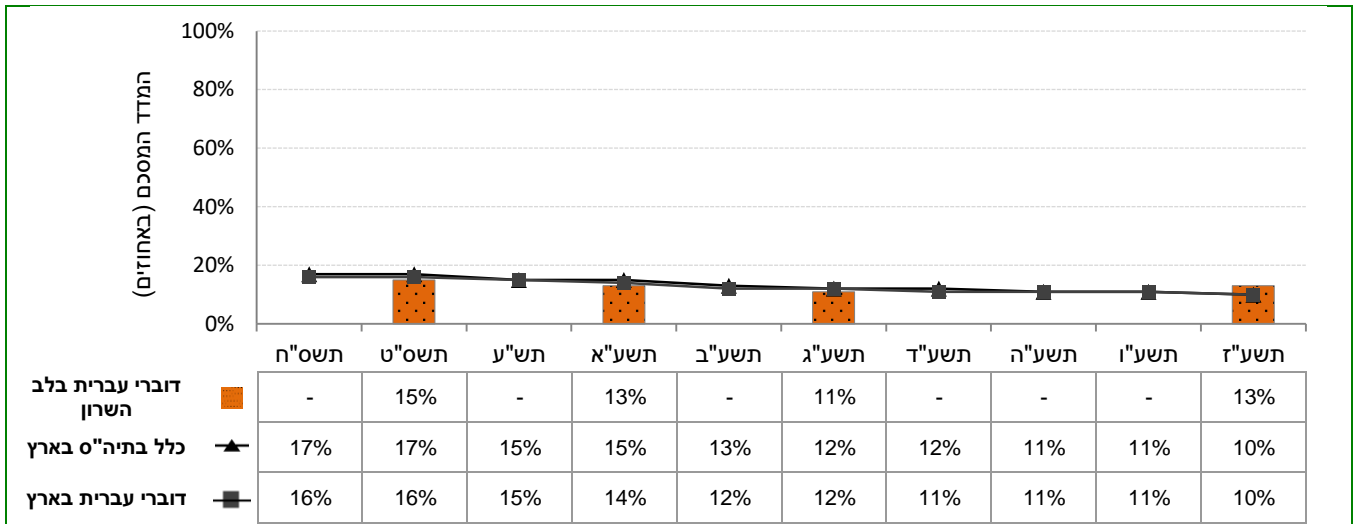
לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים.

דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות: השוואה רב-שנתית

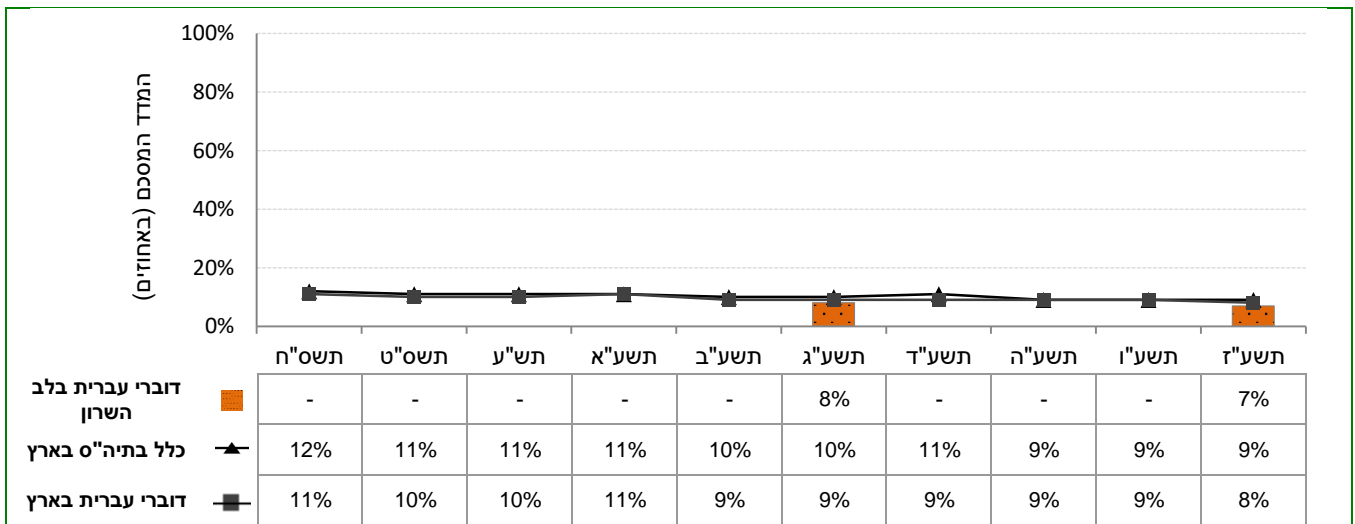
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מעורבות באירועי אלימות" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 14: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מעורבות באירועי אלימות בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים.

תרשים 15: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מעורבות באירועי אלימות בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות, לפי דיווחי התלמידים.

1.3.3 אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

בעשור האחרון חל שינוי דרמטי בדפוס ובהיקף השימוש באינטרנט וברשתות החברתיות בקרב ילדים ובני נוער. ילדים ובני נוער מוצאים באינטרנט וברשתות החברתיות מענה חברתי, לימודי וכר נרחב לפעילויות פנאי. שינויים אלה מחייבים לתת את הדעת על הסכנות הכרוכות בשימוש באינטרנט, כגון חשיפה לתכנים בלתי הולמים, פגיעה חברתית כמו אלימות מילולית, הפצת שמועות, חרמות ופגיעה בפרטיות. חשיפת היקף התופעה עשויה לסייע בהגברת מודעות של הורים, מורים וילדים לשימוש נכון באינטרנט ובהטמעת החשיבות של גלישה בטוחה. המדד המסכם "אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט" מבקש לבחון באיזו מידה תלמידים נפגעו בשל הפצת תמונות, פרסום קללות/עלבונות, שמועות או קריאות לחרם ברשתות החברתיות ובאינטרנט.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט** במהלך החודש האחרון – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'-ז'ט' בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי האדווחים בנושא זה?

בהיגדים המתייחסים לאלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט התבקשו התלמידים לדווח באיזו שכיחות התרחשו בחודש שקדם למילוי השאלון גילויים שונים של אלימות דיגיטלית, כפי שהם מתוארים בהיגדים. בנוגע לכל היגד התבקש התלמיד לבחור מתוך שלוש אפשרויות תשובה: 1 – "אף פעם", 2 – "פעם או פעמיים", 3 – "שלוש פעמים או יותר".

לצרכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (2 או 3) כמדווחים על האירוע, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המדווחים") מוצג בתרשים שלהלן.

המדד המסכם של מעורבות באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט הוא הממוצע של שיעורי המדווחים על אירועי האלימות הדיגיטלית המתוארים בהיגדים השונים בנושא זה, והוא נע בין 0 ל-100.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 16: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

כלל בתי-הספר <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	פיקוח ממלכתי-דתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	פיקוח ממלכתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
המדד המסכם:			
			ה-ט
			ה-ו
			ז-ט
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):			
			ה-ט
			ה-ו
			ז-ט
			ה-ט
			ה-ו
			ז-ט

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים.

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט

כלל בתי-הספר <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	פיקוח ממלכתי-דתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	פיקוח ממלכתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	נתוני המדד/ההיגד שכבות בלב השרון
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):			
3% 4% 3% 3% 3% 3% 2% 2% 2% 4% 4% 3%	0% 2% 0% 2% 3% -	3% 3% 3% 2% 2% 4%	"בחודש האחרון משהו הפיץ עלי שמועות ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו') במטרה לפגוע בי". ה-ט ה-ו ז-ט
2% 3% 2% 2% 2% 2% 1% 1% 1% 3% 2% 2%	1% 1% 1% 2% -	2% 2% 2% 1% 1% 2%	"בחודש האחרון משהו הפיץ ברשתות החברתיות באינטרנט או בסלולר/סמארטפון (כגון ווטסאפ, פייסבוק וכו') קריאה להחרים אותי או לא להיות חבר שלי". ה-ט ה-ו ז-ט

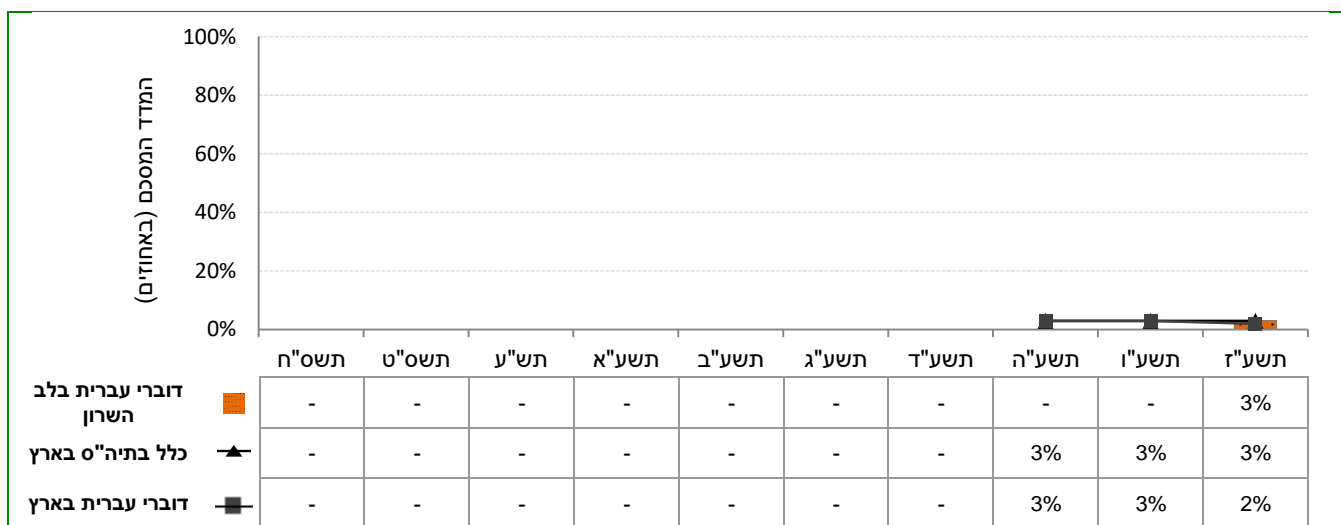
לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים.

דיווחי התלמידים על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט: השוואה רב-שנתית

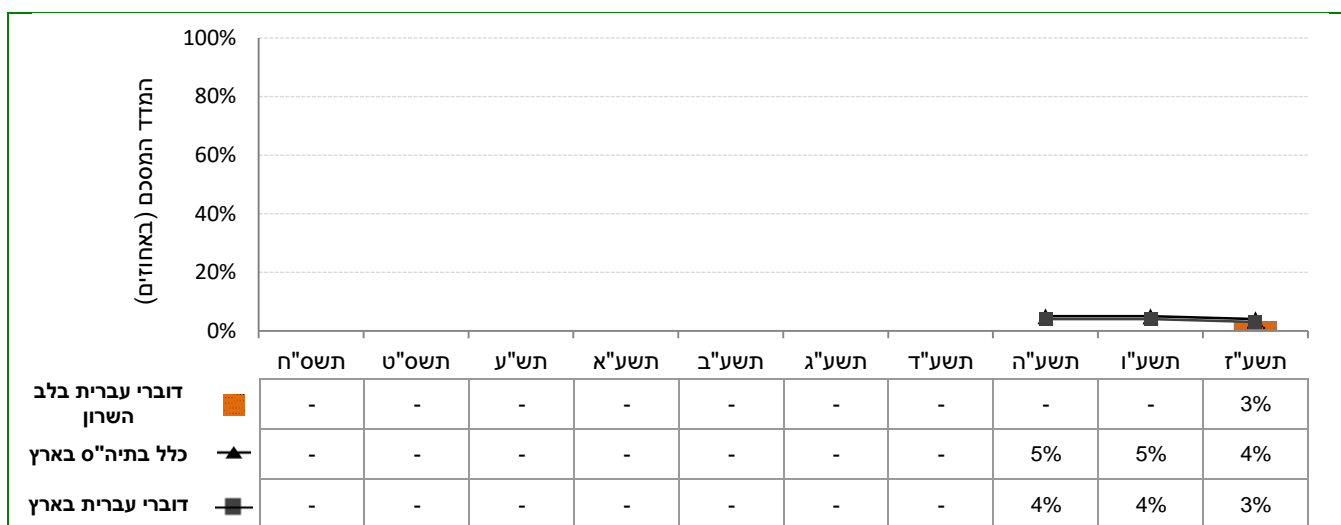
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 17: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים.

תרשים 18: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט בתשע"ז ובשנים קודמות

לתשומת לבך: בתרשים זה ערכים גבוהים יותר מצביעים על מעורבות רבה יותר באלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות ובאינטרנט, לפי דיווחי התלמידים.

1.3.4 מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות

קודם לכן הוצגו תחושות היעדר מוגנות ופחד בקרב התלמידים. להלן יוצגו תפיסות התלמידים בדבר המאמצים שצוות בית-הספר משקיע במניעת אלימות ובטיפול בה. יש לזכור כי גם כאשר תלמידים חשים מוגנים ובטוחים בבית-הספר, חשוב לבחון אם בית-הספר ממשיך לפעול ולהשקיע מאמצים כדי לשמר מצב זה.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' זל-ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 19: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות

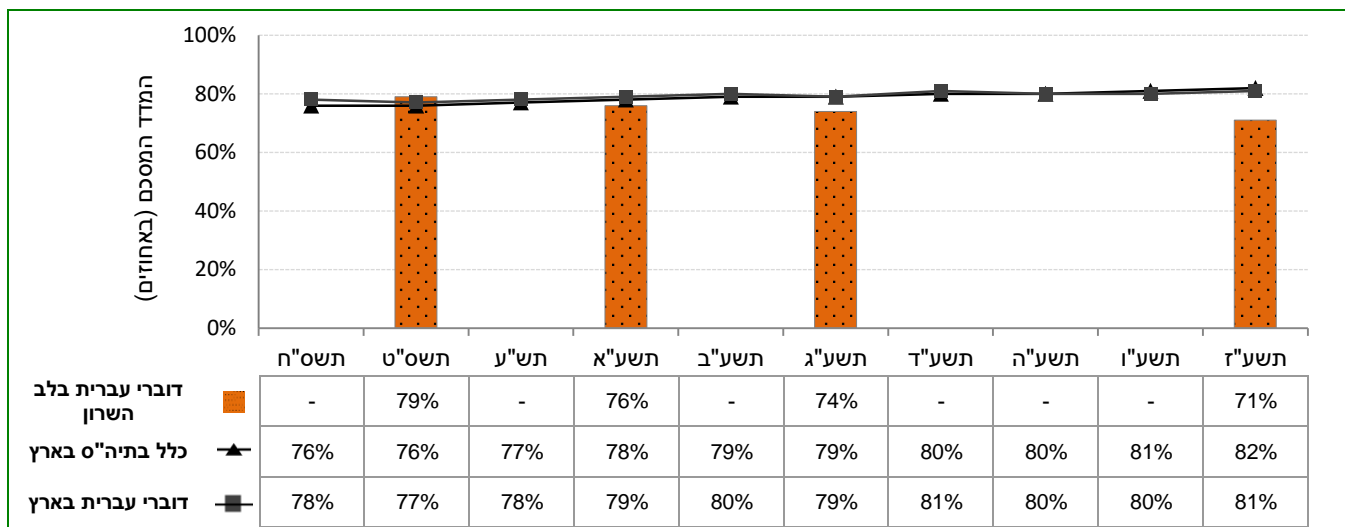
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"כשיש מקרי אלימות בבית-הספר המורים יודעים על כך".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"בבית-הספר עושים פעולות רבות כדי למנוע אלימות וכדי לטפל בה".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"בהפסקות יש תמיד מורה או כמה מורים בחצר שתפקידם להשגיח שלא תהיה אלימות".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			

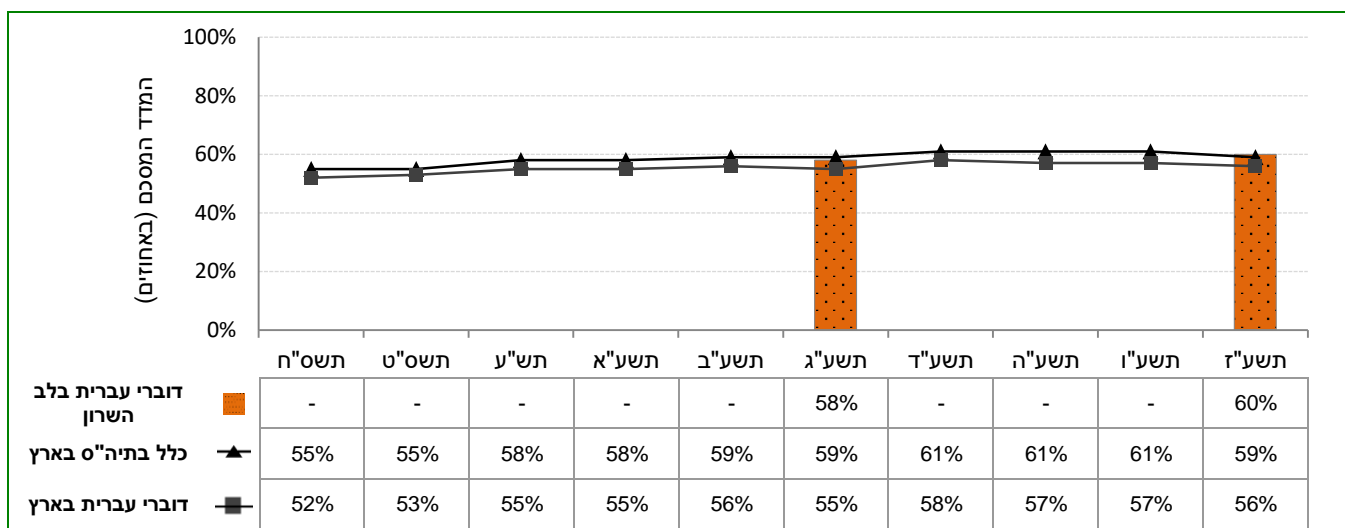
דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' ז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 20: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 21: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות בתשע"ז ובשנים קודמות

1.4 משמעת והתנהגות

בעוד שסביבה מוגנת ובטוחה מהווה תנאי הכרחי להתפתחות אווירה לימודית (וגם, כמובן, מהווה מטרה בפני עצמה), הרי שחלק זה של פרק האקלים עוסק במישרין בהיווצרות אווירה מעודדת למידה, באמצעות בחינת דפוסי ההתנהגות של תלמידים בכיתות במהלך שיעורים.

1.4.1 התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה

הנתונים הבאים מציגים את דיווחי התלמידים בדבר התנהגות נאותה של התלמידים במהלך השיעורים בכיתה – באיזו מידה השיעור מתנהל באווירה נעימה ונינוחה או מתאפיין בחוסר שקט ומתח שאינם מאפשרים למידה.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' טרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 22: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"לעיתים רחוקות התלמידים עושים רעש ובלגאן בכיתה ומפריעים ללמוד".*	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"בכיתה שלי אין תלמידים שמתחצפים למורים".*	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד למורים".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			

* היגדים אלה נוסחו בשאלון על דרך השלילה, ולצורך הדיווח נוסחו מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגדים אלו משקף רמה גבוהה יותר של התנהגות נאותה של התלמידים בכיתה. הנוסח המקורי של שלושת ההיגדים בשאלון (לפי הסדר בטבלה): "לעיתים קרובות התלמידים עושים רעש ובלגאן בכיתה ומפריעים ללמוד"; "בכיתה שלי יש תלמידים שמתחצפים למורים"; "המורים צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש".

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי ברשות המקומית בארץ	פיקוח ממלכתי-דתי ברשות המקומית בארץ	כלל בתי-הספר ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"המורים לא צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש".*	ה-ט	21%	53%	22%
	ה-ו	19%	53%	22%
	ז-ט	22%	29%	22%

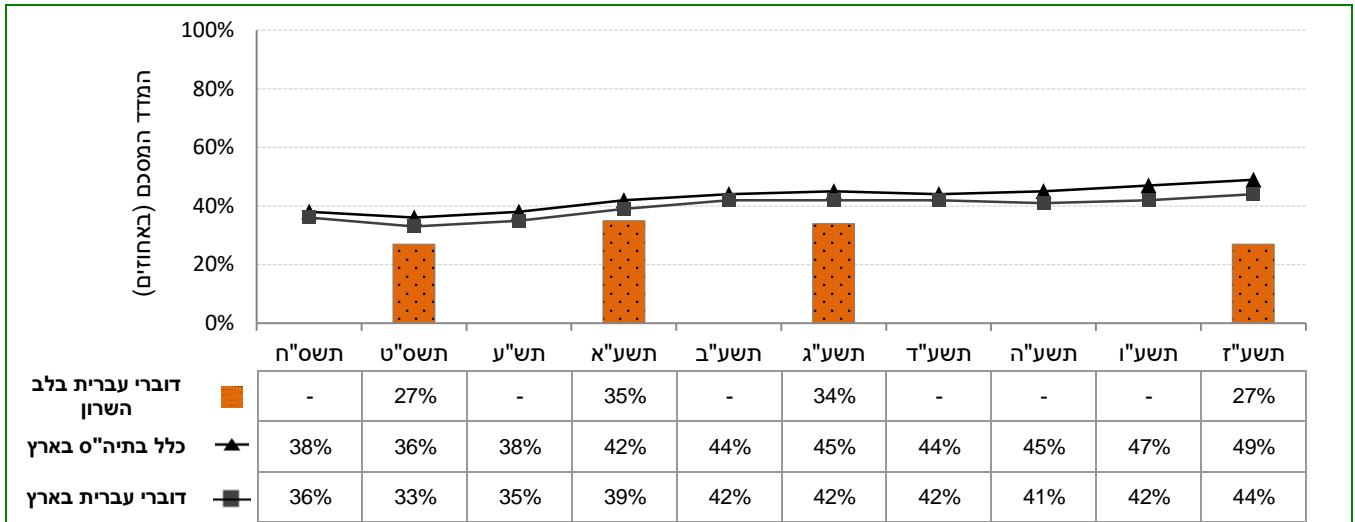
* היגדים אלה נוסחו בשאלון על דרך השלייה, ולצורך הדיווח נוסחו מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגדים אלו משקף רמה גבוהה יותר של התנהגות נאותה של התלמידים בכיתה. הנוסח המקורי של שלושת ההיגדים בשאלון (לפי הסדר בטבלה): "לעיתים קרובות התלמידים עושים רעש ובלגאן בכיתה ומפריעים ללמוד"; "בכיתה שלי יש תלמידים שמתחצפים למורים"; "המורים צריכים לחכות הרבה זמן בתחילת השיעור עד שהתלמידים מפסיקים להרעיש".

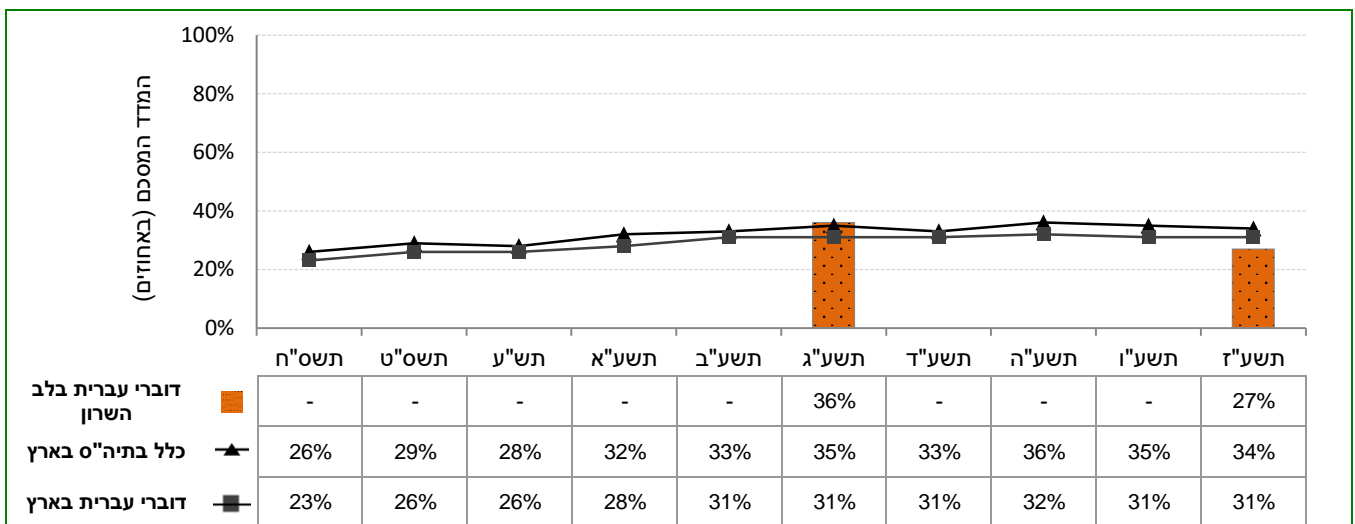
דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 23: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 24: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על התנהגות נאותה של תלמידים בכיתה בתשע"ז ובשנים קודמות

פרק 2. אקלים בית-ספרי לפי דיווחי מורים

פרק זה, המתייחס לאקלים הבית-ספרי לפי דיווחי המורים ברשות, כולל מידע בנוגע לנושאים הבאים:

2.1. שביעות רצון:

2.1.1. שביעות הרצון של המורים מבית-הספר:

באיזו מידה המורים חווים תחושות של סיפוק ושביעות רצון בעבודתם ובאיזו מידה הם שבעי רצון מהתנהלות בית-הספר?

2.2. יחסים בין בית-הספר לבין ההורים:

2.2.1. שותפות הורים בבית-הספר:

האם קיים ערוץ תקשורת פתוח בין בית-הספר להורים? האם ההורים שותפים לתכנון ולעשייה הבית-ספרית?

2.1 שביעות רצון

2.1.1 שביעות הרצון של המורים מבית-הספר

הנתונים שלהלן מציגים את מידת שביעות רצונם של המורים ברשות המקומית מבית-הספר הן כמקום עבודה והן מבחינת אופן התנהלותו.

לתשומת לבך

סוגיה זו נבחנה קודם לכן מזווית הראייה של התלמידים. כדאי לבחון את ההלימה שבין התפיסות השונות של המורים ושל התלמידים כבסיס ראשוני לדין וללמידה. יחד עם זאת חשוב להיזהר מפרשנויות מרחיקות לכת בהשוואות אלה, וזאת בשל הבדלים בהיבטים השונים של הנושא שנבדקו בקרב מורים ובקרב תלמידים ובשל דרך שונה של איסוף הנתונים (ראיונות טלפוניים לעומת שאלונים למילוי עצמי).

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **שביעות הרצון של המורים מבית-הספר** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחט"ב בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 25: דיווחי המורים על שביעות הרצון מבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שלב חינוך המדד המסכם:
			כלל המורים שביעות הרצון של המורים מבית-הספר
			יסודי
			חט"ב
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לשביעות רצון מהעבודה בבית-הספר (% מסכימים):			
			כלל המורים
			יסודי
			חט"ב
			כלל המורים
			יסודי
			חט"ב
			כלל המורים
			יסודי
			חט"ב

* ההיגדים המסומנים בכוכבית נוסחו בשאלון על דרך השלילה ולצורך הדיווח נוסחו מחדש על דרך החיוב כשאר ההיגדים, כך שערך גבוה יותר בהיגדים אלו משקף שביעות רצון רבה יותר. הנוסח המקורי של ההיגדים, כפי שהופיעו בשאלון (על-פי הסדר בטבלה): "את חשה שהתעייפת מעבודתך כמורה"; "את חשה שמוטל עלייך עומס עבודה כבד מדי"; "את חשה שמוטל עלייך עומס עבודה כבד מדי".

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על שביעות הרצון מבית-הספר

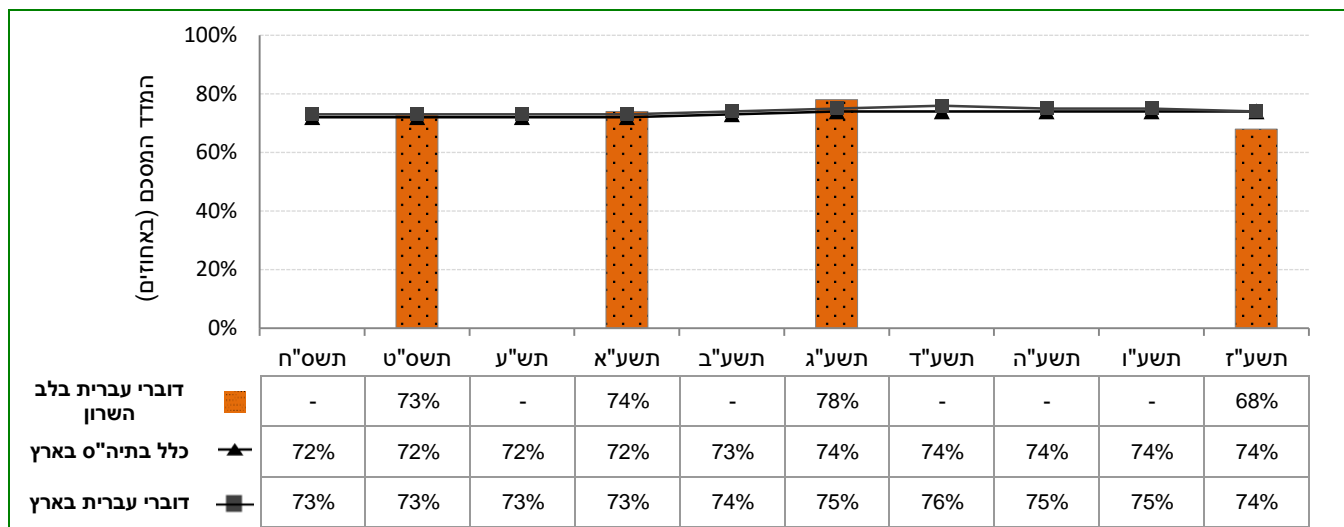
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
		ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה
		100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לשביעות רצון מהתנהלות בית-הספר (% מסכימים):				
"את שבעת רצון מהתנהלות בית-הספר."	כלל המורים	83%	83%	80% 83% 83% 82%
	יסודי	85%	87%	81% 85% 85% 84%
	חט"ב	81%	78%	78% 79% 79% 79%
"בבית-הספר עושים פעולות רבות כדי שילמידים יהיה נעים לשהות בו."	כלל המורים	93%	90%	87% 91% 93% 94%
	יסודי	95%	91%	87% 93% 95% 95%
	חט"ב	90%	87%	87% 87% 90% 91%
"בבית-הספר עושים פעולות רבות כדי שלמורים יהיה נעים לשהות בו."	כלל המורים	79%	74%	73% 77% 78% 78%
	יסודי	80%	74%	72% 80% 81% 82%
	חט"ב	78%	74%	74% 73% 74% 72%
"בבית-הספר משתדלים ליצור תנאים שיאפשרו לי להצליח בעבודתי."	כלל המורים	76%	71%	68% 77% 76% 76%
	יסודי	79%	72%	67% 80% 80% 80%
	חט"ב	71%	70%	70% 70% 69% 67%

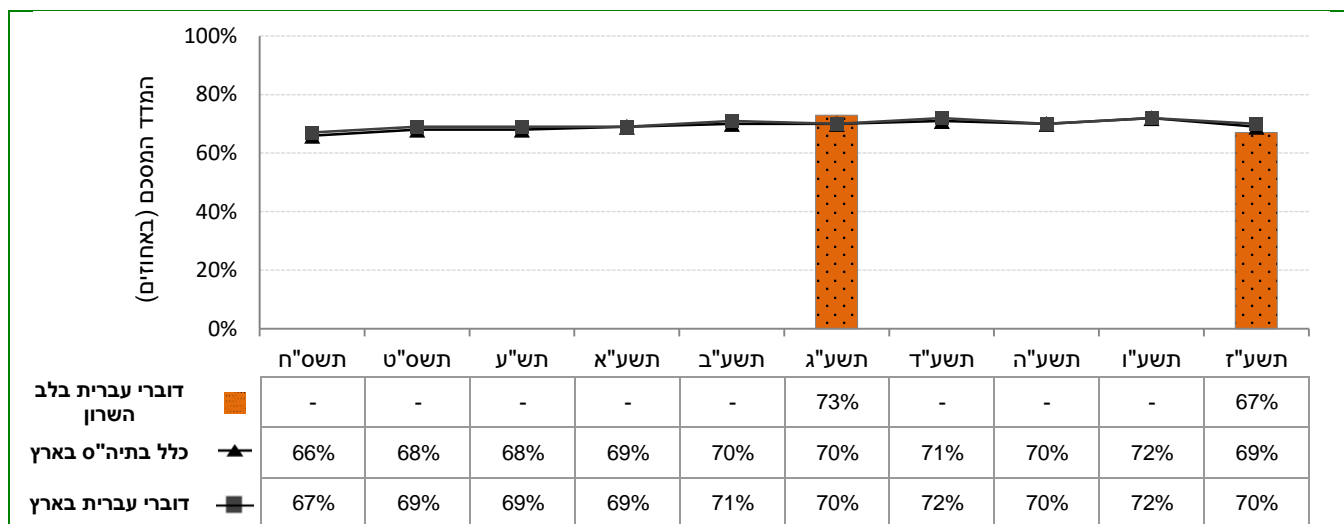
דיווחי המורים על שביעות הרצון מבית-הספר: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "שביעות הרצון של המורים מבית-הספר" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשלבי חינוך. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 26: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על שביעות הרצון מבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 27: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על שביעות הרצון מבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

2.2 יחסים בין בית-הספר לבין ההורים

בעלי העניין העיקריים במתרחש בבית-הספר, מתוך הקהילה הסובבת אותו, הם הורי התלמידים. יחסים תקינים ופוריים בין בית-הספר להורים הם תנאי חשוב ליצירת אווירה חיובית הן במישור הלימודי והן במישור החברתי. נדבך מרכזי בכינון יחסים חיוביים הוא ערוץ תקשורת פתוח בין בית-הספר להורים, כך שהאחרונים יהיו מעודכנים בכל הנעשה עם ילדיהם. אולם יחסים פוריים בין בית-הספר להורים הם הרבה יותר מזה: יחסים כאלה מתאפיינים בשיתוף של ההורים בתכנון ובעשייה הבית-ספרית, תוך יצירת שותפות אמיתית בין בית-הספר להורים.

לתשומת לבך

התת-פרק הבא עוסק ביחסים עם ההורים בבית-הספר כפי שהם מצטיירים בדיווחי המורים והם משלימים את הדיווח שהוצג קודם לכן בנושא טיב היחסים הבין-אישיים בין המורים והתלמידים לפי דיווחי התלמידים. כאמור, יחסים בין-אישיים חיוביים במשולש שבין תלמידים, מורים והורים הם תנאי חשוב לתפקוד בית-ספרי מיטבי.

2.2.1 שותפות הורים בבית-הספר

המדד המסכם "שותפות הורים בבית-הספר" מבקש לבחון את התקשורת ואת מידת המעורבות ושיתוף הפעולה בין ההורים לבין בית-הספר, על סמך דיווחי המורים.

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה מתשע"ה ואילך ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות קודמים של ראמ"ה.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **שותפות הורים בבית-הספר** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחט"ב בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 28: דיווחי המורים על שותפות הורים בבית-הספר

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	כלל המורים	85% 85%	88%	85% 84% 86% 87%
	יסודי	87% 87%	90%	86% 86% 88% 89%
	חט"ב	82% 82%	84%	82% 80% 82% 84%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):	כלל המורים	93% 85%	94%	92% 92% 95% 95%
	יסודי	96% 97%	97%	94% 94% 97% 97%
	חט"ב	89% 91%	90%	89% 89% 91% 91%
"להורים יש אוזן קשבת בבית-הספר בכל שאלה, בעיה או תלונה שעולה".	כלל המורים	91% 89%	91%	89% 85% 90% 91%
	יסודי	91% 90%	91%	88% 86% 90% 91%
	חט"ב	91% 88%	92%	91% 84% 89% 90%
"הורי התלמידים נמצאים בקשר קבוע טלפוני, מייל, סמס וכד', עם המחנך כדי להתעדכן במצבו של הילד שלהם".	כלל המורים	88% 90%	89%	89% 87% 90% 91%
	יסודי	87% 92%	91%	89% 89% 92% 93%
	חט"ב	88% 86%	84%	88% 83% 85% 88%
"המורים בבית-הספר מתייעצים עם ההורים כיצד כדאי לשפר את ההתקדמות הלימודית של הילד שלהם".	כלל המורים	69% 68%	76%	69% 71% 70% 71%
	יסודי	74% 71%	80%	73% 74% 74% 74%
	חט"ב	61% 61%	68%	61% 64% 63% 65%

דיווחי המורים על שותפות הורים בבית-הספר: השוואה רב-שנתית

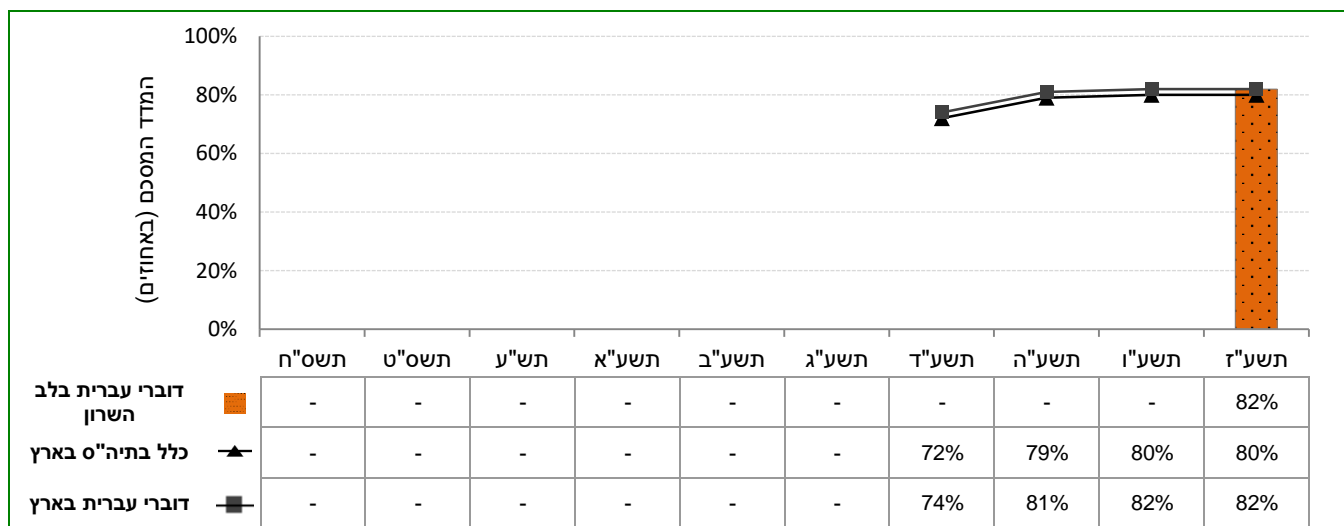
בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "שותפות הורים בבית-הספר" בשנים תשע"ד-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשלבי חינוך. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 29: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על שותפות הורים בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה מתשע"ה ואילך ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות קודמים של ראמ"ה.

תרשים 30: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על שותפות הורים בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה מתשע"ה ואילך ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות קודמים של ראמ"ה.

פרק 3. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי תלמידים

פרק זה מתמקד במאפיינים מרכזיים של הסביבה הפדגוגית בבתי-הספר. הפרק עוסק במספר נושאים עיקריים: היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה; דרכי הוראה-למידה-הערכה; חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר. בפרק זה יוצגו נתונים על הסביבה הפדגוגית בבית-הספר לפי דיווחי תלמידים ברשות, לפי ראשי הפרקים הבאים:

3.1. היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה:

3.1.1. מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה*:

האם התלמידים לומדים מתוך עניין, סקרנות והנאה ומגלים מעורבות רבה בלמידה?

3.1.2. מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים*:

באיזו מידה המורים מצפים מהתלמידים להתאמץ, מאמינים ביכולותיהם ומעודדים אותם להעמיק בנושאי הלימוד?

3.2. דרכי הוראה-למידה-הערכה:

3.2.1. תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה:

באיזו מידה אופן ההוראה נתפס בעיני התלמידים כבהיר, כמעורר חשק ללמוד, כמסייע בהבנת החומר וכמעודד חשיבה והעמקה?

3.2.2. פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות*:

באיזו מידה התלמידים מדווחים על שימוש בדרכי הוראה, למידה והערכה איכותיות המעודדות חקירה ולמידה עצמאית (למידת חקר, למידה תחומית ובין-תחומית וכדומה)?

3.2.3. אסטרטגיות ללמידה עצמית*:

באיזו מידה התלמיד מסוגל לפקח באופן מודע על מחשבותיו, על הרגשותיו ועל התנהגותו במהלך הלמידה ולהשתתף באופן פעיל בתהליך הלמידה?

3.2.4. קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים:

באיזו מידה המורים נותנים לתלמידים מידע והנחיה לצורך שיפור הלמידה?

3.3. חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר:

3.3.1. מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית*:

באיזו מידה בית-הספר מעודד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית בשורה של תחומים, כגון פעילות בתנועות נוער והתנדבות למען הקהילה?

* נושא זה נוסף לדוחות הבית-ספריים במהלך השנים. לפרטים נוספים ר' פרק ההקדמה.

3.3.2. מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה*:

באיזו מידה התלמידים חשים כי בית-הספר פועל ומעודד תלמידים לגלות סובלנות כלפי האחר והשונה (למשל, דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכד')?

3.3.3. פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט*:

באיזו תדירות התלמידים משתתפים בפעילויות פנאי והעשרה אחרי שעות הלימודים, כגון חוגי אמנויות וספורט וחוגי העשרה?

3.3.4. פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות*:

באיזו תדירות התלמידים משתתפים בפעילויות חברתיות מאורגנות אחרי שעות הלימודים כמו תנועות נוער, תכניות מנהיגות ופעילויות התנדבות?

* נושא זה נוסף לדיווח בדוחות הבית-ספריים במהלך השנים. לפרטים נוספים ר' פרק ההקדמה.

3.1 היבטים רגשיים-מוטיבציוניים בלמידה

התתי-פרקים הבאים עוסקים בתהליכים רגשיים-מוטיבציוניים בקרב התלמידים, תוך התמקדות ברמת המוטיבציה והסקרנות בלמידה, בתחושת המסוגלות של התלמידים ובמאמצי בית-הספר לעודד אותן, קרי, המידה שבה המורים מצפים מהתלמידים להתאמץ, מאמינים ביכולותיהם ומעודדים אותם להעמיק בנושאי הלימוד. יש לציין כי היבטים אלו מקבלים בתקופה האחרונה משנה חשיבות לאור מאמצי משרד החינוך לקידום למידה אקטיבית, רלוונטית ובעלת ערך ללומד ולחברה.

3.1.1 מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

הילד הוא סקרן ובעל מוטיבציה ללמידה מטבעו. תלמידים הפועלים מתוך עניין, סקרנות והנאה מעורבים יותר בלמידה ויהיו מוכנים להתמודד עם משימות מאתגרות יותר בלמידה. המדד המסכם "מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה", מבקש לבחון את המידה שבה התלמידים מדווחים על למידה מתוך עניין, סקרנות והנאה ועד כמה הלימודים מקנים לתלמידים תחושה של מסוגלות ובטחון ביכולותיהם.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר **ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ**. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 31: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

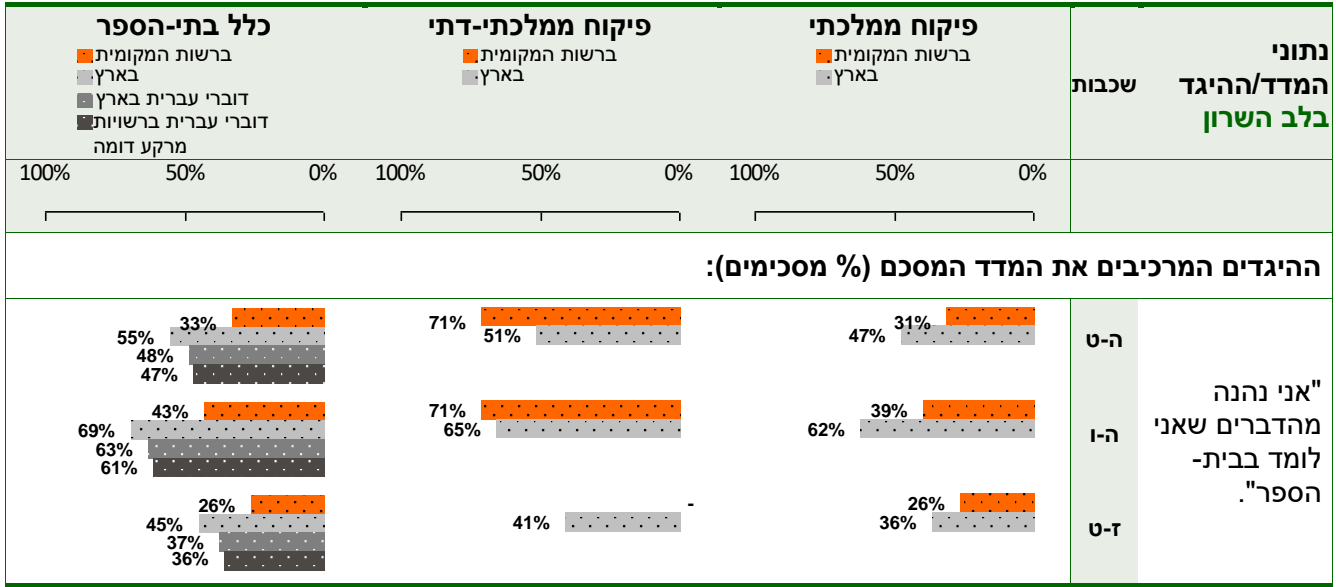
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה	ה-ט	ברשות המקומית: 60% בארץ: 49%	ברשות המקומית: 75% בארץ: 63%	ברשות המקומית: 66% בארץ: 50% דוברי עברית בארץ: 61% דוברי עברית ברשויות: 60% מרקע דומה: 60%
	ה-ו	ברשות המקומית: 73% בארץ: 58%	ברשות המקומית: 75% בארץ: 75%	ברשות המקומית: 78% בארץ: 60% דוברי עברית בארץ: 74% דוברי עברית ברשויות: 73%
	ט-ז	ברשות המקומית: 50% בארץ: 43%	ברשות המקומית: 54% בארץ: -	ברשות המקומית: 57% בארץ: 43% דוברי עברית בארץ: 51% דוברי עברית ברשויות: 50% מרקע דומה: 50%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"אני מרגיש סקרנות ועניין כלפי הדברים שאני לומד בבית-הספר".	ה-ט	ברשות המקומית: 50% בארץ: 35%	ברשות המקומית: 65% בארץ: 52%	ברשות המקומית: 57% בארץ: 37% דוברי עברית בארץ: 50% דוברי עברית ברשויות: 49%
	ה-ו	ברשות המקומית: 64% בארץ: 43%	ברשות המקומית: 67% בארץ: 65%	ברשות המקומית: 71% בארץ: 45% דוברי עברית בארץ: 65% דוברי עברית ברשויות: 63%
	ט-ז	ברשות המקומית: 39% בארץ: 31%	ברשות המקומית: 42% בארץ: -	ברשות המקומית: 47% בארץ: 31% דוברי עברית בארץ: 40% דוברי עברית ברשויות: 38%
"הדברים שמלמדים בבית-הספר מקנים לי ידע רב וחשוב".	ה-ט	ברשות המקומית: 68% בארץ: 58%	ברשות המקומית: 74% בארץ: 71%	ברשות המקומית: 73% בארץ: 59% דוברי עברית בארץ: 69% דוברי עברית ברשויות: 68%
	ה-ו	ברשות המקומית: 82% בארץ: 70%	ברשות המקומית: 82% בארץ: 74%	ברשות המקומית: 84% בארץ: 70% דוברי עברית בארץ: 82% דוברי עברית ברשויות: 81%
	ט-ז	ברשות המקומית: 58% בארץ: 51%	ברשות המקומית: 64% בארץ: -	ברשות המקומית: 64% בארץ: 51% דוברי עברית בארץ: 60% דוברי עברית ברשויות: 58%
"אני בטוח שאוכל להצליח בלימודים גם אם המשימות יהיו קשות".	ה-ט	ברשות המקומית: 76% בארץ: 68%	ברשות המקומית: 85% בארץ: 76%	ברשות המקומית: 79% בארץ: 69% דוברי עברית בארץ: 76% דוברי עברית ברשויות: 76%
	ה-ו	ברשות המקומית: 84% בארץ: 75%	ברשות המקומית: 83% בארץ: 85%	ברשות המקומית: 86% בארץ: 76% דוברי עברית בארץ: 83% דוברי עברית ברשויות: 83%
	ט-ז	ברשות המקומית: 70% בארץ: 64%	ברשות המקומית: 71% בארץ: -	ברשות המקומית: 74% בארץ: 64% דוברי עברית בארץ: 71% דוברי עברית ברשויות: 70%
"הדברים שאני לומד בבית-הספר עוזרים לי גם מחוץ לשעות הלימודים".	ה-ט	ברשות המקומית: 60% בארץ: 50%	ברשות המקומית: 79% בארץ: 65%	ברשות המקומית: 66% בארץ: 52% דוברי עברית בארץ: 62% דוברי עברית ברשויות: 60%
	ה-ו	ברשות המקומית: 76% בארץ: 63%	ברשות המקומית: 79% בארץ: 79%	ברשות המקומית: 80% בארץ: 65% דוברי עברית בארץ: 77% דוברי עברית ברשויות: 76%
	ט-ז	ברשות המקומית: 48% בארץ: 43%	ברשות המקומית: 55% בארץ: -	ברשות המקומית: 56% בארץ: 43% דוברי עברית בארץ: 50% דוברי עברית ברשויות: 48%

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

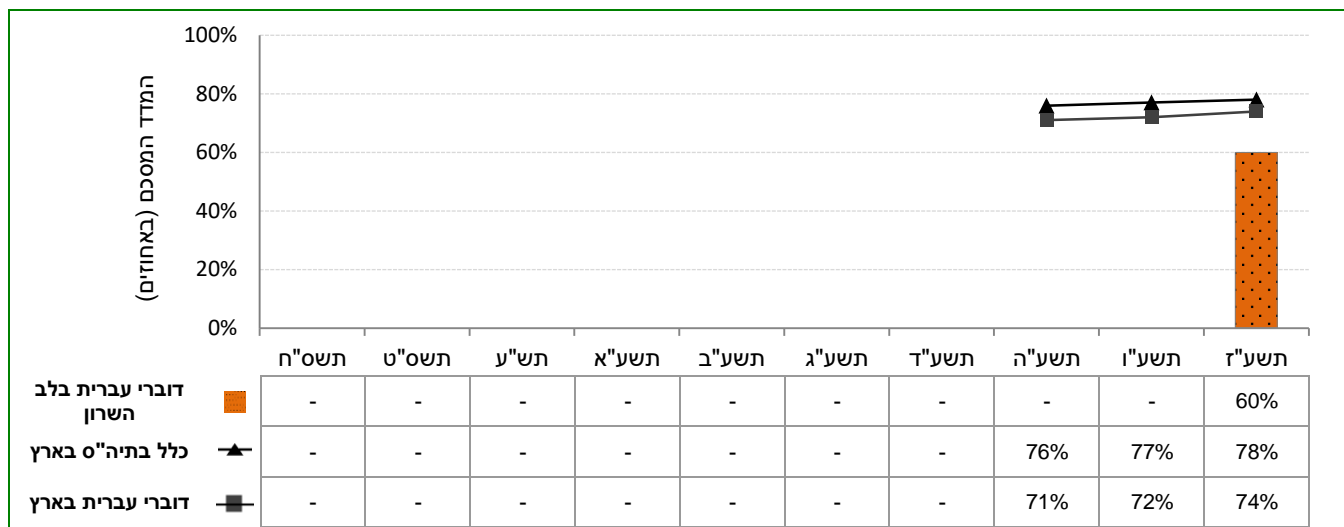
אקלים וסביבה פדגוגית

דיווחי התלמידים על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

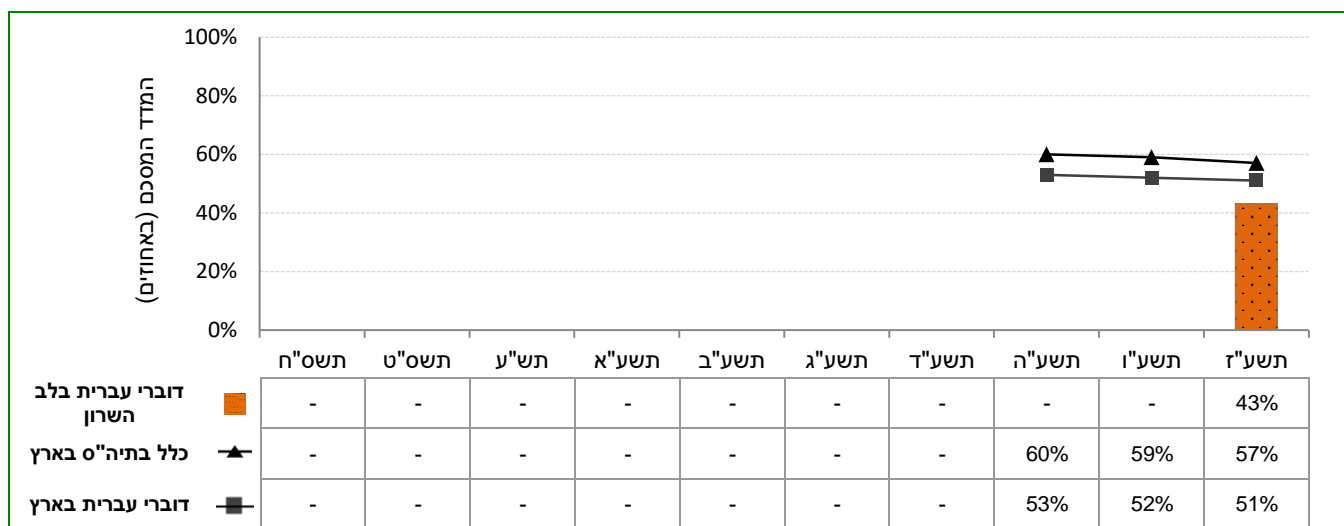
תרשים 32: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתשע"ז ובשנים

קודמות

תרשים 33: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה בתשע"ז ובשנים

קודמות

3.1.2 מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים

המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים" מבקש לבחון את המידה שבה התלמידים חשים שמוריהם מעודדים אותם להתעמק בלמידה, מצפים מהם להתאמץ בלימודיהם ומאמינים ביכולתם להצליח. עידוד מוטיבציה וסקרנות אצל תלמידים מקדם את תפקודם הקוגניטיבי של התלמידים ואת מיומנויות הלמידה שלהם.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 34: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים

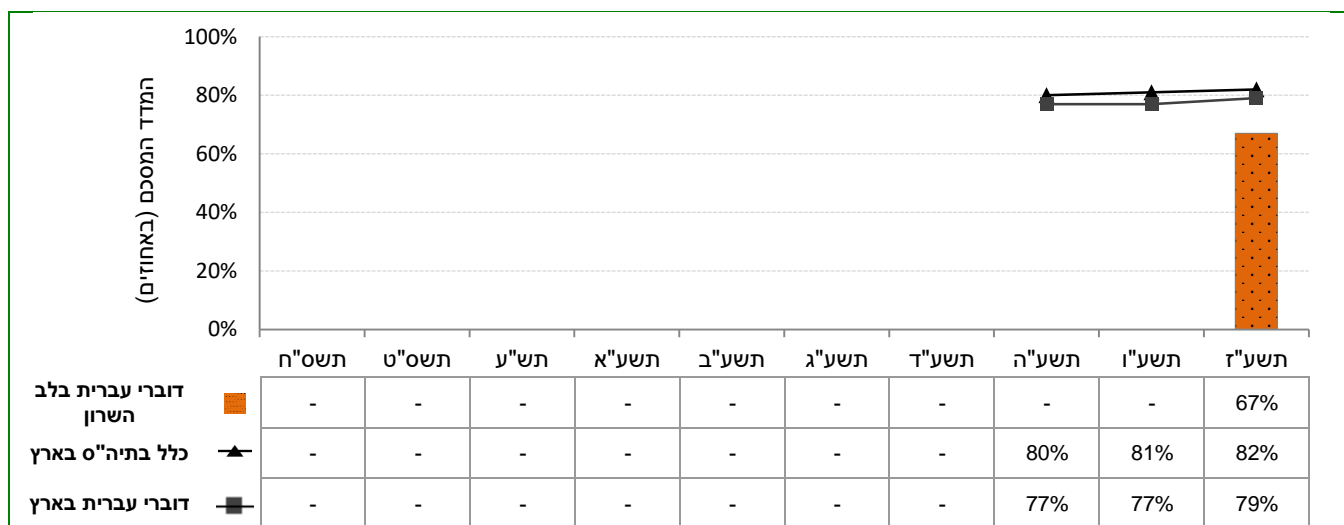
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתית	פיקוח ממלכתית-דתית	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	ה-ט	ברשות המקומית: 59%, בארץ: 67%	ברשות המקומית: 71%, בארץ: 81%	ברשות המקומית: 60%, בארץ: 71%, דוברי עברית בארץ: 68%, דוברי עברית ברשויות: 67%, מרקע דומה: 67%
	ה-ו	ברשות המקומית: 66%, בארץ: 78%	ברשות המקומית: 81%, בארץ: 81%	ברשות המקומית: 67%, בארץ: 82%, דוברי עברית בארץ: 79%, דוברי עברית ברשויות: 78%
	ט-ז	ברשות המקומית: 55%, בארץ: 59%	ברשות המקומית: 63%	ברשות המקומית: 55%, בארץ: 64%, דוברי עברית בארץ: 60%, דוברי עברית ברשויות: 58%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"רוב המורים מצפים מכל תלמיד להתאמץ בלימודים".	ה-ט	ברשות המקומית: 78%, בארץ: 83%	ברשות המקומית: 85%, בארץ: 85%	ברשות המקומית: 79%, בארץ: 84%, דוברי עברית בארץ: 84%, דוברי עברית ברשויות: 83%
	ה-ו	ברשות המקומית: 81%, בארץ: 89%	ברשות המקומית: 85%, בארץ: 91%	ברשות המקומית: 82%, בארץ: 90%, דוברי עברית בארץ: 90%, דוברי עברית ברשויות: 89%
	ט-ז	ברשות המקומית: 77%, בארץ: 79%	ברשות המקומית: 81%	ברשות המקומית: 77%, בארץ: 79%, דוברי עברית בארץ: 79%, דוברי עברית ברשויות: 79%
"רוב המורים נותנים לי הרגשה שאני יכול להצליח בלימודים".	ה-ט	ברשות המקומית: 64%, בארץ: 72%	ברשות המקומית: 88%, בארץ: 75%	ברשות המקומית: 65%, בארץ: 76%, דוברי עברית בארץ: 72%, דוברי עברית ברשויות: 71%
	ה-ו	ברשות המקומית: 71%, בארץ: 82%	ברשות המקומית: 88%, בארץ: 84%	ברשות המקומית: 73%, בארץ: 85%, דוברי עברית בארץ: 83%, דוברי עברית ברשויות: 81%
	ט-ז	ברשות המקומית: 60%, בארץ: 64%	ברשות המקומית: 68%	ברשות המקומית: 60%, בארץ: 69%, דוברי עברית בארץ: 65%, דוברי עברית ברשויות: 63%
"רוב המורים נותנים לי תחושה שהמחשבות והדעות שלי הן חשובות ובעלות ערך".	ה-ט	ברשות המקומית: 48%, בארץ: 56%	ברשות המקומית: 75%, בארץ: 61%	ברשות המקומית: 49%, בארץ: 62%, דוברי עברית בארץ: 57%, דוברי עברית ברשויות: 56%
	ה-ו	ברשות המקומית: 54%, בארץ: 70%	ברשות המקומית: 75%, בארץ: 74%	ברשות המקומית: 56%, בארץ: 75%, דוברי עברית בארץ: 71%, דוברי עברית ברשויות: 70%
	ט-ז	ברשות המקומית: 44%, בארץ: 46%	ברשות המקומית: 52%	ברשות המקומית: 44%, בארץ: 52%, דוברי עברית בארץ: 47%, דוברי עברית ברשויות: 46%
"רוב המורים מעודדים אותי להתעמק בנושאים לימודיים שמעניינים אותי (למשל: לשאול שאלות, לחקור את הנושא וכו')".	ה-ט	ברשות המקומית: 47%, בארץ: 58%	ברשות המקומית: 74%, בארץ: 61%	ברשות המקומית: 48%, בארץ: 64%, דוברי עברית בארץ: 59%, דוברי עברית ברשויות: 57%
	ה-ו	ברשות המקומית: 57%, בארץ: 72%	ברשות המקומית: 74%, בארץ: 74%	ברשות המקומית: 58%, בארץ: 77%, דוברי עברית בארץ: 73%, דוברי עברית ברשויות: 71%
	ט-ז	ברשות המקומית: 41%, בארץ: 48%	ברשות המקומית: 51%	ברשות המקומית: 41%, בארץ: 54%, דוברי עברית בארץ: 48%, דוברי עברית ברשויות: 46%

דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 35: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 36: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים בתשע"ז ובשנים קודמות

3.2 דרכי הוראה-למידה-הערכה

כאשר מבקשים לחקור, לבחון ולהבין את הסביבה הפדגוגית בבתי-הספר הרי שתהליכי ההוראה-למידה-הערכה המתקיימים בכיתות הם לב לבו של התהליך הפדגוגי. במשרד החינוך רואים חשיבות רבה בהטמעת תהליכי הוראה-למידה-הערכה הרלוונטיים ללומד ולעולמו; בתהליכים בהם הלומד מעורב יותר בלמידה; וכן בתהליכים שהם בעלי ערך רב יותר הן ללומד עצמו והן לקהילה אליה הוא משתייך ולחברה באופן כללי. בתת-פרק זה מוצגים מספר היבטים מרכזיים של תהליכי ההוראה-למידה-הערכה בכיתות: תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה, פרקטיקות ההוראה-למידה-הערכה הנהוגות בכיתות, אסטרטגיות ללמידה עצמית וקבלת הערכה ומשוב מהמורים.

3.2.1 תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

התלמידים התבקשו לחוות את דעתם באשר לאופן ההוראה של המורים: באיזו מידה אופן ההוראה נתפס בעיניהם כבהיר, כמעורר חשק ללמוד, כמסייע בהבנת החומר וכמעודד חשיבה והעמקה. על בסיס שורה של היגדים אלו חושב המדד המסכם "תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה".

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר **ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ**. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' סרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 37: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

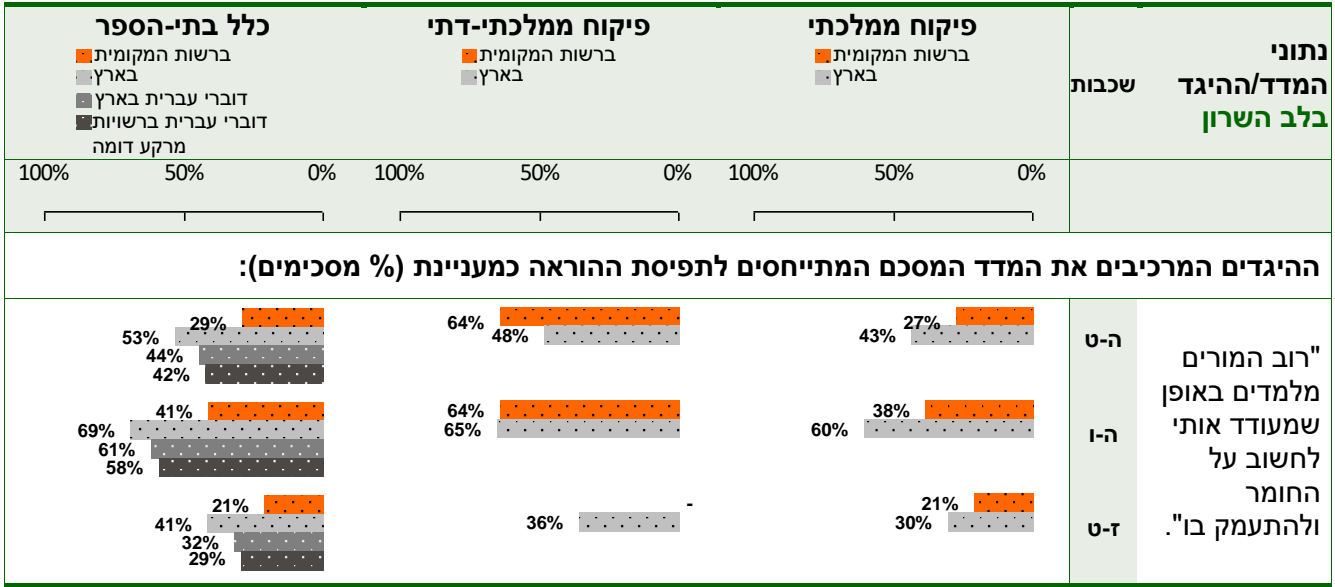
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה	ה-ט	ברשות המקומית: 45% בארץ: 57%	ברשות המקומית: 61% בארץ: 76%	ברשות המקומית: 46% בארץ: 63% דוברי עברית בארץ: 58% דוברי עברית ברשויות: 56% מרקע דומה: 77%
	ה-ו	ברשות המקומית: 56% בארץ: 72%	ברשות המקומית: 75% בארץ: 76%	ברשות המקומית: 58% בארץ: 77% דוברי עברית בארץ: 73% דוברי עברית ברשויות: 71%
	ט-ז	ברשות המקומית: 39% בארץ: 45%	ברשות המקומית: 51% בארץ: -	ברשות המקומית: 39% בארץ: 52% דוברי עברית בארץ: 46% דוברי עברית ברשויות: 45%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לתפיסת ההוראה כברורה (% מסכימים):				
"רוב המורים מסבירים באופן ברור את החומר שהם מלמדים."	ה-ט	ברשות המקומית: 59% בארץ: 67%	ברשות המקומית: 71% בארץ: 88%	ברשות המקומית: 60% בארץ: 71% דוברי עברית בארץ: 68% דוברי עברית ברשויות: 67%
	ה-ו	ברשות המקומית: 69% בארץ: 82%	ברשות המקומית: 83% בארץ: 88%	ברשות המקומית: 71% בארץ: 84% דוברי עברית בארץ: 82% דוברי עברית ברשויות: 81%
	ט-ז	ברשות המקומית: 53% בארץ: 55%	ברשות המקומית: 62% בארץ: -	ברשות המקומית: 53% בארץ: 61% דוברי עברית בארץ: 57% דוברי עברית ברשויות: 56%
"רוב המורים שלי מלמדים באופן שגורם לי להבין את החומר."	ה-ט	ברשות המקומית: 53% בארץ: 62%	ברשות המקומית: 67% בארץ: 85%	ברשות המקומית: 55% בארץ: 68% דוברי עברית בארץ: 63% דוברי עברית ברשויות: 62%
	ה-ו	ברשות המקומית: 63% בארץ: 77%	ברשות המקומית: 79% בארץ: 85%	ברשות המקומית: 65% בארץ: 81% דוברי עברית בארץ: 77% דוברי עברית ברשויות: 76%
	ט-ז	ברשות המקומית: 48% בארץ: 51%	ברשות המקומית: 57% בארץ: -	ברשות המקומית: 48% בארץ: 58% דוברי עברית בארץ: 53% דוברי עברית ברשויות: 51%
"רוב המורים שלי יודעים ללמד טוב."	ה-ט	ברשות המקומית: 57% בארץ: 68%	ברשות המקומית: 72% בארץ: 78%	ברשות המקומית: 58% בארץ: 72% דוברי עברית בארץ: 69% דוברי עברית ברשויות: 68%
	ה-ו	ברשות המקומית: 69% בארץ: 83%	ברשות המקומית: 84% בארץ: 78%	ברשות המקומית: 70% בארץ: 85% דוברי עברית בארץ: 83% דוברי עברית ברשויות: 82%
	ט-ז	ברשות המקומית: 50% בארץ: 57%	ברשות המקומית: 63% בארץ: -	ברשות המקומית: 50% בארץ: 62% דוברי עברית בארץ: 58% דוברי עברית ברשויות: 57%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם המתייחסים לתפיסת ההוראה כמעניינת (% מסכימים):				
"רוב המורים מלמדים באופן מעניין המעורר חשק להקשיב להם וללמוד."	ה-ט	ברשות המקומית: 29% בארץ: 44%	ברשות המקומית: 48% בארץ: 66%	ברשות המקומית: 31% בארץ: 52% דוברי עברית בארץ: 45% דוברי עברית ברשויות: 43%
	ה-ו	ברשות המקומית: 40% בארץ: 61%	ברשות המקומית: 65% בארץ: 66%	ברשות המקומית: 43% בארץ: 68% דוברי עברית בארץ: 62% דוברי עברית ברשויות: 59%
	ט-ז	ברשות המקומית: 23% בארץ: 31%	ברשות המקומית: 36% בארץ: -	ברשות המקומית: 23% בארץ: 40% דוברי עברית בארץ: 33% דוברי עברית ברשויות: 30%

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה

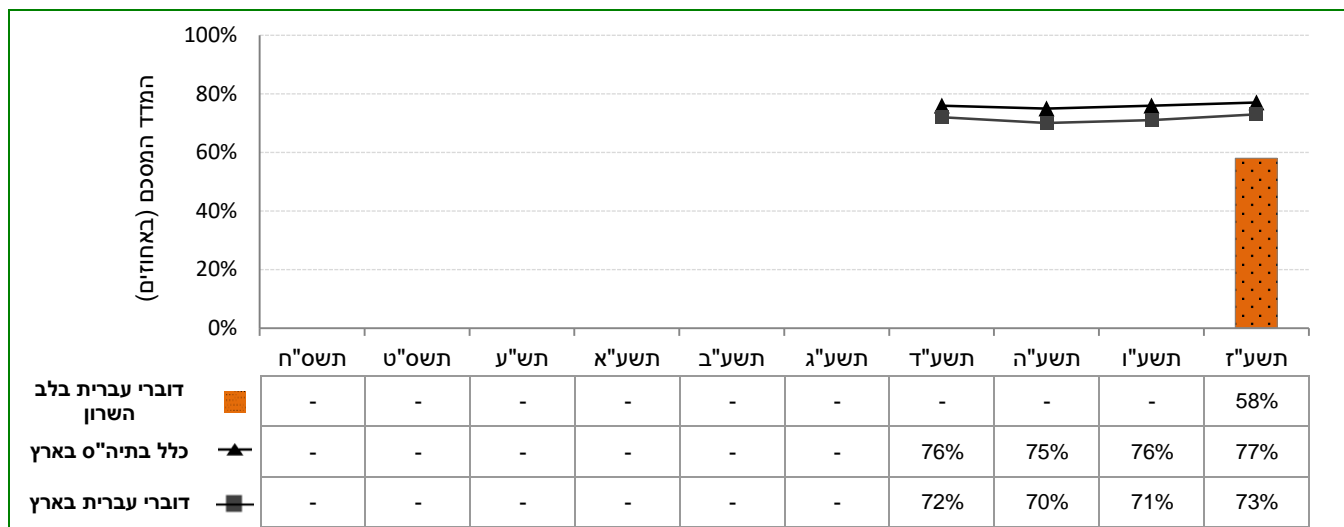

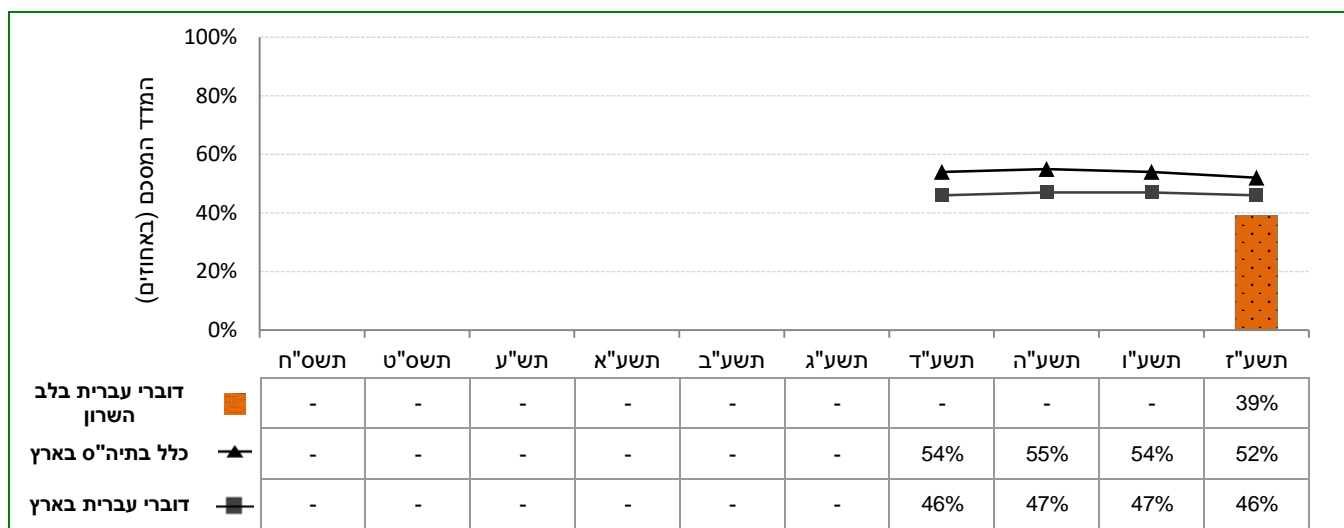
דיווחי התלמידים על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה" בשנים תשע"ד-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 38: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 39: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על תפיסת ההוראה כמעניינת וברורה בתשע"ז ובשנים קודמות

3.2.2 פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

מערכת החינוך שואפת לטפח תלמידים המתאפיינים בסקרנות, בחדוות למידה וביכולת חקירה ולמידה עצמאית. לצורך כך ניתן להשתמש במגוון דרכי הוראה-למידה-הערכה איכותיות: למידה בדרך החקר, למידה מתלמידים אחרים, למידה תחומית ובין-תחומית, למידה עם מנחה או חונך, למידה פעילה, עבודת צוות, פעילות במרחבים מגוונים, פתרון בעיות, קריאה, כתיבה, תצפית, התנסות בדרכי ייצוג שונות של ידע וארגונו ועוד.² על בסיס היגדים המתארים את השימוש בפרקטיקות מגוונות אלו חושב המדד המסכם בנושא.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר **ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ**. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה' ו' ז' – ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

² חוזר מנכ"ל למידה משמעותית (אוגוסט 2014).

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 40: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות	ה-ט			
	ה-ו			
	ט-ז			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"המורים בבית-הספר מכוונים אותנו ללמוד בדרכים שונות, כגון עבודות חקר, ביצוע תצפיות, למידה המבוססת על פרויקטים וכו'".	ה-ט			
	ה-ו			
	ט-ז			
"המורים בבית-הספר מעריכים את העבודה שלנו לא רק על פי ההישגים במבחנים אלא גם על פי מידע אחר (למשל: עבודת חקר שעשיתי, תצפית שערכתי, פרויקט שעשיתי וכו')".	ה-ט			
	ה-ו			
	ט-ז			

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות

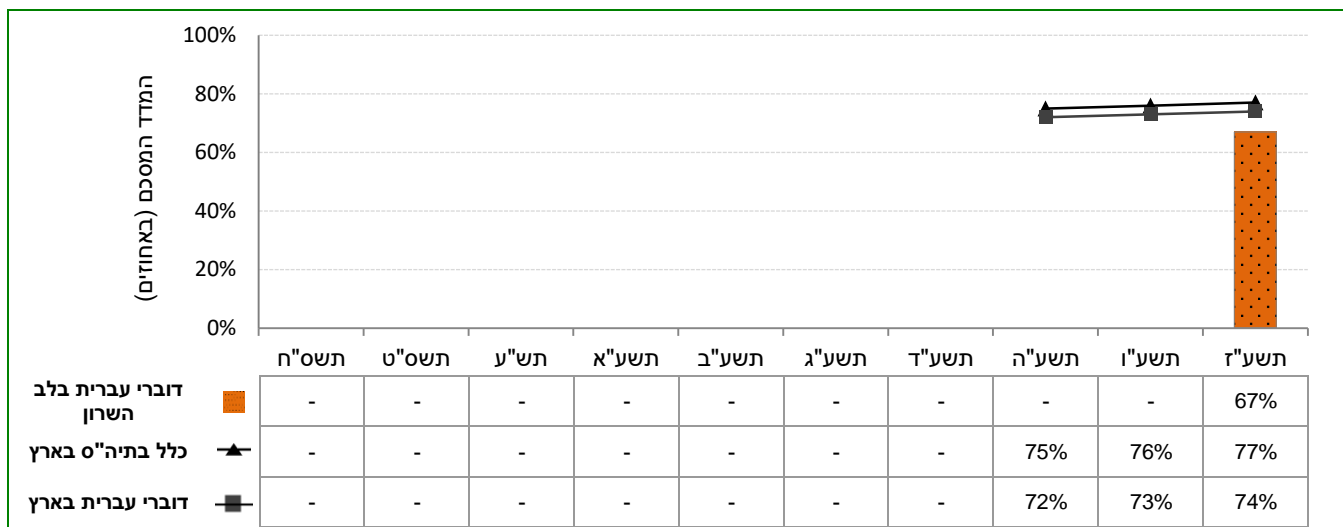
כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שכבות
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			ה-ט
			ה-ו
			ה-ז
			ה-ט
			ה-ו
			ה-ז
			ה-ט
			ה-ו
			ה-ז

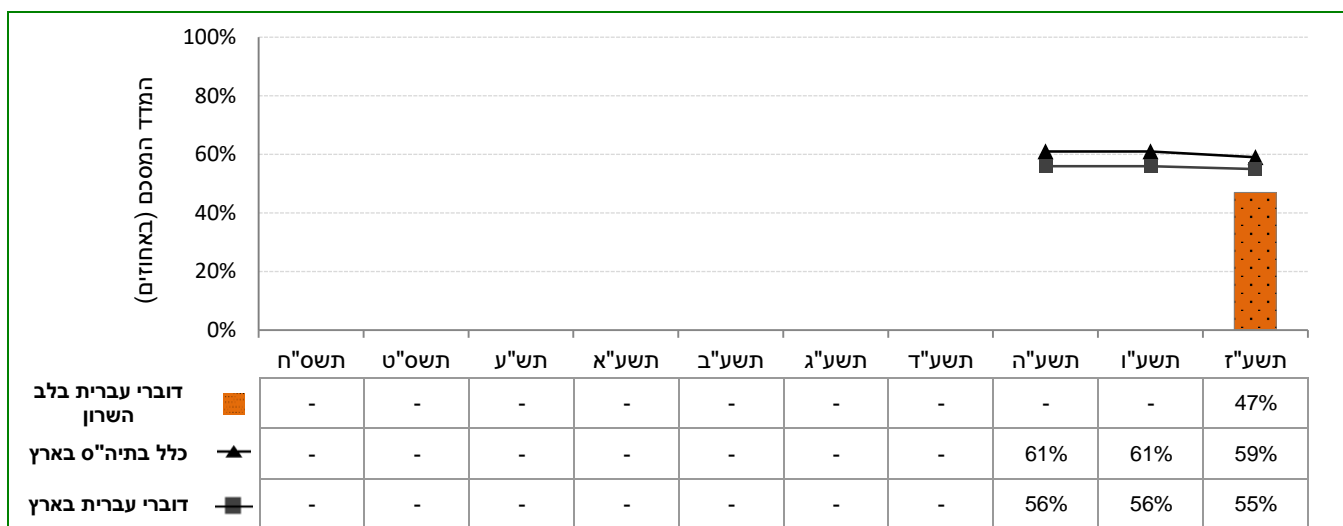
דיווחי התלמידים על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 41: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 42: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה איכותיות בתשע"ז ובשנים קודמות

3.2.3 אסטרטגיות ללמידה עצמית

אסטרטגיות ללמידה עצמית כוללות מגוון של תהליכים שבאמצעותם הלומד מפקח באופן מודע על מחשבותיו, על רגשותיו ועל התנהגותו במהלך הלמידה. שימוש באסטרטגיות ללמידה עצמית מעיד על השתתפות פעילה של הלומד בתהליך הלמידה. תלמיד המכוון את למידתו לומד מתוך הנעה פנימית גבוהה ועשוי להצליח יותר בתהליך הלמידה.³ המדד המסכם "אסטרטגיות ללמידה עצמית" מבקש לבחון את המידה שבה התלמיד מארגן לעצמו חומר חדש בזמן הלמידה, מוודא שהבין את החומר הנלמד, פונה לבקש סיוע אם מרגיש שזקוק לכך ומנסה להרחיב את הידע שלו על נושאים שלמד בבית-הספר.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **אסטרטגיות ללמידה עצמית** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' וז'ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

³ Zimmerman, B. J. (1986). Development of self-regulated learning. Which are the key subcomponents? *Contemporary Educational Psychology*, 16, 307-313.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 43: דיווחי התלמידים על אסטרטגיות ללמידה עצמית

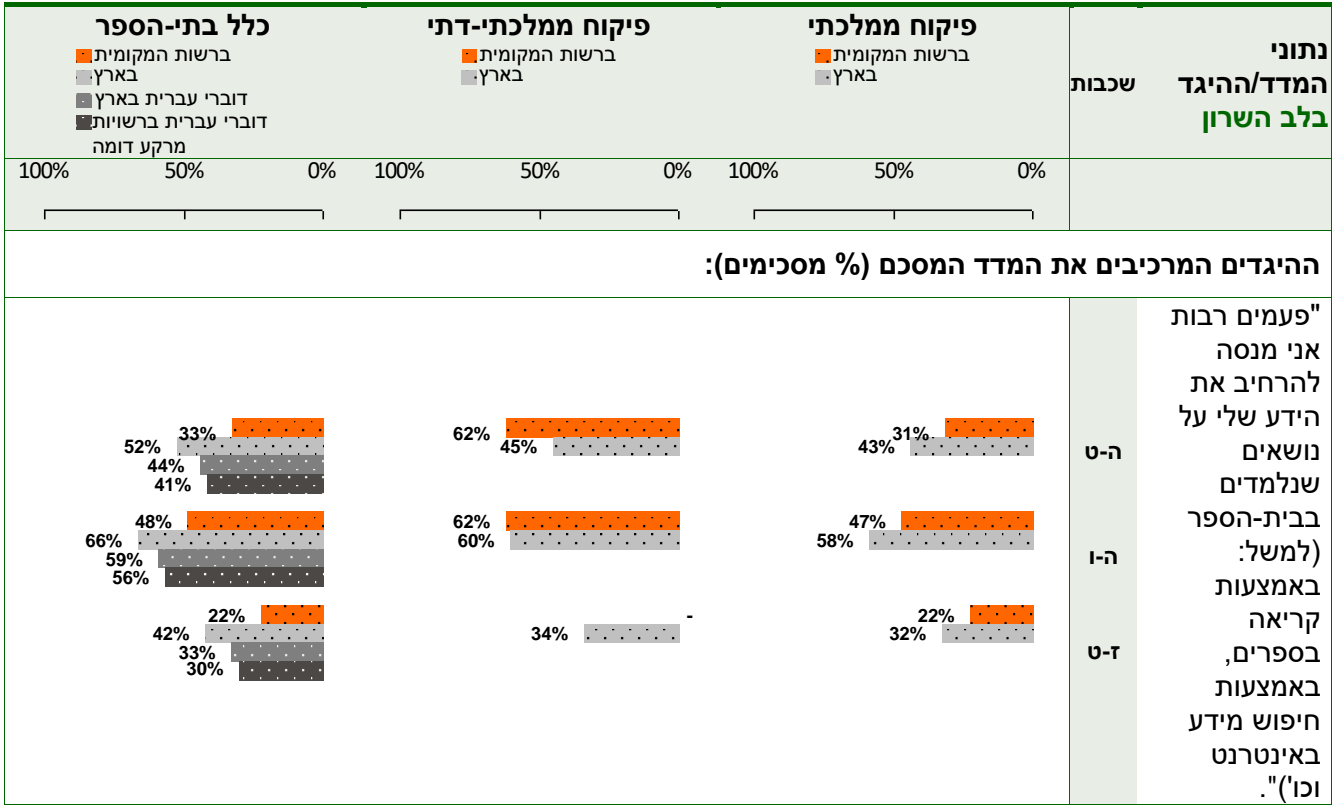
נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: אסטרטגיות ללמידה עצמית	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"בזמן למידת חומר חדש אני מנסה לסדר אותו לעצמי באופן שיעזור לי ללמוד (למשל: כותב ראשי פרקים, מדגיש קטעים מרכזיים, כותב סיכומים וכו')."	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"אם אינני מבין חומר כלשהוא, אפנה למישהו לבקש סיוע (למשל: למורה, לתלמיד אחר וכו')."	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"אחרי שאני לומד חומר חדש אני בודק את עצמי: האם הבנתי את הרעיונות המרכזיים? אילו רעיונות לא הבנתי במידה מספקת ואני זקוק לחיזוק? וכו'."	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על אסטרטגיות ללמידה עצמית

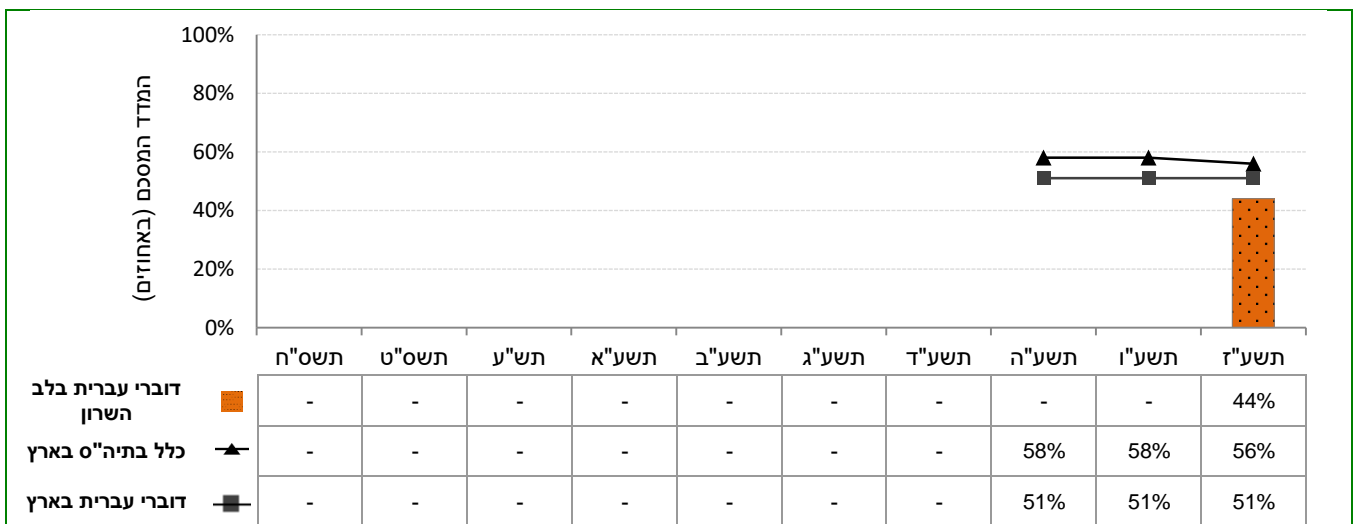
דיווחי התלמידים על אסטרטגיות ללמידה עצמית: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "אסטרטגיות ללמידה עצמית" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 44: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על אסטרטגיות ללמידה עצמית בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 45: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על אסטרטגיות ללמידה עצמית בתשע"ז ובשנים קודמות

3.2.4 קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

הערכה ומשוב הנם חלק בלתי נפרד מתהליכי ההוראה-למידה. הערכה ומשוב אפקטיביים מסייעים בחשיפת תובנות התלמידים במהלך הלמידה ויכולים לקדם את ביצועיהם הלימודיים. הנתונים שלהלן עוסקים בדיווחי התלמידים בדבר המידע וההנחיה שהם מקבלים מהמורים בנוגע לתכנון צעדיהם הבאים בלמידה. מחקרים מראים כי הצבת אתגרים המתאימים לידע הקודם של התלמיד, בליווי משוב תכוף, ספציפי ולא השוואתי על דרך ההתמודדות עם האתגרים, משפרת את הישגי התלמידים.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' וז'ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' סרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 46: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שכבות
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%	המדד המסכם:
			ה-ט ה-ו ט-ז
קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			ה-ט ה-ו ט-ז
"רוב המורים מסבירים לכל תלמיד באופן אישי מה בדיוק עליו לעשות כדי להשתפר בלימודים".			
			ה-ט ה-ו ט-ז
"כשתלמידים מתקשים להבין את החומר, רוב המורים מסבירים להם מה הם יכולים לעשות כדי להבין טוב יותר".			
			ה-ט ה-ו ט-ז
"כשהמורים מחזירים לנו עבודה או מבחן, רובם כותבים ליד התשובות מה נכון ומה צריך לשפר".			
			ה-ט ה-ו ט-ז
"כשתלמיד בכיתה לא מצליח במבחן או בעבודה, רוב המורים עוזרים לו להבין למה זה קרה".			

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי ברשות המקומית בארץ	פיקוח ממלכתי-דתי ברשות המקומית בארץ	כלל בתי-הספר ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ רקע חברתי-כלכלי דומה
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"רוב המורים מקפידים לעדכן אותי על מצבי בלימודים".	ה-ט	53%	65%	60%
	ה-ו	46%	66%	64%
	ז-ט	37%	47%	42%
"רוב המורים מוודאים שהתלמידים מבינים את החומר הנלמד לפני שממשיכים לנושא הבא".	ה-ט	60%	78%	66%
	ה-ו	61%	79%	78%
	ז-ט	43%	53%	46%

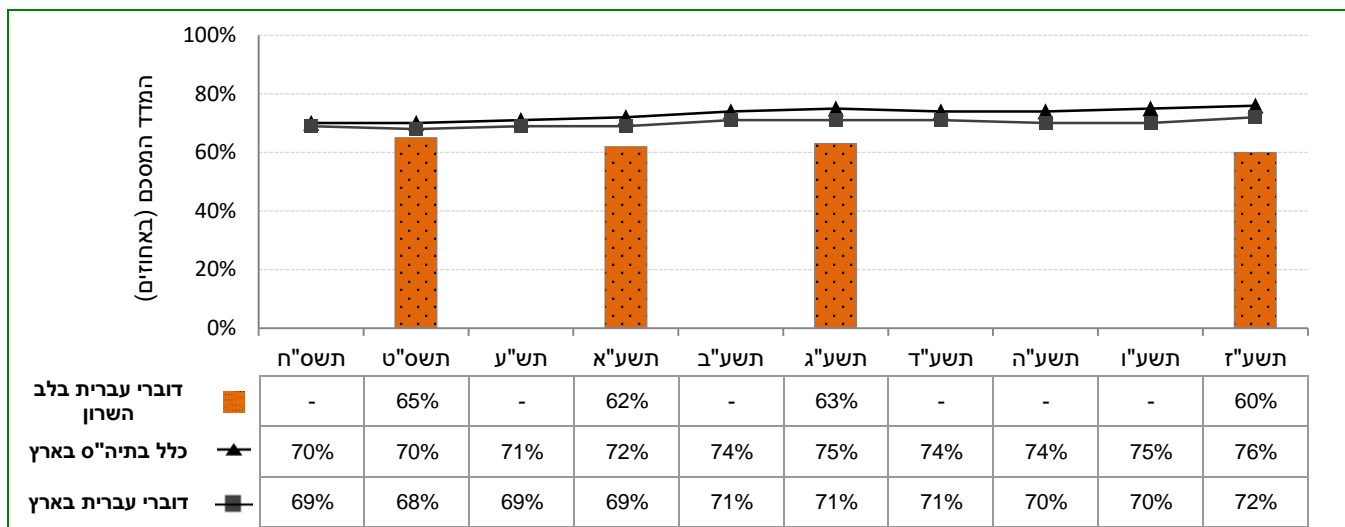

אקלים וסביבה פדגוגית

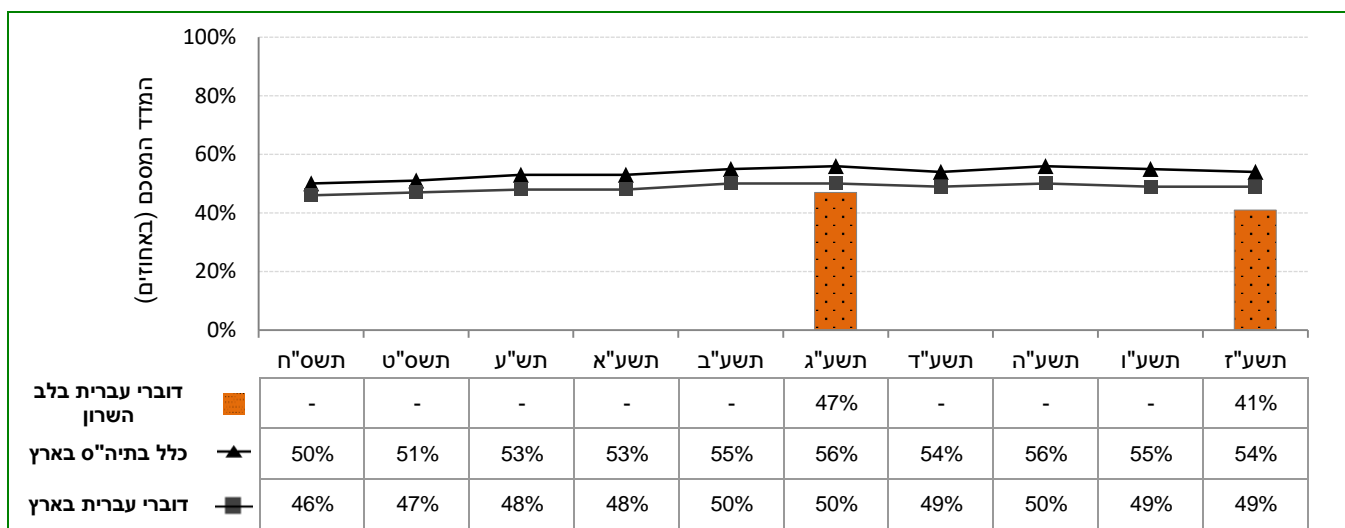
דיווחי התלמידים על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 47: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 48: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על קבלת הערכה ומשוב מקדמי למידה מהמורים בתשע"ז ובשנים קודמות

3.3 חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר

עד כה עסקנו בתהליכי ההוראה והלמידה בבית-הספר. בתת-פרק הנוכחי נעסוק בממד לא פחות חשוב של העשייה הבית-ספרית: החינוך החברתי-ערכי. מערכת החינוך בישראל מייחסת חשיבות רבה לפיתוח ערכים חברתיים בקרב בוגריה, דוגמת מעורבות חברתית ותרומה לזולת שיאפשרו להם לתפקד כאזרחים בחברה. השגת יעד חינוכי זה מחייבת התנסות מעשית ולימוד פעיל ולא רק לימוד תיאורטי. היבטים כגון תפיסת בית-הספר כמעודד מעורבות חברתית ורגישות לאחר ולשונה משמשים אינדיקציה בדבר המידה שבה בית-הספר משמש כבית לחינוך ולערכים, ולא רק כמוסד לימודי.

בהתייחס לסוגיה זו מדווחים להלן הנושאים הבאים: מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית, מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה ופעילויות פנאי של תלמידים בתחומי העשרה, אמנות וספורט ובתחומי חברה, מנהיגות והתנדבות.

3.3.1 מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית" מבקש לבחון את המידה שבה בית-הספר מעודד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית בשורה של תחומים: מנהיגות בין כותלי בית-הספר, פעילות בתנועות נוער, התנדבות למען הקהילה ועוד. מדד זה, לצד ההיבטים הנוספים המיוצגים בפרק חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר – לפי דיווחי התלמידים, משמש אינדיקציה בדבר המידה שבה בית-הספר משמש כבית לחינוך ולערכים, ולא רק כמוסד לימודי.

לתשומת לבך

בהמשך הדוח יוצגו נתונים בנושא זה גם מנקודת מבטם של המורים. כדאי לבחון את ההלימה שבין התפיסות השונות של המורים והתלמידים כבסיס ראשוני בלבד לדיון וללמידה. חשוב להיזהר מפרשנויות מרחיקות לכת, וזאת בשל דרך שונה של איסוף הנתונים (ראיונות טלפוניים לעומת שאלונים למילוי עצמי) ובשל הבדלי ניסוח קטנים אך בלתי נמנעים.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז'ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 49: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"בית-הספר מעודדים תלמידים מנהיגות (למשל): להתנדב למועצת תלמידים, ליזום פרויקטים של שיפור בית-ספרי ועוד)".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"בית-הספר מעודדים התלמידים להיות חברים בתנועת נוער".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			
"בית-הספר מעודד אותי לקחת חלק פעיל בחיים האזרחיים (כמו להתעניין בנושאים אקטואליים שעל סדר היום הציבורי בקהילה ובמדינה וכו')".	ה-ט			
	ה-ו			
	ז-ט			

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

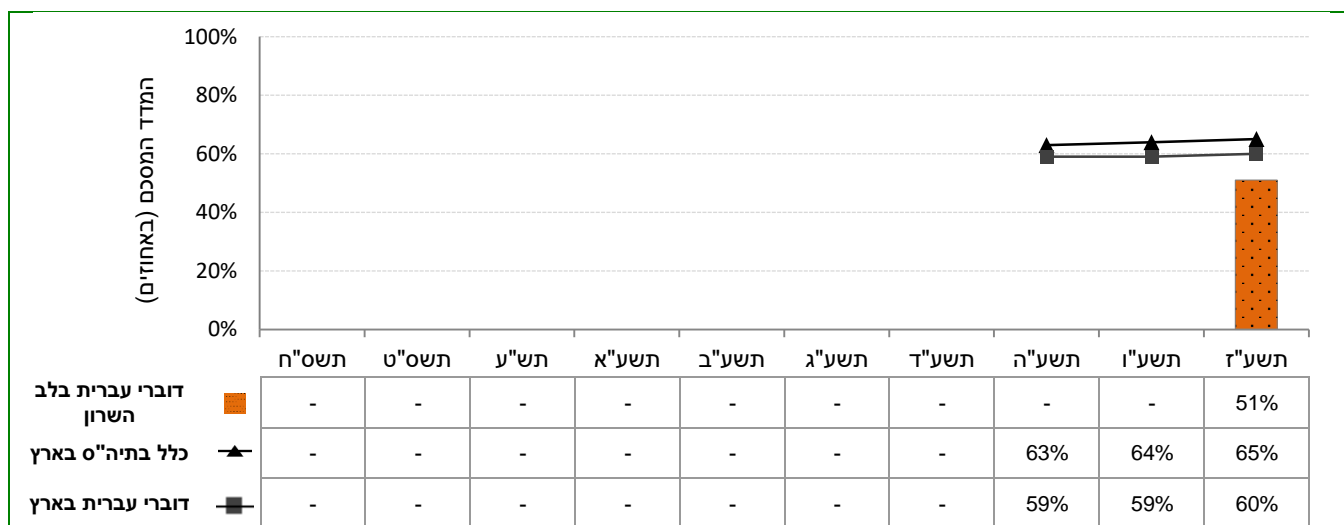
כלל בתי-הספר <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	פיקוח ממלכתי-דתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	פיקוח ממלכתי <ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	נתוני המדד/ההיגד שכבות בלב השרון
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
<p>54% 34% 49% 48%</p> <p>45% 60% 53% 52%</p> <p>26% 49% 47% 45%</p>	<p>58% 55%</p> <p>58% 57%</p> <p>53%</p>	<p>48% 33%</p> <p>44% 52%</p> <p>26% 45%</p>	<p>ה-ט</p> <p>ה-ו</p> <p>ז-ט</p> <p>"בית-הספר מעודד אותי לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה".</p>
<p>54% 61% 59% 59%</p> <p>71% 75% 73% 74%</p> <p>42% 51% 49% 47%</p>	<p>81% 57%</p> <p>81% 69%</p> <p>48%</p>	<p>52% 60%</p> <p>70% 74%</p> <p>42% 49%</p>	<p>ה-ט</p> <p>ה-ו</p> <p>ז-ט</p> <p>"בית-הספר מעודד אותי לקחת חלק במסגרות למעורבות חברתית (כמו מועצת תלמידים, חונכות וכד)".</p>

דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 50: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 51: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות

3.3.2 מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

החברה הישראלית מאופיינת במגוון של דתות, תרבויות, ארצות מוצא, אנשים בעלי מוגבלויות, אנשים בעלי דעות פוליטיות שונות ועוד. שונות חברתית זו היא משאב רב-ערך המזמן לפתחנו הזדמנות ללמוד להכיל את השונה והאחר ולבנות חברה המושתתת על ערכים של כבוד האדם, שוויון, צדק, ערבות הדדית, סולידריות, סובלנות, קבלת האחר ועוד. להלן יוצגו תפיסות התלמידים בדבר המאמצים שצוות בית-הספר משקיע בקידום הסובלנות כלפי האחר והשונה (דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכד').

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז'ט' בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' טרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 52: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם:	ה-ט	ברשות המקומית: 74% בארץ: 77%	ברשות המקומית: 87% בארץ: 79%	ברשות המקומית: 75% בארץ: 77% דוברי עברית בארץ: 78% דוברי עברית ברשויות: 78% מרקע דומה: 71%
	ה-ו	ברשות המקומית: 76% בארץ: 84%	ברשות המקומית: 87% בארץ: 84%	ברשות המקומית: 77% בארץ: 84% דוברי עברית בארץ: 84% דוברי עברית ברשויות: 84%
	ט-ז	ברשות המקומית: 73% בארץ: 72%	ברשות המקומית: 75% בארץ: -	ברשות המקומית: 73% בארץ: 72% דוברי עברית בארץ: 73% דוברי עברית ברשויות: 73%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
"בית-הספר מעודדים אותנו לגלות סובלנות כלפי האחר והשונה (למשל, דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכו')."	ה-ט	ברשות המקומית: 63% בארץ: 73%	ברשות המקומית: 86% בארץ: 72%	ברשות המקומית: 64% בארץ: 74% דוברי עברית בארץ: 73% דוברי עברית ברשויות: 73%
	ה-ו	ברשות המקומית: 70% בארץ: 84%	ברשות המקומית: 86% בארץ: 81%	ברשות המקומית: 72% בארץ: 84% דוברי עברית בארץ: 83% דוברי עברית ברשויות: 84%
	ט-ז	ברשות המקומית: 59% בארץ: 65%	ברשות המקומית: 64% בארץ: -	ברשות המקומית: 59% בארץ: 67% דוברי עברית בארץ: 65% דוברי עברית ברשויות: 65%
"התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה (למשל: דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכו')."	ה-ט	ברשות המקומית: 66% בארץ: 68%	ברשות המקומית: 85% בארץ: 75%	ברשות המקומית: 67% בארץ: 71% דוברי עברית בארץ: 69% דוברי עברית ברשויות: 71%
	ה-ו	ברשות המקומית: 66% בארץ: 75%	ברשות המקומית: 85% בארץ: 79%	ברשות המקומית: 68% בארץ: 78% דוברי עברית בארץ: 76% דוברי עברית ברשויות: 77%
	ט-ז	ברשות המקומית: 66% בארץ: 62%	ברשות המקומית: 72% בארץ: -	ברשות המקומית: 66% בארץ: 66% דוברי עברית בארץ: 65% דוברי עברית ברשויות: 66%
"המורים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה (למשל: דוברי שפה אחרת, בעלי מוגבלויות, בני דת אחרת וכו')."	ה-ט	ברשות המקומית: 86% בארץ: 87%	ברשות המקומית: 92% בארץ: 86%	ברשות המקומית: 86% בארץ: 85% דוברי עברית בארץ: 86% דוברי עברית ברשויות: 87%
	ה-ו	ברשות המקומית: 85% בארץ: 91%	ברשות המקומית: 92% בארץ: 91%	ברשות המקומית: 86% בארץ: 90% דוברי עברית בארץ: 91% דוברי עברית ברשויות: 91%
	ט-ז	ברשות המקומית: 86% בארץ: 83%	ברשות המקומית: 82% בארץ: -	ברשות המקומית: 86% בארץ: 80% דוברי עברית בארץ: 83% דוברי עברית ברשויות: 84%

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

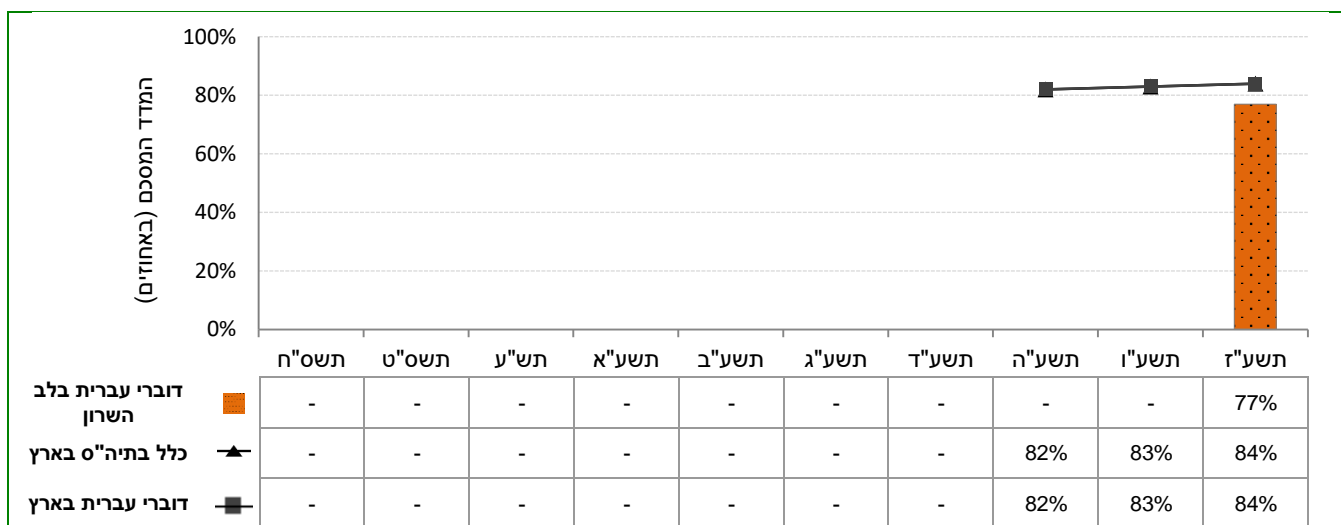
כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד שכבות בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%	
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			<p>"צוות בית-הספר עושה מאמצים כדי לשתף את כל התלמידים בפעילויות, ללא הבדלי מוצא, דת, מוגבלות וכו' (למשל מוודאים שכולם ישתתפו בפעילויות, שתלמידים יהיו חברים גם של תלמידים שונים מהם, שכולם יוזמנו לאירועים חברתיים וכד')."</p>
<p>ה-ט</p> <p>ה-ו</p> <p>ז-ט</p>			
			<p>"כל התלמידים בבית-הספר שלנו, ללא הבדלי מוצא, דת, מוגבלות וכד' משתלבים בחברה באופן מלא (משתתפים בפעילויות, יש להם חברים מהכיתה, מוזמנים לאירועים חברתיים בבית-הספר ומחוצה לו וכד')."</p>
<p>ה-ט</p> <p>ה-ו</p> <p>ז-ט</p>			

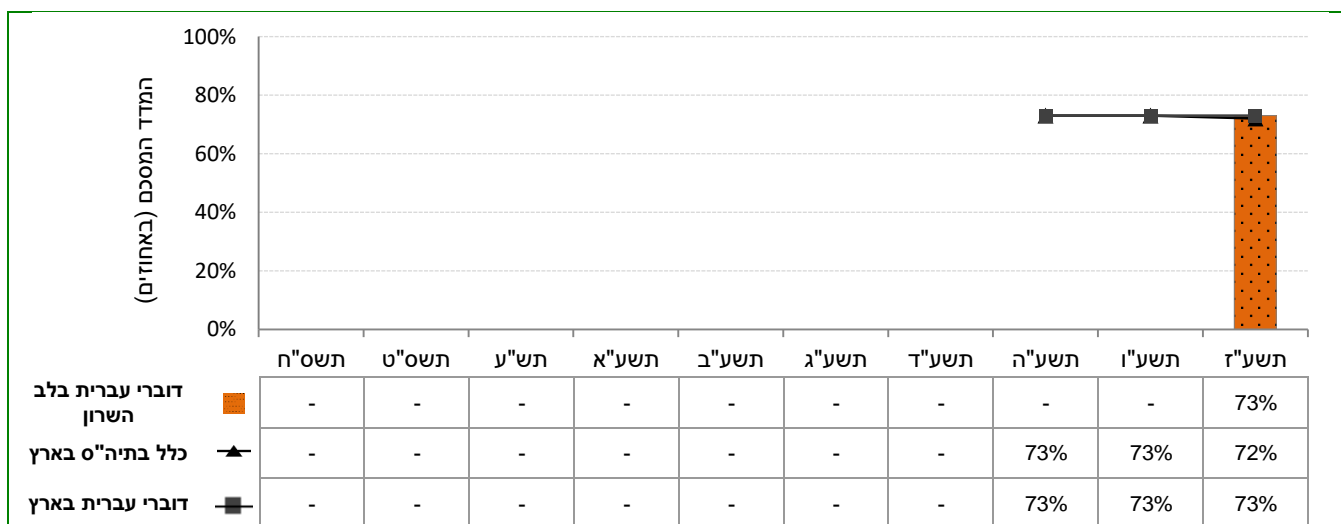
דיווחי התלמידים על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשוואה" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשכבות ה'ו' וז'ט'. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור דוברי עברית בארץ.

תרשים 53: דיווחי התלמידים בשכבות ה'ו' על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשוואה בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 54: דיווחי התלמידים בשכבות ז'ט' על מאמצי בית-הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשוואה בתשע"ז ובשנים קודמות

3.3.3 פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט

פעילויות פנאי מזמנות לתלמידים אפשרויות רבות ומגוונות לפיתוח כישורים קוגניטיביים ורגשיים, ליצירת קשרים חברתיים, למימוש עצמי ולקידום התפתחות אישית (כמו פיתוח תחושת האחריות והעצמאות). יתר על כן, השתתפות של תלמידים בפעילויות פנאי עשויה להקטין את מעורבותם במצבי סיכון. זאת ועוד, במסגרת המאמצים לעידוד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית, בתי-ספר מעודדים תלמידים להיות עסוקים ופעילים בשעות שאחרי בית-הספר.

התלמידים נשאלו אם הם משתתפים בפעילויות פנאי, המתקיימות בדרך כלל באופן מאורגן אחרי שעות הלימודים. הכוונה היא לפעילויות כגון חוגי אמנויות וספורט, חוגי העשרה וכן פעילויות חברתיות מאורגנות כמו תנועות נוער, תכניות מנהיגות ופעילויות התנדבות. כדי ללמוד על היקף ההשתתפות של תלמידים בפעילויות פנאי, חושבו שני מדדים מסכמים אשר ידווחו להלן: בתת-פרק הנוכחי ידווחו נתונים באשר להשתתפות בפעילויות פנאי – העשרה, אמנות וספורט ובתת-פרק הבא יוצגו דיווחי תלמידים לגבי השתתפות בפעילויות פנאי – חברה, מנהיגות והתנדבות.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא **פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט** – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז'ט' בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי המדדונים? *kel* זה?

בהיגדים המתייחסים לפעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט התבקשו התלמידים לציין אם הם משתתפים בפעילויות הפנאי המפורטות בהיגדים שלהלן. בהתייחס לכל סוג פעילות התבקש התלמיד לבחור באפשרות התשובה המתאימה מבין האפשרויות: (0) לא השתתפתי כלל; (1) השתתפתי באופן לא קבוע, מדי פעם; (2) השתתפתי באופן קבוע לפחות שעה בשבוע, מתחילת השנה. לצורכי הדיווח סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (1 ו-2) כמדווחים על השתתפות בפעילות פנאי – העשרה, אמנות וספורט, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המדווחים") מוצג בתרשים שלהלן.

המדד המסכם בנושא זה הוא שיעור התלמידים (באחוזים) שדיווחו על השתתפות בפעילות פנאי אחת לפחות מתוך הפעילויות שפורטו בהיגדים.

לתשומת לבך: מדד זה אינו ממוצע, בשונה מאופן חישובם של שאר המדדים המסכמים בדוח.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 55: דיווחי התלמידים על פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח מכלתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: פעילויות פנאי של תלמידים – העשרה, אמנות וספורט	ה-ט	85% 78%	76% 74%	85% 75% 77% 80%
	ה-ו	91% 86%	76% 81%	90% 84% 85% 87%
	ז-ט	82% 72%	69%	82% 68% 71% 76%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):				
"מתחילת השנה השתתפתי בחוג אמנויות (למשל: מוזיקה, מחול, ציור, דרמה, עיצוב וכו')."	ה-ט	46% 44%	46% 48%	46% 45% 45%
	ה-ו	62% 55%	46% 57%	60% 57% 55% 55%
	ז-ט	36% 35%	42%	36% 37% 37% 38%
"מתחילת השנה השתתפתי בחוג או באימון ספורט (למשל: כדורגל, כדורסל וכו')."	ה-ט	69% 60%	62% 54%	69% 56% 58% 62%
	ה-ו	73% 66%	62% 59%	72% 63% 65% 68%
	ז-ט	67% 55%	50%	67% 51% 54% 58%
"מתחילת השנה השתתפתי בחוגי העשרה אחרים (למשל: שחמט, נוער שוחר מדע, טיסנות, לגו, בישול, בע"ח וכו')."	ה-ט	17% 21%	19% 25%	17% 26% 22% 23%
	ה-ו	29% 28%	19% 33%	28% 34% 29% 30%
	ז-ט	11% 16%	19%	11% 20% 17% 18%

3.3.4 פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות

כאמור לעיל, תלמידים נשאלו אם הם משתתפים בפעילויות חברתיות מאורגנות כמו תנועות נוער, תכניות מנהיגות ופעילויות התנדבות.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בנושא פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות – לפי דיווחי התלמידים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל השכבות והן בחלוקה לקבוצות שכבות: ה'ו' ז'ט' בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי האדווחים בנושא זה?

בהיגדים המתייחסים לפעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות התבקשו התלמידים לציין אם הם משתתפים בפעילויות הפנאי המפורטות בהיגדים שלהלן. בהתייחס לכל סוג פעילות התבקש התלמיד לבחור באפשרות התשובה המתאימה מבין האפשרויות: (0) לא השתתפתי כלל; (1) השתתפתי באופן לא קבוע, מדי פעם; (2) השתתפתי באופן קבוע לפחות שעה בשבוע, מתחילת השנה. לצורכי הדיווח סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (1 ו-2) כמדווחים על השתתפות בפעילות הפנאי – חברה, מנהיגות והתנדבות, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המדווחים") מוצג בתרשים שלהלן.

המדד המסכם בנושא זה הוא שיעור התלמידים (באחוזים) שדיווחו על השתתפות בפעילות פנאי אחת לפחות מתוך הפעילויות שפורטו בהיגדים.

לתשומת לבך: מדד זה אינו ממוצע, בשונה מאופן חישובם של שאר המדדים המסכמים בדוח.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 56: דיווחי התלמידים על פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות

נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שכבות	פיקוח ממלכתי	פיקוח ממלכתי-דתי	כלל בתי-הספר
המדד המסכם: פעילויות פנאי של תלמידים – חברה, מנהיגות והתנדבות	ה-ט	85% 61%	82% 77%	85% 63% 65% 70%
	ה-ו	94% 68%	82% 79%	92% 69% 71% 77%
	ז-ט	80% 55%	75%	80% 58% 60% 64%
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מדווחים):				
"מתחילת השנה השתתפתי בתנועת נוער או בארגון נוער".	ה-ט	81% 41%	72% 65%	80% 44% 47% 53%
	ה-ו	90% 46%	72% 66%	88% 48% 51% 59%
	ז-ט	75% 37%	64%	75% 41% 44% 49%
"מתחילת השנה השתתפתי בתכנית מנהיגות (למשל: מש"צים, מד"צים, מנהיגות צעירה", "ליד קו הזינוק" וכו)".	ה-ט	21% 18%	25% 19%	21% 22% 18% 18%
	ה-ו	18% 17%	25% 20%	19% 22% 18% 18%
	ז-ט	22% 19%	18%	22% 22% 19% 18%
"מתחילת השנה התנדבתי באופן קבוע (למשל: בחונכות, התנדבות, בבתי חולים, איסוף וחלוקת מצרכי מזון לנזקקים וכו)".	ה-ט	40% 38%	57% 49%	41% 41% 41% 42%
	ה-ו	55% 46%	57% 52%	55% 49% 48% 51%
	ז-ט	31% 32%	47%	31% 36% 36% 35%

פרק 4. הסביבה הפדגוגית לפי דיווחי מורים

פרק זה מתמקד באינטראקציות הלימודיות שבין מורים לתלמידים, כפי שהן נתפסות בעיני המורים ובהשפעותיהן על המורים ועל התלמידים. הפרק עוסק בדרכי הוראה-למידה-הערכה, בתרבות בית-ספרית תומכת למידה ובחינוך חברתי-ערכי בבית-הספר, כפי שהם משתקפים בדיווחי המורים.

בפרק זה יוצגו נתונים על הסביבה הפדגוגית בבית-הספר לפי דיווחי מורים, לפי ראשי הפרקים הבאים:

4.1. דרכי הוראה-למידה-הערכה:

4.1.1. הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר:

באיזו מידה מושם דגש על הוראה המתחשבת בשונות שבין התלמידים?

4.2. תרבות בית-ספרית תומכת למידה:

4.2.1. ניהול פיתוח הצוות החינוכי*:

באיזו מידה המורים מדווחים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי בין כותלי בית-הספר באמצעות הצבת יעדי שיפור אישיים למורים, קיום תצפיות על שיעורים ושיתופות המנהל בבניית תכנית ההתפתחות המקצועית של המורים?

4.2.2. תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר*:

באיזו מידה מתקיימים בבית-הספר תהליכי פיתוח מקצועי של מורים, כמו תכנון שיטתי ומסודר של מסלולי קריירה, דיאלוג עם מורים באשר לצורכי הפיתוח המקצועי שלהם, חיבור תהליכי הפיתוח המקצועי לקדימויות בית-ספריות וכד'?

4.2.3. תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה*:

באיזו מידה המורים תופסים את הפיתוח המקצועי שלהם כתורם במגוון היבטים, כגון קידום הלמידה וההישגים הלימודיים, איכות ההוראה, מוטיבציה להוראה וכד'?

4.2.4. עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר*:

באיזו מידה עבודת המורים בבית-הספר מאופיינת בשיתוף עמיתים בעבודתם, כגון שיתוף בלבטים ובקשיים בהוראה ובבנייה משותפת של תכניות לימודים וכלי הערכה?

4.2.5. קליטה וליווי של עובדי הוראה ובעלי תפקידים בבית-הספר*:

באיזו מידה מתקיימים בבית-הספר תהליכים סדורים ושיטתיים לקליטתם ולליוויים של עובדי הוראה ובעלי תפקידים חדשים בבית-הספר?

* נושא זה נוסף לדיווח בדוחות הבית-ספריים במהלך השנים. לפרטים נוספים ר' פרק ההקדמה.

4.3. חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר:

4.3.1. מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית*:

באיזו מידה המורים מדווחים על כך שבית-הספר מעודד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית בשורה של תחומים, כגון פעילות בתנועות נוער והתנדבות למען הקהילה?

* נושא זה נוסף לדוחות הבית-ספריים במהלך השנים. לפרטים נוספים ר' פרק ההקדמה.

4.1 דרכי הוראה-למידה-הערכה

כאשר מבקשים לנתח ולהבין את הסביבה הפדגוגית בבתי-הספר הרי שתהליכי ההוראה והלמידה שנעשה בהם שימוש הם לב לבו של התהליך הפדגוגי. אחד ההיבטים המרכזיים של תהליכי ההוראה-למידה בכיתות ומחוצה להן המשתקף בדיווחי המורים הוא נושא ההוראה הדיפרנציאלית בבית-הספר.

4.1.1 הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר

שיטות הוראה-למידה המכירות בשונות שבין התלמידים מציעות סביבת למידה עשירה ומגוונת שבה תלמידים יכולים ללמוד באופן עצמאי, בזוגות או בקבוצות. במקום תכנית לימודים בסיסית ואחידה שאמורה להתאים לכל התלמידים, שיטות הוראה המכירות בשונות שבין התלמידים מציעות מבחר של תוכני לימוד ודרכי הערכה המותאמים לתחומי העניין, לנטיות ולרמת היכולת של התלמידים. הנתונים שלהלן מציגים את דיווחי המורים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר: באיזו מידה דרך ההוראה של המורים מתבססת על הכרה בשונות שבין התלמידים, ובאיזו מידה המורים מתאימים את דרך ההוראה ליכולת הלמידה, לסגנון ולהיבטים רגשיים ובין-אישיים של התלמיד.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחט"ב בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' פרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 57: דיווחי המורים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר

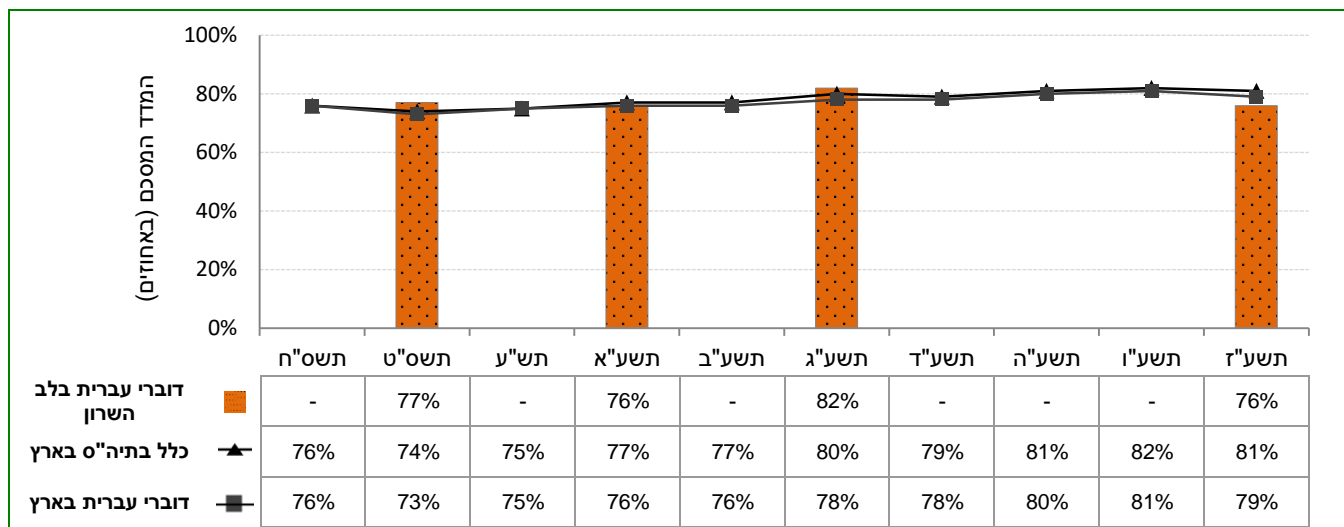
כלל בתי-הספר			פיקוח ממלכתי-דתי			פיקוח ממלכתי			נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך					
ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה			ברשות המקומית בארץ			ברשות המקומית בארץ									
<p>המדד המסכם:</p> <p>כלל המורים: 68%, 76%, 74%, 73%</p> <p>יסודי: 76%, 81%, 79%, 78%</p> <p>חט"ב: 51%, 66%, 63%, 61%</p>									<p>ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):</p> <p>כלל המורים: 69%, 77%, 77%, 76%</p> <p>יסודי: 76%, 82%, 81%, 80%</p> <p>חט"ב: 57%, 69%, 68%, 66%</p>	<p>"בכיתתך תלמידים שונים לומדים באמצעות חומרי למידה שונים המתאימים להם (כגון חוברות, ספרים, אמצעי המחשה, לומדות, חומרות)".</p>					
<p>כלל המורים: 72%</p> <p>יסודי: 77%</p> <p>חט"ב: 63%</p>											<p>כלל המורים: 69%, 77%</p> <p>יסודי: 82%</p> <p>חט"ב: 67%</p>	<p>"את מאפשרת לכל תלמיד בכיתה להתקדם בהתאם לקצב האישי שלו".</p>			
<p>כלל המורים: 66%, 74%</p> <p>יסודי: 76%, 80%</p> <p>חט"ב: 51%, 64%</p>													<p>כלל המורים: 65%, 72%</p> <p>יסודי: 74%, 78%</p> <p>חט"ב: 52%, 62%</p>	<p>"תלמידים בכיתתך עובדים על משימות שונות באופן עצמאי במסגרת השיעור".</p>	
<p>כלל המורים: 76%, 72%</p> <p>יסודי: 76%</p> <p>חט"ב: 67%</p>															<p>כלל המורים: 70%</p> <p>יסודי: 76%</p> <p>חט"ב: 58%</p>

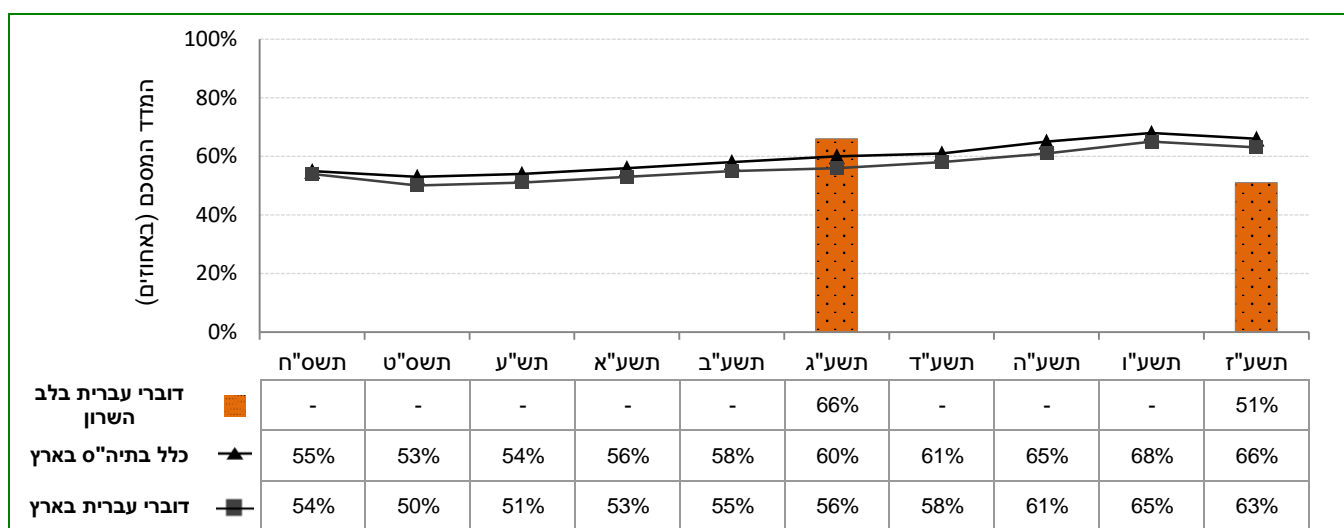
דיווחי המורים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר" בשנים תשס"ח-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשלבי חינוך. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 58: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 59: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על הוראה דיפרנציאלית בבית-הספר בתשע"ז ובשנים קודמות

4.2 תרבות בית-ספרית תומכת למידה

תרבות בית-ספרית מבטאת את מכלול הערכים, הנורמות, דפוסי ההתנהגות והשגרות של בית-הספר, אשר משותפות (או אמורות להיות משותפות) לכלל באי המוסד החינוכי: הנהלה, מורים, תלמידים, הורים ועוד. התרבות מכוננת את היעדים של הארגון, משפיעה על בחירתם של כיווני פעולה ומנחה את ההחלטות של חברי הארגון.

הלמידה היא חיונית ומרכזית להתפתחות של כל ארגון קל וחומר עבור בתי-ספר. כדי לכונן תרבות בית-ספרית תומכת למידה, על הלמידה להיות רכיב מרכזי לא רק בקרב התלמידים אלא גם בקרב המורים. בתי-ספר המתאפיינים בתרבות בית-ספרית תומכת למידה מאופיינים באווירה של אמון, כבוד ודאגה, מחויבות אמיתית לשיתופיות ותחושת אחריות לתהליכי הלמידה ולאקלים החברתי בבית-הספר. בבתי-ספר כאלה, קשיים של תלמידים מתפרשים כאתגר להתמודדות של צוות המורים, הנעשית באקלים של קולגיאליות, בתמיכה של עמיתים ובמאמצים משותפים להשגת המטרות.

הדיווח בנושא זה הורחב ועודכן בשנים תשע"ו-תשע"ז, ונוספו לו היבטים רבים המשקפים תהליכים מרכזיים המתקיימים כחלק מתרבות למידה מתמדת ועדכנית. להלן ידווחו כמה מן ההיבטים המשקפים את התרבות הבית-ספרית: ניהול פיתוח הצוות החינוכי, תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר, תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה, עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר וקליטה וליווי של עובדי הוראה ובעלי תפקידים בבית-הספר.

4.2.1 ניהול פיתוח הצוות החינוכי

אחד המאפיינים של פיתוח מקצועי בית-ספרי מיטבי הוא שימוש במערכת להערכת מורים ולמתן משוב המקדם את איכות ההוראה של המורים. המידע שנאסף באמצעות הערכת מורים יכול לשמש לא רק לצורך הזדמנויות הלמידה של המורה היחיד, אלא גם כהזדמנות לחשיפה ולהרחבה של פרקטיקות הוראה מיטביות לכלל המורים בבית-הספר. המדד המסכם "ניהול פיתוח הצוות החינוכי" מבקש לבחון הצבת יעדי שיפור אישיים למורים, קיום תצפיות על שיעורים לצורך שיפור ההוראה ואת שיתוף המנהל בבניית תכנית ההתפתחות המקצועית של המורים.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר **ניהול פיתוח הצוות החינוכי** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחס"ב בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי האסכיאט בן 100 לה?

בהיגדים המתייחסים לניהול פיתוח הצוות החינוכי סולם התשובות להיגדים היה "כן" או "לא". בתרשים מוצג שיעור המשיבים "כן". המדד המסכם חושב כממוצע של אחוזי המורים שהשיבו בחיוב על ההיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 60: דיווחי המורים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שלב חינוך	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 		המדד המסכם:
			כלל המורים יסודי חט"ב	ניהול פיתוח הצוות החינוכי
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
			כלל המורים יסודי חט"ב	"מאז תחילת השנה הוצבו לך יעדי שיפור אישיים הנוגעים לתהליך ההוראה".
			כלל המורים יסודי חט"ב	"מאז תחילת השנה נערכה תצפית על שיעור שהעברת, על ידי אחד (או יותר) מאנשי צוות בית-הספר, לצורך שיפור ההוראה".
			כלל המורים יסודי חט"ב	"המנהל היה שותף בבניית תכנית ההתפתחות המקצועית שלך לשנה זו".

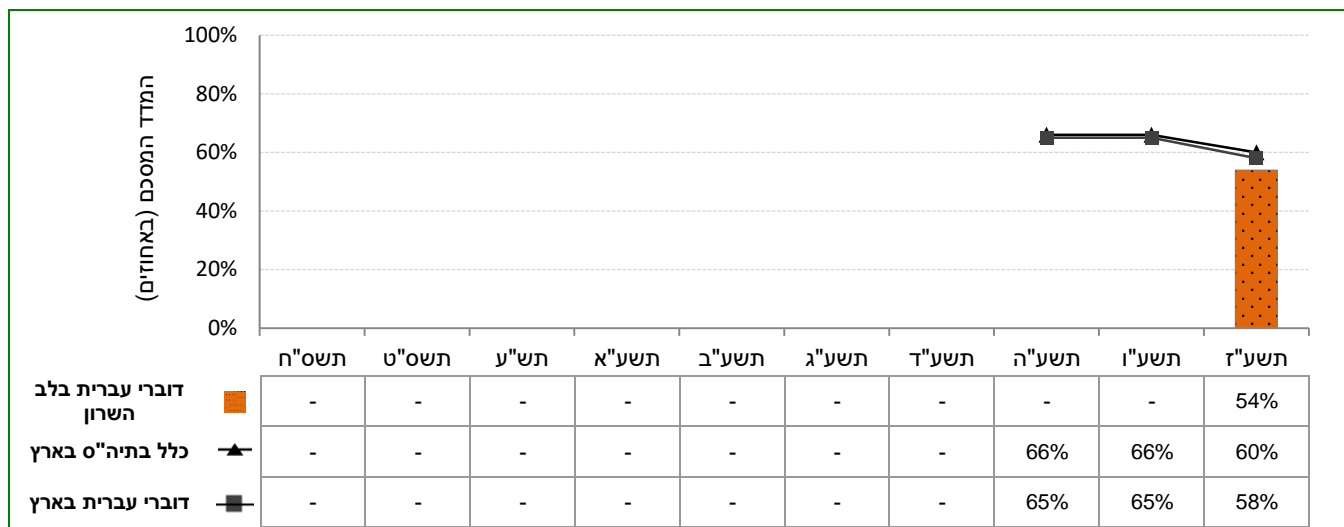
הערה: סולם התשובות על ההיגדים אלו היה "כן" או "לא" ובתרשים מוצג שיעור העונים בחיוב על ההיגדים.

דיווחי המורים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "ניהול פיתוח הצוות החינוכי" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשלבי חינוך. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 61: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 62: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על ניהול פיתוח הצוות החינוכי בתשע"ז ובשנים קודמות

4.2.2 תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר

תהליך הלמידה של עובד הוראה מתחיל בהכשרה טרום ההוראה וממשיך בכניסה לתפקיד ובלמידה תוך כדי התפקיד. אחת הדרכים לקידום ולביסוס מעמדם של עובדי ההוראה, היא הנהגת תהליך מובנה ושיטתי של פיתוח מקצועי לאורך הקריירה המקצועית של המורים. ניהול תהליכי פיתוח מקצועי מוצלחים בבית-הספר כולל בין היתר, תכנון, הובלה והבניה של תהליכי ההתפתחות והלמידה של צוות בית-הספר, בהתאם למדיניות ולצרכי בית-הספר, לצרכים המקצועיים של המורים ולשאיפותיהם, ובהלימה לשלבי הקריירה שלהם.

המדד המסכם "תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר" מבקש לבחון באיזו מידה מתקיימים בבית-הספר תהליכים המיועדים לקידום הפיתוח המקצועי של מורים, כמו תכנון שיטתי ומסודר של מסלולי קריירה, דיאלוג עם מורים באשר לצרכי הפיתוח המקצועי שלהם, חיבור תהליכי הפיתוח המקצועי לקדימויות בית-ספריות וכד'.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר **תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחס"ב בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי המסכימים? *kei* לה??

סולם התשובות להיגדים היה בן חמש דרגות ונע מ"במידה רבה מאוד" (5) ועד "במידה מועטה מאוד" (1). לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (במידה רבה או רבה מאוד) כמסכימים עם ההיגדים, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המסכימים") מוצג בתרשים שלהלן. בהתאם, המדד המסכם חושב כממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים השונים והוא נע בין 0 ל-100.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 63: דיווחי המורים על תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	שלב חינוך המדד המסכם:
			תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):			
			"בבית-הספר מתקיים תכנון שיטתי וסדור של מסלולי קריירה של מורים."
			"בבית-הספר מתקיים דיאלוג עם המורים באשר לצרכי הפיתוח המקצועי שלהם."
			"בבית-הספר מתקיימים תהליכי חשיבה בדבר החיבור של תהליכי הפיתוח המקצועי לקדימויות ולצרכים הבית-ספריים."

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על תכנון תהליכי הפיתוח המקצועי של מורים בבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 		
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
<p>73% 82% 83% 83%</p> <p>77% 84% 85% 85%</p> <p>67% 78% 79% 77%</p>	<p>80%</p> <p>83%</p> <p>76%</p>	<p>73% 84%</p> <p>78% 86%</p> <p>67% 80%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"במסגרת הפיתוח המקצועי הבית-ספרי נעשה שימוש בידע הקיים ובכוחות הפנימיים בבית-הספר".</p>
<p>54% 69% 67% 67%</p> <p>51% 72% 70% 70%</p> <p>58% 64% 61% 60%</p>	<p>62%</p> <p>65%</p> <p>56%</p>	<p>56% 69%</p> <p>55% 72%</p> <p>58% 64%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"באופן כללי, תהליכי הפיתוח המקצועי מהווים חלק מרכזי מסדר היום הבית-ספרי".</p>

4.2.3 תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה

ניהול פיתוח הצוות החינוכי הוא חלק מרכזי מתהליך למידה מתמשך וארוך לאורך הקריירה המקצועית של מורים. במערכת החינוך מתקיימים תהליכים רבים, הן תוך בית-ספריים והן חוץ בית-ספריים, שמטרתם לקדם את רמת המומחיות והמקצועיות של המורים. עולה השאלה באיזו מידה מורים מפיקים תועלת מתהליכי הפיתוח המקצועי השונים שהם עוברים, וכיצד ניתן להתאים את תהליכי הפיתוח המקצועי של המורים כך שיתנו מענה טוב יותר לצורכיהם.

כדי ללמוד על תרומת הפיתוח המקצועי, תחילה התבקשו המורים להשיב בראייה כללית אם הם עברו השנה תהליכים של פיתוח מקצועי המובילים לצמיחה והתפתחות. במענה על שאלה זו נמצא כי ברשות השיבו בחיוב 85 מורים (52% מכלל המורים שנכללו בסקר) כי השתתפו השנה בתהליכי פיתוח מקצועי מסוג למידה ודיאלוג המייצר תרבות של צמיחה והתפתחות. בהמשך נשאלו המורים, שציינו בחיוב כי השתתפו בפיתוח מקצועי מסוג זה, על עמדותיהם כלפי הפיתוח המקצועי שעברו.

המדד המסכם "תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה" מבקש אפוא לבחון את עמדות המורים כלפי התרומה הנתפסת של הפיתוח המקצועי שלהם בסדרה של היבטים, כגון קידום הלמידה וההישגים הלימודיים, איכות ההוראה, מוטיבציה להוראה וכד'.

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה בתשע"ז ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות של ראמ"ה לשנת תשע"ו.

כאמור לעיל, נושא זה נבדק רק בקרב מורים שהשיבו בחיוב כי השתתפו במסגרות של פיתוח מקצועי השנה. אם מספר או שיעור המורים במחוז שענו בחיוב על שאלה זו בדבר השתתפות בפיתוח מקצועי היה נמוך מאוד – נתוניה של הרשות בנושא זה אינם מוצגים.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחס"ב בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי המסכימים בנושא זה?

בחישוב נתוני המדד המסכם תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה לא נכללו מורים שדיווחו שלא השתתפו במסגרות של פיתוח מקצועי (ר' פירוט לעיל). אם מספר או שיעור המורים שענו בחיוב על השאלה בדבר השתתפות בפיתוח מקצועי היה נמוך מאוד באחת הקבוצות – נתוני הקבוצה בנושא זה אינם מוצגים. סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות ונע מ"במידה רבה מאוד" (5) ועד "במידה מועטה מאוד" (1). לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (במידה רבה או רבה מאוד) כמסכימים עם ההיגד, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המסכימים") מוצג בתרשימים שלהלן. בהתאם, המדד המסכם חושב כממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים השונים והוא נע בין 0 ל-100.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 64: דיווחי המורים על תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שלב חינוך	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p> <p>דוברי עברית בארץ</p> <p>דוברי עברית ברשויות</p> <p>מרקע דומה</p>	<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p>	<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p>		<p>המדד המסכם:</p> <p>כלל המורים</p> <p>תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה</p>
<p>100% 50% 0%</p> <p>65% 74% 71% 71%</p> <p>68% 75% 73% 73%</p> <p>60% 70% 67% 67%</p>	<p>100% 50% 0%</p> <p>71% 74% 66%</p>	<p>100% 50% 0%</p> <p>68% 71% 72% 73%</p> <p>60% 68%</p>		<p>ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):</p>
<p>67% 74% 72% 71%</p> <p>67% 76% 74% 73%</p> <p>68% 70% 68% 68%</p>	<p>74% 76% 68%</p>	<p>71% 72% 73% 73%</p> <p>68% 68%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"הפיתוח המקצועי תורם לידע ולהבנה בתחום הדעת אותו את מלמדת".</p>
<p>56% 70% 67% 67%</p> <p>57% 71% 69% 69%</p> <p>54% 67% 63% 63%</p>	<p>66% 68% 62%</p>	<p>61% 67% 66% 69%</p> <p>54% 63%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"הפיתוח המקצועי קידם שימוש במגוון חלופות בהערכה המזמנות התייחסות ובחינה של יכולות התלמידים".</p>
<p>72% 74% 72% 72%</p> <p>78% 76% 74% 75%</p> <p>61% 71% 67% 66%</p>	<p>70% 72% 64%</p>	<p>73% 73% 80% 74%</p> <p>61% 69%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"הפיתוח המקצועי גורם לך לשלב בהיקף רחב יותר דרכי הוראה ולמידה עדכניות כגון: למידת חקר, עבודה מבוססת פרויקטים, עבודה בצוותים וכד".</p>

הערה: נושא זה נבדק רק בקרב מורים שהשיבו בחיוב כי השתתפו במסגרות של פיתוח מקצועי השנה, כמפורט לעיל.

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על תפיסת התרומה של הפיתוח המקצועי לדרכי הוראה-למידה-הערכה

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך
ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה	ברשות המקומית בארץ	ברשות המקומית בארץ		
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):				
69% 75% 73% 73%	71%	70% 73%	כלל המורים "הפיתוח המקצועי תורם למוטיבציה ולסיפוק המקצועי שלך".	
73% 76% 74% 75%	75%	76% 74%		
61% 71% 69% 68%	65%	61% 70%		
63% 75% 73% 73%	75%	63% 73%	כלל המורים "באופן כללי, לדעתך, הפיתוח המקצועי הופך אותך למורה טובה יותר".	
65% 76% 75% 75%	77%	67% 74%		
57% 72% 70% 68%	71%	57% 70%		

הערה: נושא זה נבדק רק בקרב מורים שהשיבו בחיוב כי השתתפו במסגרות של פיתוח מקצועי השנה, כמפורט לעיל.

4.2.4 עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר

תהליכים שיתופיים המוטמעים באופן מעמיק בחיי היום-יום של בית-הספר מחליפים את בדידותו וניתוקו של המורה בכיתה ויכולים להוביל לכינונה של רשת מורים בעלת ידע חיוני לעבודת המורה ולפיתוח קהילת למידה מקצועית. שיחה, שיתוף ומשוב הם בעלי משמעות רבה למורים והם עשויים לתרום הלכה למעשה לפרקטיקות ההוראה-למידה-הערכה שלהם.

המדד המסכם "עבודה שיתופית של מורים-בבית-הספר" עוסק ברמת שיתוף הפעולה המאפיינת את עבודת המורים בבית-הספר, כמו שיתוף מורים בלבטים ובקשיים בהוראה, דיונים משותפים בתכנית העבודה הבית-ספרית, עבודת צוות בפיתוח תכניות לימוד וכלי הערכה וכד'.

הרכב ההיגדים במדד המסכם השתנה מתשע"ו ואילך ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המעודכן המתפרסמים בדוח זה לנתונים שפורסמו בדוחות קודמים של ראמ"ה.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר **עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחט"ב בנפרד.

להסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' טרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 65: דיווחי המורים על עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נמוני הממד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך
<p>ברשות המקומית בארץ</p> <p>דוברי עברית בארץ</p> <p>דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>	<p>ברשות המקומית בארץ</p>	<p>ברשות המקומית בארץ</p>	המדד המסכם:	
<p>70% 78% 76%</p> <p>66% 79% 76%</p> <p>76% 77% 76%</p>	<p>74%</p> <p>75%</p> <p>71%</p>	<p>77% 71%</p> <p>68% 76%</p> <p>76% 77%</p>	<p>כלל המורים</p> <p>עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר</p> <p>חט"ב</p>	
ההיגדים המרכיבים את הממד המסכם (% מסכימים):				
<p>55% 73% 70% 69%</p> <p>54% 74% 71% 70%</p> <p>59% 71% 68% 68%</p>	<p>73%</p> <p>73%</p> <p>72%</p>	<p>57% 69%</p> <p>56% 70%</p> <p>59% 67%</p>	<p>"מורים בבית-הספר מקפידים לשתף מורים עמיתים בידע שצברו בהשתלמויות".</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>
<p>64% 71% 67% 65%</p> <p>55% 71% 66% 65%</p> <p>80% 71% 67% 66%</p>	<p>64%</p> <p>68%</p> <p>58%</p>	<p>65% 68%</p> <p>55% 66%</p> <p>80% 71%</p>	<p>"פגישות הצוות מתועדות והסיכום מופץ לכלל המורים בצוות".</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>
<p>72% 81% 79% 81%</p> <p>67% 81% 79% 80%</p> <p>80% 81% 79% 82%</p>	<p>75%</p> <p>75%</p> <p>74%</p>	<p>76% 81%</p> <p>73% 81%</p> <p>80% 81%</p>	<p>"המורים בצוות המקצועי מתכננים את כלי ההערכה כמו מטלות, עבודות ומבחנים בעבודה שיתופית".</p>	<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>

המשך התרשים בעמוד הבא ←

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר

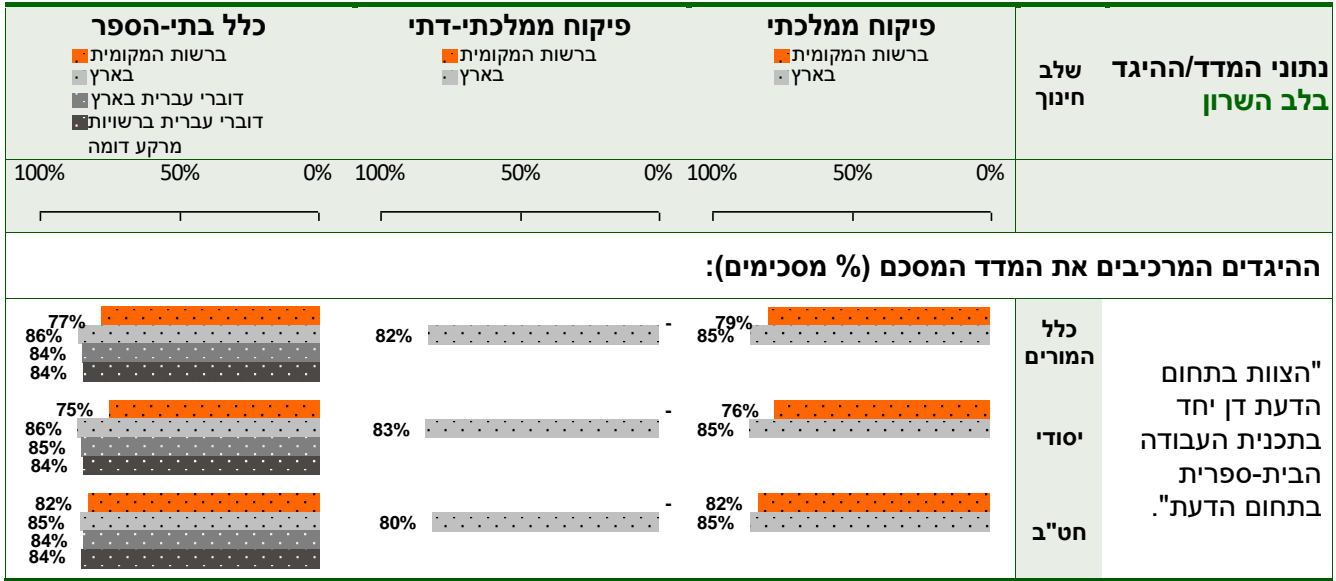
כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נמוני הממד/ההיגד שלב חינוך	בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 		
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכיבים את הממד המסכם (% מסכימים):				
<p>73% 80% 78% 79%</p> <p>68% 80% 78% 79%</p> <p>82% 80% 78% 80%</p>	78%	75% 78%	כלל המורים	"מורים בצוות המקצועי משתפים את עמיתיהם בתכניות או בכלים שפיתחו."
	78%	70% 78%	יסודי	
	78%	82% 78%	חט"ב	
<p>65% 71% 66% 67%</p> <p>67% 72% 68% 68%</p> <p>62% 69% 64% 65%</p>	62%	65% 68%	כלל המורים	"הצוות בתחום הדעת מנתח יחד תשובות שגויות של תלמידים וחושב כיצד לסייע להם."
	66%	67% 68%	יסודי	
	55%	62% 67%	חט"ב	
<p>66% 78% 75% 74%</p> <p>60% 79% 75% 74%</p> <p>76% 76% 74% 75%</p>	70%	70% 76%	כלל המורים	"הצוות בתחום הדעת מפתח יחד חומרי הוראה- למידה."
	72%	67% 77%	יסודי	
	67%	76% 76%	חט"ב	
<p>83% 87% 87% 86%</p> <p>81% 87% 87% 86%</p> <p>87% 86% 86% 87%</p>	86%	83% 87%	כלל המורים	"הצוות בתחום הדעת משתף זה את זה בלבטים ובקשיים בהוראה."
	88%	81% 87%	יסודי	
	84%	87% 87%	חט"ב	

← המשך התרשים בעמוד הבא

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על עבודה שיתופית של מורים בבית-הספר

4.2.5 קליטה וליוי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר

לשלב הכניסה למקצוע ההוראה ו/או לתפקיד חינוכי חדש בבית-הספר יש השפעה מכרעת על המשך החיים המקצועיים של עובד ההוראה. ליווי נכון ומסלול מובנה של תהליכי תמיכה והערכה, מאפשרים כניסה טובה למערכת, מעצבים זהות מקצועית ואישית, מבנים מחויבות למקצוע וממעיטים נשירתם של עובדי הוראה איכותיים.

המדד המסכם "קליטה וליוי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר" מבקש לבחון באיזו מידה מתקיימים בבית-הספר תהליכים סדורים ושיטתיים לקליטתם ולליויים של מורים חדשים ושל בעלי תפקידים בבית-הספר.

הערה: הנושא כולל היגדים שנוספו למדד המסכם בתשע"ז ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המסכם לנתוני תשע"ו.

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר קליטה וליוי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחס"ב בנפרד.

כיצד חושבו שיצורי המסכימים בנושא זה?

סולם התשובות להיגדים היה בן חמש דרגות ונע מ"במידה רבה מאוד" (5) ועד "במידה מועטה מאוד" (1). לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שצינו את אחד משני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (במידה רבה או רבה מאוד) כמסכימים עם ההיגדים, ושיעורם (באחוזים, להלן "שיעור המסכימים") מוצג בתרשים שלהלן. המדד המסכם חושב כממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים השונים והוא נע בין 0 ל-100.

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 66: דיווחי המורים על קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	נמוני המדד/ההיגד בלב השרון	שלב חינוך
<p>ברשות המקומית בארץ</p> <p>דוברי עברית בארץ</p> <p>דוברי עברית ברשויות מרקע דומה</p>	<p>ברשות המקומית בארץ</p>	<p>ברשות המקומית בארץ</p>	<p>המדד המסכם:</p> <p>קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר</p>	<p>כלל המורים</p>
<p>73% 74% 74% 73%</p> <p>67% 76% 76%</p> <p>83% 70% 70% 67%</p>	<p>67%</p> <p>69%</p> <p>63%</p>	<p>75% 76%</p> <p>68% 78%</p> <p>83% 73%</p>		<p>יסודי</p>
<p>80% 72% 72% 72%</p> <p>69% 73% 74% 75%</p> <p>95% 69% 70% 67%</p>	<p>62%</p> <p>64%</p> <p>58%</p>	<p>81% 76%</p> <p>67% 77%</p> <p>95% 74%</p>		<p>חט"ב</p>
<p>61% 68% 67% 67%</p> <p>54% 69% 69% 70%</p> <p>71% 64% 63% 59%</p>	<p>60%</p> <p>62%</p> <p>56%</p>	<p>61% 70%</p> <p>52% 72%</p> <p>71% 66%</p>	<p>ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):</p> <p>"בבית-הספר קיים תהליך סדור ושיטתי של קליטת מורים חדשים".</p> <p>"בבית-הספר קיים תהליך סדור ושיטתי של קליטת בעלי תפקידים חדשים".</p> <p>"בבית-הספר מתקיים תהליך סדור ושיטתי של ליווי לבעלי תפקידים, למשל: לרכז שכבה, לרכז מקצוע וכו".</p>	<p>כלל המורים</p>
<p>63% 70% 69% 68%</p> <p>56% 72% 71% 71%</p> <p>74% 66% 65% 61%</p>	<p>64%</p> <p>66%</p> <p>59%</p>	<p>64% 70%</p> <p>57% 72%</p> <p>74% 67%</p>		<p>יסודי</p>
<p>63% 70% 69% 68%</p> <p>56% 72% 71% 71%</p> <p>74% 66% 65% 61%</p>	<p>64%</p> <p>66%</p> <p>59%</p>	<p>64% 70%</p> <p>57% 72%</p> <p>74% 67%</p>		<p>חט"ב</p>

הערה: על מקצת ההיגדים הנכללים בנושא שיעור לא מבוטל של מורים לא השיבו או השיבו "לא יודע", ועל כן יש לבחון בהירות את הדיווחים בנושא זה.

המשך התרשים בעמוד הבא ⇐

אקלים וסביבה פדגוגית

המשך התרשים: דיווחי המורים על קליטה וליווי של עובדי הוראה חדשים ובעלי תפקידים בבית-הספר

כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שלב חינוך	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ דוברי עברית בארץ דוברי עברית ברשויות מרקע דומה 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 	<ul style="list-style-type: none"> ברשות המקומית בארץ 		
100% 50% 0%	100% 50% 0%	100% 50% 0%		
ההיגדים המרכזיים את המדד המסכם (% מסכימים):				
81% 82% 82% 81%	78%	83%	כלל המורים	"הנהלת בית-הספר מייחסת חשיבות רבה לקליטה מיטבית של מורים חדשים".*
80% 84% 84%	81%	83%	יסודי	
82% 78% 78% 76%	74%	82%	חט"ב	
83% 78% 79% 78%	70%	86%	כלל המורים	"בבית-הספר לכל מורה מתמחה או מורה חדש מוצמד חונך מלווה שהוכשר לתפקידו".*
78% 80% 81% 82%	72%	82%	יסודי	
91% 74% 74% 70%	67%	91%	חט"ב	

* היגדים אלו נוספו למדד המסכם בתשע"ז ועל כן לא ניתן להשוות את נתוני המדד המסכם לנתוני תשע"ו. הערה: על מקצת ההיגדים הנכללים בנושא שיעור לא מבוטל של מורים לא השיבו או השיבו "לא יודע", ועל כן יש לבחון בזהירות את הדיווחים בנושא זה.

4.3 חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר

4.3.1 מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית" בוחן את המידה שבה בית-הספר מעודד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית בשורה של תחומים: מנהיגות בין כותלי בית-הספר, התנדבות למען הקהילה ועוד. מדד זה, לצד ההיבטים הנוספים המוצגים בפרק חינוך חברתי-ערכי בבית-הספר – לפי דיווחי המורים, משמש אינדיקציה בדבר המידה שבה בית-הספר משמש כבית לחינוך ולערכים, ולא רק כמוסד לימודי.

הנחיות לבק

סוגיה זו נבחנה קודם לכן מזווית הראייה של התלמידים. כדאי לבחון את ההלימה שבין התפיסות השונות של המורים ושל והתלמידים כבסיס ראשוני בלבד לדיון ולמידה. חשוב להיזהר מפרשנויות מרחיקות לכת בהשוואות אלה, וזאת בשל הבדלים בהיבטים השונים של הנושא שנבדקו בקרב מורים ובקרב תלמידים ובשל דרך שונה של איסוף הנתונים (ראיונות טלפוניים לעומת שאלונים למילוי עצמי).

נתוני המדד המסכם וההיגדים המרכיבים אותו

בתרשים הבא מוצגים נתוני המדד המסכם ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו בדבר **מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית** – לפי דיווחי המורים ברשות המקומית. נתונים אלה מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ברשות המקומית ובארץ וכן בעבור בתי-ספר דוברי עברית ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה ובארץ. בנוסף, מוצגים בתרשים נתוני המדד המסכם בבתי-ספר דוברי עברית גם בחלוקה לפי סוג פיקוח: ממלכתי/ממלכתי-דתי ברשות המקומית ובארץ. בכל אחת מקבוצות דיווח אלו הנתונים מוצגים הן בעבור כלל המורים והן בחלוקה לשלבי חינוך: יסודי וחס"ב בנפרד.

הסבר כיצד חושב המדד המסכם – ר' סרק ההקדמה

אקלים וסביבה פדגוגית

תרשים 67: דיווחי המורים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

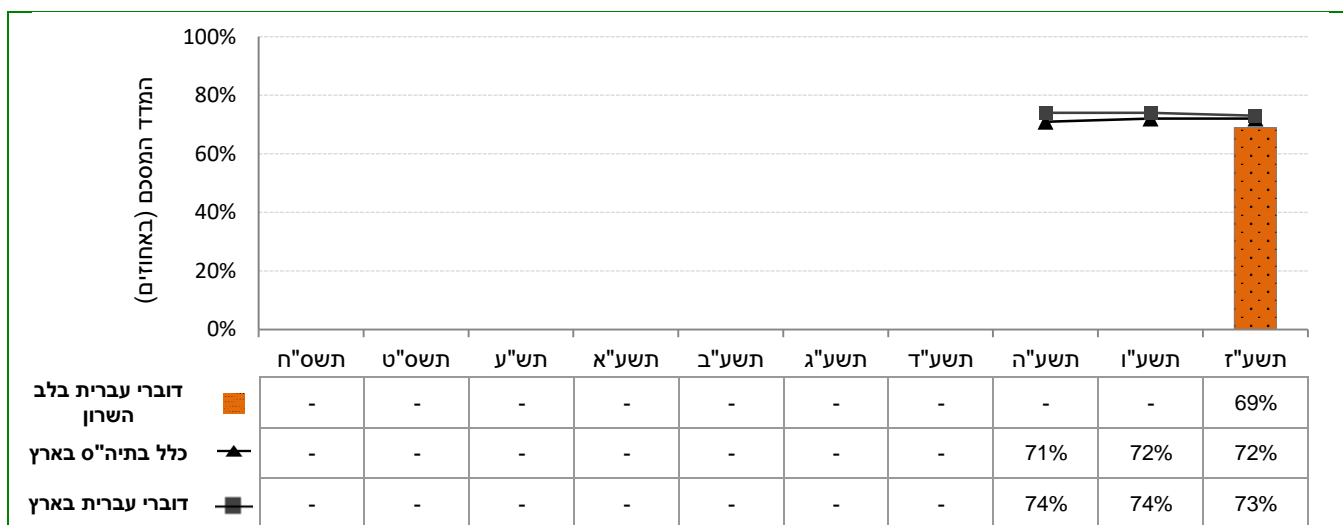
כלל בתי-הספר	פיקוח ממלכתי-דתי	פיקוח ממלכתי	שלב חינוך	נתוני המדד/ההיגד בלב השרון
<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p> <p>דוברי עברית בארץ</p> <p>דוברי עברית ברשויות</p> <p>מרקע דומה</p>	<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p>	<p>ברשות המקומית</p> <p>בארץ</p>		<p>המדד המסכם:</p> <p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p> <p>מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית</p>
				<p>ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם (% מסכימים):</p>
			<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"נציגי התלמידים שותפו בתהליך קבלת ההחלטות לגבי המדיניות הבית-ספרית".</p>
			<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"בית-הספר מרבה ליזום פעילות של תלמידים למען הקהילה כגון איכות הסביבה, אירועים, נתינה וכו".</p>
			<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"בית-הספר פועל על מנת לקדם את השתתפות התלמידים במסגרות כגון ועדות בבית-הספר, מועצה וכו".</p>
			<p>כלל המורים</p> <p>יסודי</p> <p>חט"ב</p>	<p>"בבית-הספר מקפידים לקשר את החומר הנלמד בכיתה לתכנים של תרומה לקהילה".</p>

דיווחי המורים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית: השוואה רב-שנתית

בתרשימים הבאים מוצגים נתוני המדד המסכם "מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית" בשנים תשע"ה-תשע"ז. נתונים אלה מוצגים ברמת הרשות וברמה הארצית בעבור המשיבים בחלוקה לשלבי חינוך. הנתונים מדווחים בעבור כלל בתי-הספר ובעבור בתי-ספר דוברי עברית בארץ.

תרשים 68: דיווחי המורים בבתי-הספר היסודיים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות

תרשים 69: דיווחי המורים בחטיבות הביניים על מאמצי בית-הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית בתשע"ז ובשנים קודמות

